EPIcenter

Glasilo Posoškega razvojnega centra | letnik IV, št. 2-3, april/maj 2003 | BOVEC, KOBARID, TOLMIN | ISSN 1581-6087

Krojimo leasing po vaši meri

XXL M L XL

GORICA LEASING ©

++386 05 335 36 00

Iz vsebine

4 Poslovne cone 6 Kam nameravamo vlagati evropska sredstva
8 V boju z brezposelnostjo 12 Razvojni program podeželja
16 Ekološko kmetovanje 19 Nov program popotresne obnove
21 Pri kuharskem mojstru 24 Fotoreportaža z gala večerje
29 Mufloni na novem igrišču 30 V Robidišče s kolesom

EPI-center je glasilo Posoškega razvojnega centra.

ISSN 1581-6087

Naslov:
Uredništvo EPI-centra
Trg svobode 4, 5222 Kobarid

Telefon:
05/ 38-41-510 (glavna urednica)
05/ 38-41-502 (pomočnik urednice)
05/ 38-41-500 (Posoški razvojni center)

Faks:
05/ 38-41-504

E-pošta:
epicenter@pososki-rc.si

Glavna in odgovorna urednica:
Tatjana Šalej Faletič

Pomočnika glavne urednice:
Peter Kovačič

Lektoriranje:
Nevenka Janež in Nataša Komac

Fotografija na naslovnici:
Metka Štrukelj

Ilustracija:
Marko Podjavoršek

Oblikovanje in tehnična priprava:
Gaya Bratina-Jereb Cerkno

Tisk:
Present d.o.o. Ljubljana

Naklada:
7.000 izvodov

Glasilo je brezplačno.
Letnik IV, št. 3-4, april/maj 2003

Rodila sem se kot deklica

"Rodila sem se kot deklica. Temu ne morem oporekati in nič nisem kriva za to. Da sem dekle, kaže že tisti "a", s katerim se konča beseda Vid**a**. Pa tudi sicer pri svojih trinajstih vsak dan manj lahko skrijem, kaj sem (po spolu mislim).

Pravijo, da ni preveč dobro biti dekle. To piše tudi v tistih učenih knjigah s podobnimi naslovi, kot so: *Za dekleta*, *Tisti dnevi*, *Priročnik za mlade ženske* in tako dalje. Vem, da tudi fantom včasih ni postlano z rožcami, toda jaz sem se rodila kot deklica in me v tem trenutku fantje ne zanimajo!? No, tako se samo reče ...

Srečna sem, da sem se rodila kot deklica. Ampak te sreče verjetno ne bi bilo, če bi se rodila v nekem drugem času, na drugem koščku sveta; morda tudi ne, če bi se rodila v neki drugi družini.

Če bi se na primer rodila kot Prešernova Lepa Vida v obdobju Saracenov, bi se morala poročiti s starejšim moškim; iz hrepenenja po sreči bi nespametno zapustila otroka in moža in s črnskim zamorcem odplula tja v daljno špansko deželo. Tam pa bi hirala in umirala in samo še sonce in luna bi bila moja prijatelja.

Če bi prišla na svet pred kakšnimi šestdesetimi, sedemdeseti leti v moji rodni Tolminski, ne vem, če bi se smela imenovati Vida in tudi tale spis bi znala bolje napisati v italijanskem kot v slovenskem jeziku.

Če bi bila Vida na Kitajskem: bi me moji starši imeli radi, ker sem deklica?

Če bi bila Vida v neki seksistični muslimanski državi: le kako bi zdržala pod tistimi ohlapnimi oblačili in z zakritim obrazom? In kako bi zdržala šele vse drugo ponižanje, ki ga ženske kot manjvredna bitja morajo doživljati? Zadnjič mi je namreč nekdo rekel, da sem feministka, ko sem mu o odnosu moški–ženska rekla, da ni nič narobe, če tudi moški kdaj kuha, čisti ritko svojega otročička in briše prah s knjižnih polic. Pomen te besede si bom morala dobro ogledati v Slovarju slovenskega knjižnega jezika!

In če bi se namesto kot Vida pred trinajstimi leti rodila kot Lejla na ozemlju BiH: bi bila danes še živa, bi imela dom, očeta, mamo? Ali ne bi vse življenje ostala zaznamovana z eno najbolj grozljivih besed, kar jih premore človeštvo – z besedo vojna?

Kakšna sreča, da sem slovenska Vida iz urejene družine, v kateri oče komaj obvladuje tri ženske (mamo, mojo sestro in še najteže mene)! In ta moj oče včasih naredi tudi kaj tistega zgoraj naštetega, kar naj bi bila izključna domena žensk.

Sem Vida, ki zna misliti s svojo glavo (resda včasih dokaj svojeglavo) in ki zna izkoristiti tudi vse tiste drobne dekliške privilegije, zaradi katerih je njeno življenje srečno! Naj vam

Utrinki

RODILA SE JE KOT DEKLICA IN DOBILA PRVO NAGRADO

Maribor – V petek, 9. maja, je ob dnevu Evrope potekala zaključna prireditev natečaja *Evropa v šoli 2003*. Sedmošolka OŠ Dušana Muniha Most na Soči, **Vida Lipušček** z Idrije pri Bači, je v kategoriji literarni prispevki v starostni skupini od 5. do 8. razreda za spis *Rodila sem se kot deklica* na državnem nivoju prejela prvo nagrado. Na letošnjem natečaju z naslovom *Različni in enaki živimo skupaj v Evropi in na planetu Zemlja* se je v kategorijah literatov, fotografov, likovnikov in oblikovalcev spletnih strani pomerilo več kot 30.000 slovenskih učencev in dijakov. Razvrščeni v tri starostne kategorije (od 1. do 4. razreda, od 5. do 8. razreda OŠ in srednješolci) so se sprva pomerili na regijskem nivoju, najboljši pa nato še na državnem. Komisija je izmed vseh nagrajencev izbrala dva, ki bosta med 21. in 27. julijem, barvo zastave zastopala še na mednarodnem taboru nagrajencev iz cele Evrope na Cipru. In kdor bo prebral Vidin spis (objavili smo ga v uvodniku), bo gotovo razumel odločitev komisije, ki na sredozemski otok pošilja prav njo. Sicer se je poleg omenjenega nagrajenega spisa na državno tekmovanje iz Zgornjega Posočja uvrstil tudi scenarij *Romeo in Julija*, avtorice **Pie Jerkič**, učenke 8. razreda OŠ Dušana Muniha z Mosta na Soči. Zasluge za uspehe mladih mostarskih učenk pa gre zagotovo pripisati tudi njihovi mentorici **Danici Taljat**, učiteljici slovenščine.

VIDA LIPUŠČEK *(desno)* ***Z MENTORICO*** **DANICO TALJAT** – *Rodila se je kot deklica in dobila prvo nagrado ...*

Natečaj, ki poteka pod pokroviteljstvom ***Sveta Evrope***, ***Evropske komisije***, ***Evropskega parlamenta*** in ***Evropske kulturne fundacije***, so v Sloveniji razpisali četrtič zapored, medtem ko v Evropi poteka že 50 let. Plakete in nagrade na zaključni prireditvi pa so najboljšim mladim natečajnikom podelili mariborski župan **Boris Sovič**, predstavnik urada predsednika vlade **Bojan Kranjc** in predstavnik Evropskega koordinacijskega odbora natečaja.

Tatjana Šalej Faletič
Foto: Marjan Rodman

jih nekaj razkrijem:

Prvič: Če si dekle, ti nihče ne zameri, če te nogomet ne zanima. In če o njem nimaš blage veze. Če ga že poskusiš igrati, pa tudi ni prehudo, ko narediš kakšno resnično oslarijo.

Drugič: Če pride do vojne, so ženske in otroci pri nas še posebej zaščiteni. Jaz torej uživam maksimalno zaščito, ker sem otrok (?!) in ženska v eni osebi!

Tretjič: Nihče te ne gleda postrani, če rada stoodstotno dobro izgledaš. Če si želiš postati članica kakšne skupine, plesati in peti. In to počneš na javnih mestih. Če to počne fant, ga že označijo za homoseksualca in podobno, ne glede na to, kaj v resnici je.

Če prav odkritosrčno povem, mislim, da se imam kljub velikim svetovnim in številnim drugim problemom kar dobro.

Nekaterim deklicam ni tako lepo ... Nekatere deklice vse svoje življenje ostanejo zatrte ... Nekatere deklice niti pred ogledalom ne morejo izpolniti svojih želja ... Nimajo ciljev. Ker jih nikoli ne bodo mogle uresničiti ...

Kje je tisti čas, ko se bodo izjave vseh deklic po vsem svetu glasile približno takole:

Ljubim življenje in srečna sem, ker sem deklica Vida iz Slovenije.

Ali: **Volim život i sretna sam, jer sam devojčica Lejla iz BiH.**

Ali, kot mi je pomagala zapisati študentka španščine Vesna: **Me gusta la vida y estojy feliz porque soy una chica Espanola.** (Glej, no, glej: VIDA v španščini pomeni življenje!!! Tista 'čika Espanjola' pa bi lahko bila Juanita. Ali pa kaj drugega tipično španskega. Samo bognedaj Esmeralda! Moja teta Mici bi že ob njenem imenu jokala!)

Ali, kot mi je pomagala zapisati študentka kitajščine Tjaša:

我爱生活和我很高兴因为
我是一个中国女孩子。

(Gledam te risbice in ne gre mi v glavo, kako se kitajski otroci naučijo te zapletene pisave!)

Ali, kot mi je zapisala romska deklica Anita, ki hodi v 5. razred naše osnovne šole:

Volinav života i srečno hinjom, da hinjom romsko čaj.

Ne vem, ali se mi je samo zdelo ali je bilo res, da je bila Anita tako zelo vesela, ker sem jo zaprosila za pomoč jaz, ki zaradi svojega odličnega uspeha običajno sama delim pomoč drugim in z njo še nisem spregovorila niti besede.

Prav gotovo pa je res, da sem Anito tokrat prvič podrobneje pogledala. Ima temno polt, čudovite črne lase in bleščeče bele zobe. Njena nona je igrala znamenito čistilko v filmu Jana Cvitkoviča *Kruh in mleko*, njena mama pa je že obiskovala našo osnovno šolo. Anita je torej že tretja generacija romskih prednikov, ki so prišli v Slovenijo od ne vem kod. Morda jo tudi zaradi tega na naši šoli sprejemamo kot 'našo'. Vsaj meni se zdi, da je tako. Kako se v resnici počuti, pa ve ona sama. Nehote mi je prišlo na misel, da so jo starši že z imenom hoteli obvarovati drugačnosti. Zaupala mi je namreč, da so najbolj tipična romska ženska imena: Ljubica, Vule, Radmila ... Ona pa je Anita kot marsikatera slovenska deklica.

Razmišljam o deklicah, ki so se rodile širom sveta. Mnogih izmed njih ne bom nikoli spoznala. Morda niti ne držav, v katerih živijo. Ali pa morda tudi ...

Saj imam srečo, da sem deklica Vida, ki se je rodila ob pravem času, na pravem mestu in v pravi družini.

S svojimi toplimi dekliškimi rokami tega sveta, sestavljenega iz pisane mavrice neštetih deklic, dečkov in neštetih odraslih, ne morem dovolj tesno objeti, da bi vsi različni postali vsi enaki in bi skupaj zapeli himno ljubezni. Pa bi to tako rada naredila ..."

Dobitnica prve nagrade na natečaju "Živimo skupaj v Evropi in na planetu Zemlja" **Vida Lipušček**, sedmošolka OŠ Dušana Muniha, Most na Soči.

RAZVOJ ČLOVEŠKIH VIROV

V sklopu razvoja človeških virov bo ***Posoški razvojni center*** skupaj z ***Inštitutom za razvijanje osebne kakovosti*** iz Ljubljane organiziral predstavitev programa:

OSEBNOST VODJE – KLJUČNI DEJAVNIK USPEŠNOSTI PODJETJA

Program izhaja iz izsledkov raziskav, ki kažejo, da je posameznikova osebnost ključna za uspešnost podjetja. Samozaupanje, vztrajnost, veščine dela z ljudmi, sposobnost obvladovanja stresa in pozitivna naravnanost so tiste osebnostne lastnosti, ki odločajo o uspešnosti in konkurenčnosti organizacij.
Predstavitev, namenjena direktorjem malih in srednjih podjetij ter kadrovskim delavcem velikih podjetij, bo 10. junija ob 14. uri v veliki sejni sobi Občine Tolmin.

Info:
Posoški razvojni center, Trg svobode 4, Kobarid;
tel.: 05/ 38-41-500, GSM: 031-66-77-29 (mag. **Almira Pirih**).

RAZPIS ZA PODJETNIKE

Predvidoma v začetku junija bo objavljen javni razpis za **spodbujanje začetnih investicij** (dodeljevanje neprofitnih sredstev in ugodnih posojil za investitorje)

"SOČA 2006"

Info:
Posoški razvojni center, Trg svobode 4, Kobarid;
tel.: 05/ 38-41-500, 38-41-514 (**Roman Medved**).

ŠTUDIJSKI KROŽEK

MOŽNOSTI EKOKMETOVANJA V POSOČJU

Torek, 10. junij, ob 20. uri v mali dvorani Kulturnega doma Bovec. Krožek bo vodil **Davorin Koren**, strokovni tajnik Združenja ekoloških kmetov Severne Primorske.

Info:
Posoški razvojni center, Trg svobode 4, Kobarid;
tel.: 05/ 38-41-500, 38-41-512 (**Vesna Kozar**).

Steber podjetniškega podpornega okolja

S prostorskim in gospodarskim načrtovanjem skušajo območja (regije ali lokalno okolje) doseči konkurenčne prednosti, vzpodbuditi domače in tuje investitorje, ustvariti nova delovna mesta, doseči tehnološko prenovo ali prestrukturirati obstoječe gospodarstvo.

Različne oblike in vrste poslovnih con so v mnogih državah pomemben "trdi" dejavnik spodbujanja gospodarskega razvoja. Izraz cona označuje natančno določeno območje – prostor, ki je lokacijsko omejen. Značilno za poslovne cone je, da so to vnaprej oblikovana prostorska območja z dolgoročnim namenom razvoja določenih podjetij različnih dejavnosti. Danes je znanih več izrazov, ki ponavadi označujejo tip cone (industrijska, obrtna, specializirane cone, podjetniško–obrtne cone, tehnološki parki).

Poslovne cone v Sloveniji

V Sloveniji obstaja več kot 90 poslovnih con – pretežno majhnega obsega, saj več kot polovica con ne presega 5 hektarjev. Njihovo oblikovanje je večinoma prepuščeno občinam in lokalnim skupnostim, komunalno infrastrukturo v poslovnih conah pa največkrat financirajo zainteresirana podjetja ter občine. Samo upravljanje in trženje poslovnih con je v Sloveniji v glavnem prepuščeno investitorjem – predvsem občinam, ki se v okviru svojih zmožnosti (finančnih, kadrovskih) trudijo za vzpostavitev in redno delovanje poslovnih con. Izkušnje pri nas kažejo, da je upravljanje poslovnih con aktualno predvsem v fazi pridobivanja in urejanja zemljišč ter v fazi pridobivanja podjetij – investitorjev. Kasneje pa so podjetja v conah največkrat prepuščena sama sebi, saj v večini slovenskih poslovnih con ne obstaja poslovna upravljavska struktura, ki bi podjetjem ponudila tudi druge poslovne storitve in tržila poslovno cono kot celoto.

Poslovne cone v Posočju

Tudi vse tri občine v Zgornjem Posočju v zadnjih letih načrtno pristopajo k ureditvi in oblikovanju poslovnih con. Stanje se od občine do občine razlikuje, kar je seveda pogojeno s trenutnim gospodarskim stanjem, razpoložljivim prostorom in finančnimin viri. Večji del sredstev za urejanje poslovnih con pa je predviden v okviru Programa pospeševanja razvoja v Posočju *Soča 2006*, katerega nosilec je ***Posoški razvojni center***. ***Občina Tolmin*** s pomočjo teh sredstev nadaljuje z urejanjem poslovnih con Na Logu, v Poljubinju, na Čiginju in na Dobravah. V letu 2002 je bila urejena komunalna infrastruktura na Dobravah, odkupljena zgradba za potrebe podjetniškega inkubatorja Na Logu in delno urejena infrastruktura v Poljubinju. Tudi ***Občina Kobarid*** nadaljuje z urejanjem poslovne cone, kjer so v letu 2002 odkupili zemljišče in uredili komunalno infrastrukturo poslovne cone Frnaža. ***Občina Bovec*** pa bo v letošnjem letu nadaljevala s širitvijo in ureditvijo sedanje industrijske cone. Na sploh velja tudi za Zgornje Posočje ugotovitev, da poslovne cone podjetjem ne ponujajo drugih poslovnih storitev in da je njihovo trženje

Utrinki

S PRENOVLJENO ŠOLO NOVO UPANJE

Soča – Prenovljena šola je svojemu namenu začela služiti že lansko jesen, slovesno pa so jo odprli v marcu. Pred petimi leti je bila 110 let stara stavba v potresu hudo poškodovana. Sprva je kazalo, da je zaradi hude poškodovanosti sploh ne bodo obnavljali. To bi pomenilo še en udarec več za dolino, saj šola še zdaleč ne predstavlja le izobraževalne ustanove.

Na pobudo ***Rotary kluba Ljubljana – Emona*** in s sodelovanjem ***novogoriškega kluba*** so slovenski rotarijci skupaj z nekaterimi klubi iz Avstrije in vodstvom distrikta 1910 organizirali solidarnostno akcijo za obnovo šole v Soči. Pripravili so idejne projekte, organizirali zbiranje sredstev in spodbudili tudi državne organe, da so se lotili obnove. Skupno so rotarijci zbrali okoli pet milijonov tolarjev. Klub Emona pa se je še dodatno zavezal za pomoč pri opremi šole in vrtca. V sodelovanju s podjetjem ***Hermes Softlab*** je vrtec opremljen, urejena je računalniška učilnica, nabavljenih je nekaj igral, akcija pa bo sklenjena z ureditvijo šolskega igrišča. To je bila prva večja akcija slovenskega rotarijskega poddistrikta, katere uresničitev je zavoljo spleta okoliščin trajala nekoliko dlje. Predstavlja droban, a ne nepomemben košček mozaika. Celoten projekt obnove je vreden prek 70 milijonov SIT. Večino denarja je v okviru popotresne sanacije prispevala ***država***, poleg nje pa še ***Občina Bovec***, ***številni sponzorji***, ***donatorji***, ***domačini*** ter že omenjeni rotarijanci, ki so obnovo pravzaprav spodbudili. Ti so bili pripravljeni z mednarodno akcijo zbrati tudi ves potreben denar, vendar jim je kasneje na pomoč priskočila država.

PRENOVLJENA ŠOLA – *Celoten projekt obnove je vreden prek 70 milijonov SIT.*

Sicer je nekoč na Bovškem delovalo kar 11 šol, medtem ko so danes aktivne le še tri. Šolo v Soči trenutno obiskuje 13 otrok iz Soče, Lepene in Trente, jeseni pa se bo število povečalo na 17. Pouk poteka v dveh kombiniranih oddelkih od prvega do četrtega razreda, za šolarje pa skrbita dve učiteljici. Prej so bili starši primorani svoje otroke voziti v Bovec, sedaj pa tukajšnja šola ponovno daje upanje, saj so otroci nenazadnje steber razvoja in življenja v vasi. V edini šoli na območju *Triglavskega narodnega parka* so svoj prostor dobili tudi člani lovskega društva, gasilci, Krajevna skupnost Soča-Trenta ter razvojna zadruga, drugo leto pa bo v šoli zaživel tudi vrtec. **Boštjan Pirc** iz Rotary kluba Ljubljana – Emona je povedal, da v klubu resno razmišljajo tudi o ureditvi šolskega podstrešja za rabo "šole v naravi". Šlo naj bi za medrotarijske izmenjave otrok iz vse Evrope, kar pomeni, da bi šola tako lahko zaživela tudi v času počitnic. To bi sočasno v dolino Soče najverjetneje pritegnilo še starše teh otrok.

omejeno na prodajo zemljišč zainteresiranim podjetjem.

Projekt "Upravljanje poslovnih con"

Posoški razvojni center je v sodelovanju z občinami Bovec, Kobarid in Tolmin v letošnjem letu pripravil projekt *Upravljanje poslovnih con*, katerega osnovni namen je oblikovati in vzpostaviti skupno upravljanje izbranih poslovnih con v Posočju, dati poudarek trženju že obstoječih in novih poslovnih con ter oblikovati in ponuditi dodatne poslovne storitve za podjetja, ki delujejo v poslovnih conah (usposabljanja, svetovalne storitve, koriščenje skupnih poslovnih prostorov ...). Projekt v letu 2003 in 2004 predvideva realizacijo:

- analize obstoječega stanja v poslovnih conah in opredelitev poslovnih con, ki bodo predmet skupnega upravljanja;
- oblikovanja in usposabljanja upravljavske strukture ter priprava formalno-pravnih dokumentov, ki bodo določali vlogo posameznih subjektov v poslovnih conah (podjetja, občine, upravitelj);
- oblikovanja ponudbe dodatnih poslovnih storitev za podjetja v poslovnih conah ter
- promocijo poslovnih con v Posočju in privabljanje novih podjetij.

Za uspešno realizacijo

Za uspešno realizacijo projekta in uspešno delovanje poslovnih con v Posočju bo potrebno doseči ter zagotoviti:

- konsenz med zainteresiranimi strankami v projektu (podjetja, občine, Posoški razvojni center);
- podporo poslovnim conam v domačem okolju in na državni ravni;
- zagotoviti minimalna sredstva za obstoj managementa (prostor, oprema, sredstva za promocijo);
- vodenje poslovnih con kot podjetje, zato je potrebno imeti urejeno pravno formalno ureditev, financiranje, trženje, sredstva za poslovanje, sposobno in motivirano vodstvo.
- vključevanje v lokalne in mednarodne poslovne mreže za iskanje virov financiranja ter poslovnih partnerjev.

Poslovne cone v Posočju imajo torej vse potenciale, da postanejo steber podjetniškega podpornega okolja. S skupnim upravljanjem, trženjem in promocijo pod vodstvom profesionalne institucije z ustrezno kadrovsko zasedbo se bo v Posočju povečala konkurenčnost podjetij, oblikovale nove mrežne povezave med podjetij in tudi odpirala nova delovna mesta.

Vodja Lokalnega podjetniškega centra **Roman Medved**, Posoški razvojni center

POSLOVNA CONA POLJUBINJ *je trenutno največja v Zgornjem Posočju.* ***Foto: Tatjana Šalej Faletič***

Vir:

- **Program spodbujanja razvoja v Posočju 2002–2006 (Soča 2006)**
- **Pospeševanje podjetništva na Kočevskem, Lautar, K., Ljubljana, 2002**

Utrinki

Na odprtju se je zbralo veliko ljudi, ki so bili zadovoljni, da ni vse skupaj ostalo le na papirju, ampak se je uresničilo tudi v praksi. Vsi pa upajo, da bodo vrata šole ostala odprta tudi za prihodnje generacije.

Peter Kovačič

NOVO REŠEVALNO VOZILO

Tolmin – Ena izmed dejavnosti ***Zdravstvenega doma*** (ZD) ***Tolmin*** je tudi zagotavljanje reševalnih prevozov. S svojimi vozili pokrivajo območje treh posoških občin, kar predstavlja največje območje v Sloveniji. Letno prevozijo več kot 250.000 km, oziroma skoraj 700 km na dan. Paciente najpogosteje prevažajo do bolnišnice v Šempetru pri Gorici, v zadnjem času pa jim velik zalogaj predstavljajo dnevni prevozi bolnikov na onkološki inštitut v Ljubljano. Še do nedavnega so v ZD Tolmin razpolagali s petimi vozili, ki pa imajo v povprečju prevoženih že več kot 300.000 km. Tudi nazadnje kupljeno vozilo je staro že tri leta in ima za sabo prek 200.000 km, medtem ko imajo ostala tri že več kot 400.000 km, stara pa so pet do dvanajst let in so nujno potrebna zamenjave. V prihodnje je pričakovati povečanje števila nujnih prevozov, saj na našem področju živi kar 18 odstotkov ljudi, starejših od 65 let, preskrbljenost z javnimi prevoznimi sredstvi pa je vedno slabša. V zadnjih sedmih letih je bilo veliko sredstev vloženih v obnavljanje stavb v Tolminu, Bovcu in na Mostu na Soči, v tem letu pa je predvidena še obnova zdravstvene postaje v Kobaridu. Glede na te investicije in sprotno obnavljanje nujne medicinske opreme so se v ZD Tolmin odločili za vsesplošno pomoč oziroma akcijo sofinanciranja reševalnega vozila. Po besedah direktorice ZD Tolmin **Ljubomire Gabršček Lipužič** je akcija v vseh treh občinah doživela zelo pozitiven odziv, saj so od lanskega novembra pa do marca letos s prostovoljnimi prispevki zbrali kar 10 milijonov SIT, ***tolminski Alpkomerc*** pa se je odločil, da sam v celoti pokrije nabavo enega reševalnega vozila. Tega so namenu predali v sredo, 9. aprila, medtem ko bo ZD Tolmin drugo reševalno vozilo nabavil do jeseni letos. Novo vozilo Renault trafic, ki je z opremo investitorja stalo okoli 8 milijonov SIT, bo služilo za sanitetne prevoze.

Ob tej priložnosti se delavci ZD Tolmin najlepše zahvaljujejo vsem, ki so po svojih močeh pomagali pri zbiranju potrebnih sredstev. Zagotovo pa je bila akcija uspešna tudi zaradi tega, ker reševalna vozila na tem območju ljudem pomenijo še veliko več kot enaka vozila v večjih mestnih središčih.

Besedilo in foto: Peter Kovačič

NOV RENAULT TRAFIC*, ki ga je* ***Zdravstvenemu domu Tolmin*** *podaril* ***tolminski Alpkomerc****, bo služil za sanitetne prevoze.*

Kam nameravamo v prihodnjih letih vlagati evropska sredstva?

Ministrica Zdenka Kovač je s sodelavci Službe Vlade Republike Slovenije za strukturno politiko in regionalni razvoj v ponedeljek, 24. marca, v Novi Gorici predstavila izhodišča za pripravo Enotnega programskega dokumenta.

Enoten programski dokument je pogodba med Evropsko komisijo in Slovenijo o dodelitvi sredstev, ki si jih je Slovenija zagotovila v času pogajanj. Sloveniji je za obdobje 2004–2006 namenjenih približno 107 milijard SIT nepovratne pomoči, ki jih bo lahko črpala iz strukturnih skladov (približno 56 milijard SIT), kohezijskega sklada (približno 45 milijard SIT), manjši del pa iz programov pobud skupnosti, programov INTERREG III in EQUAL (7 milijard SIT, večino iz programa INTERREG III).

MINISTRICA* ZDENKA KOVAČ** *(v sredini) iz* ***Službe Vlade Republike Slovenije za strukturno politiko in regionalni razvoj *je v Novi Gorici predstavila izhodišča za pripravo Enotnega programskega dokumenta.* ***Foto: Jožef Čleković,*** *arhiv Razvojne agencije ROD, Ajdovščina*

Pogajanja z Evropsko komisijo

Slovenija želi do konca letošnjega leta pridobiti soglasje Evropske komisije k *Enotnemu programskemu dokumentu*, da bi lahko v letu 2004 začela črpati evropska sredstva. Prav zato je omenjena vladna služba od sredine marca do začetka aprila po vseh slovenskih regijah predstavljala izhodišča za pripravo *Enotnega programskega dokumenta*. Na osnovi prejetih pobud iz regij želijo do junija dokument pripraviti in začeti pogajanja z Evropsko komisijo.

Za povečanje konkurenčnih sposobnosti Slovenije in gospodarsko krepitev regij

Enoten programski dokument temelji na dveh pomembnih dokumentih, ki jih je Slovenija že pripravila in sprejela: na *Strategiji gospodarskega razvoja Slovenije* in *Državnem razvojnem programu*. Iz prvega dokumenta povzema cilj, trajnostno pove-

Utrinki

"ČE PADEŠ, LAHKO VSTANEŠ!"

Tolmin – Ob jubilejni slovesnosti ***Kluba zdravljenih alkoholikov*** (KZA) ***Tolmin***, ki je bila 5. aprila v ***hotelu Krn***, smo zbrani občutili, da proslavljamo 30 let resnega in zavzetega dela zdravljencev, njihovih svojcev ter terapevtov. Prav tako je bilo čutiti, da se bo delo nadaljevalo, ker se tudi mora. Vemo namreč, da se bo navkljub novemu alkoholnemu zakonu dr. **Kebra** zaradi vedno večjih socialnih in osebnih stisk ali zaradi nevrotičnega razkroja ljudstva (kakor težave, ki pripeljejo človeka v katerokoli vrsto odvisnosti, označuje dr. **Janez Rugelj**) še naprej pilo, zakajalo in omamljalo ter samouničevalo.

Ob spremenjeni doktrini zdravljenja alkoholne odvisnosti, na katero je opozoril **Aleksander Može**, terapevt iz Psihiatrične bolnišnice Idrija (PBI), bodo klubi zdravljenih alkoholikov tudi v prihodnje nosili pomembno vlogo pri prenovi zdravljenčeve osebnosti in njegovega življenja. Razlika je le v tem, da je včasih v imenu višjega interesa bila družba tista, ki je od alkoholika zahtevala, da se gre zdravit, danes pa o tem odloča sam – pri tem mora sprejeti posledice svoje izbire. Tudi obiskovanje KZA je prostovoljna odločitev zdravljenca. Dosedanje izkušnje govorijo, da vključevanje v klubski terapevtski program zanesljiveje pripelje k abstinenci in zdravju. Znotraj klubu namreč laže vstaneš, kot če se pobiraš sam.

Prireditev sta vodila prizadevna člana KZA Tolmin **Marta** in **Marko**, medtem ko so drugi člani nastopili z literarnimi prispevki. Zahvala za ubrane pesmi pa gre ***pevkam pevskega zbora Sožitje*** iz Podmelca ter flavtistki **Petri Pavšič**. Prireditev so pozdravili terapevt iz PBI **Aleksander Može**, **Rafael Šuligoj** z Občine Tolmin, **Dušan Jug** z Upravne enote Tolmin, **Marjeta Simončič Tonkli** iz CZSD Tolmin, **Valerijo Bizjak** iz OO RK Tolmin, predstavniki KZA-jev iz Primorske in Notranjske ter **Marta Oblak**, edina od štirinajstih povabljenih nekdanjih terapevtov.

Klub zdravljenih alkoholikov Tolmin je ob 30-letnici delovanja izdal glasilo, ki vsebuje jubilejne zapise, poučne strokovne prispevke in iskrene izpovedi članov, ki se dotaknejo srca, predvsem pa svarijo. Eno izmed izpovedi je avtor Marko opremil z zanimivim in vzpodbudnim naslovom: "Če padeš, lahko vstaneš." Jubilejno glasilo lahko dobite v ***knjižnicah Cirila Kosmača*** v Tolminu in Kobaridu.

Francka Šiljar Rot

čanje blaginje prebivalcev Slovenije, iz drugega pa teze o prizadevanju za zmanjšanje gospodarskega zaostanka Slovenije v primerjavi s povprečjem Evropske unije (EU) in za zaustavitev povečevanja razlik med slovenskimi regijami. Osnovni cilj *Enotnega programskega dokumenta* je povečanje konkurenčnih sposobnosti Slovenije in gospodarska krepitev regij brez povzročanja negativnih posledic na področju socialnega ter okoljskega razvoja.

Prioritete

Glede na višino sredstev, ki jih bo Slovenija lahko pridobila iz strukturnih skladov (55,8 milijarde SIT), so v *Enotnem programskem dokumentu* opredeljene tri prioritete: • spodbujanje podjetniškega sektorja in gospodarska krepitev regije, • znanje, razvoj človeških virov in zaposlovanje ter • ekonomska infrastruktura.

SPODBUJANJE PODJETNIŠKEGA SEKTORJA IN GOSPODARSKA KREPITEV REGIJE

Za *spodbujanje podjetniškega sektorja in gospodarsko krepitev regije* je predvidenih 20,6 milijarde SIT iz Evropskega sklada za regionalni razvoj. Namenjeni so razvoju inovativnega okolja, spodbujanju razvoja turističnih destinacij in izboljšanju podpornega okolja za podjetja.

Razvoj inovativnega okolja

V okviru *razvoja inovativnega okolja* je približno 8 milijard SIT, namenjenih grozdom in tehnološkim mrežam, tehnološkim parkom in inkubatorjem, tehnološkim centrom ter večnamenskim centrom učenja.

Razvoj turističnih destinacij

V sklopu *spodbujanja razvoja turističnih destinacij* je 8,5 milijarde SIT namenjeno vzpostavitvi razvojne infrastrukture turističnih destinacij, spodbujanju promocije in trženja na ravni turističnih destinacij, spodbujanju obnove in izgradnje nove skupne turistične infrastrukture in spodbujanju vključevanja naravnih vrednot in kulturne dediščine v turistično ponudbo.

Izboljšanje podpornega okolja za podjetja

V okviru zadnjega ukrepa znotraj prve prioritete, *izboljšanja podpornega okolja za podjetja*, naj bi bile 4 milijarde SIT porabljene za vavčerski sistem svetovanja, pomoč pri prilagajanju malih in srednjih podjetij zahtevam globalnega trga, podpori projektom lokalnih podjetniških iniciativ in promociji dobrih podjetniških praks.

Sredstva Evropskega kmetijskega sklada

V okviru prve prioritete so Sloveniji namenjena tudi sredstva v višini 5,5 milijarde SIT iz Evropskega kmetijskega sklada, in sicer za naložbe v kmetijska gospodarstva, izboljšanje predelave in trženja kmetijskih proizvodov, spodbujanje dejavnosti, povezanih s kmetijstvom, in trženje kakovostnih kmetijskih proizvodov.

ZNANJE, RAZVOJ ČLOVEŠKIH VIROV IN ZAPOSLOVANJE

Znotraj druge prioritete, *znanja, razvoja človeških virov in zaposlovanja*, je 18,4 milijarde SIT iz Evropskega socialnega sklada namenjenih razvoju in spodbujanju aktivnih politik trga dela, pospeševanju socialne vključenosti, vseživljenjskemu učenju in ustvarjalnosti ter podjetništvu in prilagodljivosti.

Razvoj in spodbujanje aktivnih politik trga dela

V sklopu razvoja in spodbujanja aktivnih politik trga dela bo približno 9 milijard SIT namenjeno predvsem usmerjanju in poklicnemu svetovanju, poklicnemu in strokovnemu usposabljanju ter usposabljanju na delovnem mestu in subvencijam delodajalcem za zaposlovanje.

Slovenija bo za omenjena sredstva lahko kandidirala (potem, ko bo Evropska komisija potrdila Enoten programski dokument) le z dobrimi projekti, ki bodo izpričevali povezovanje partnerjev na lokalni, regionalni in državni ravni. Pri vseh projektih mora biti zagotovljena udeležba domačih javnih in zasebnih sredstev.

Pospeševanje socialne vključenosti

Približno 2 milijardi SIT v okviru *pospeševanja socialne vključenosti* bo porabljenih na področju svetovanja, usmerjanja, motiviranja in shemah za osebni razvoj ter za aktivnosti za strukture oziroma sisteme in spremljanje aktivnosti v podporo celotnemu ukrepu.

Vseživljenjsko učenje in ustvarjalnost

Približno 4,5 milijarde SIT na področju *vseživljenjskega učenja in ustvarjalnosti* bo namenjenih za razvoj in prenovo programske ponudbe izobraževanja in usposabljanja v skladu s potrebami gospodarstva in trga dela, za izpopolnjevanje učiteljev, izobraževalcev, svetovalcev in vodstvenih delavcev, za spodbujanje povezovanja med svetom dela, izobraževanja, usposabljanja in raziskovalnimi institucijami ter za informiranje, svetovanje in poklicno orientacijo za potrebe regije oziroma lokalne skupnosti.

Podjetništvo in prilagodljivost

V okviru zadnjega ukrepa, *podjetništva in prilagodljivosti*, sta približno 2,5 milijarde SIT predvideni za usposabljanje zaposlenih, za razvoj in spodbujanje novih oblik dela, za usposabljanje in podporo pri ustanavljanju podjetij, vključno s samozaposlovanjem, ter za spodbujanje lokalnih programov zaposlovanja.

EKONOMSKA INFRASTRUKTURA

Ekonomska infrastruktura je zadnja prioriteta in predvideva 11 milijard SIT iz Evropskega sklada za regionalni razvoj za en sam ukrep, za razvoj poslovno-industrijskih con. Sredstva bodo namenjena za izdelavo dokumentacije za razvoj zaokroženih območij in ureditev poslovno-industrijskih con, za organiziranje in vzpostavljanje upravljalskih struktur con ter pripravo trženjskih strategij, za pridobivanje in zaokroževanje zemljišč, za komunalno urejanje con in navezovanje na centralne čistilne naprave ter za urejanje dostopov in navezav na prometni križ.

DODATNA SREDSTVA IZ DVEH POBUD

Slovenija bo poleg sredstev iz strukturnih skladov lahko v obdobju 2004–2006 približno 44,6 milijarde SIT sredstev črpala iz kohezijskega sklada. Določena sredstva so Sloveniji namenjena tudi iz dveh pobud znotraj Pobud skupnosti, in sicer dobre 5,5 milijarde SIT iz programa INTERREG III in 1,5 milijarde SIT iz programa EQUAL.

Sredstva za čezmejno sodelovanje

Program INTERREG III spodbuja partnerstvo in sodelovanje med ljudmi ob meji in čez državno mejo. Financira se iz Evropskega sklada za regionalni razvoj. Sodelovanju ob slovensko-italijanski meji je v obdobju 2004–2006 namenjena dobra milijarda SIT.

Spodbujanje zaposlovanja Romov, odvisnikov in žensk

Program EQUAL se financira iz Evropskega socialnega sklada. Da bi ga lahko začeli izvajati, bo ***Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve*** do junija 2003 pripravilo poseben *Skupen programski dokument*. Slovenija bo v obdobju 2004–2006 dobro milijardo in pol SIT usmerila v spodbujanje zaposlovanja Romov, odvisnikov in žensk.

Po izhodiščih za pripravo *Enotnega programskega dokumenta* ***Službe Vlade RS za strukturno politiko in regionalni razvoj*** povzela mag. **Almira Pirih**, Posoški razvojni center

Utrinki

JUBILEJNA SLOVESNOST KLUBA ZDRAVLJENIH ALKOHOLIKOV *je razkrila, da se številni zavedajo pomembnosti tovrstnih klubov in da jim je mar za druge.* ***Foto: arhiv KZA Tolmin***

V boju z brezposelnostjo

Osnovno poslanstvo, ki ga opravlja *Sklad dela Posočje*, je pomoč podjetjem pri kadrovskem prestrukturiranju oziroma preprečevanje prehoda presežnih delavcev v odprto brezposelnost.

Sklad dela (SD) ***Posočje*** je bil za izvajanje aktivne politike zaposlovanja ustanovljen in registriran v drugi polovici leta 1999, na pobudo štirih gospodarskih družb na Tolminskem (***Soško gozdno gospodarstvo Tolmin d.d.***, ***Bača TVI d.d. Podbrdo***, ***AET Tolmin d.o.o.*** in ***Avtoprevoz Tolmin d.o.o.***), ki so začutile potrebo po tovrstni regionalni ustanovi. Deluje dobra tri leta; eno leto v okviru ***Posoškega razvojnega centra*** v Kobaridu. Kot SD Posočje je bil registriran v prostorih stavbe Soškega gozdnega gospodarstva v Tolminu, Brunov drevored 13, kjer deluje še danes.

Temeljni cilji in nameni Sklada so:

- povezovanje socialnih partnerjev na regionalnem območju pri načrtovanju in izvajanju politike zaposlovanja;
- pomoč delodajalcem pri izvajanju programov kadrovskega prestrukturiranja in razvoja človeških virov;
- preprečevanje prehajanja presežnih delavcev v odprto brezposelnost;
- pomoč pri ponovnem aktiviranju brezposelnih oseb, da bi izboljšali njihove zaposlitvene možnosti pri vključevanju v delo za potrebe trga dela;
- zagotavljanje možnosti individualnega in/ali skupinskega aktiviranja udeležencev za njihovo prehajanje na nova delovna področja ter
- motiviranje udeležencev, individualno delo, skupno iskanje rešitev, spremljanje in pomoč pri samoaktivnosti vključenih oseb.

Temeljne naloge Sklada so:

- delodajalcem zagotavljati pomoč pri izdelavi programov kadrovskega prestrukturiranja oziroma kadrovskega razvoja, ki vključuje potrebne ukrepe (pre)usposabljanja oziroma izobraževanja delavcev;
- spremljanje in sodelovanje pri razvoju regionalnih zaposlitvenih programov ter omogočanje (pre)usposabljanja delavcev, da bi jih lahko zaposlili v deficitarnih poklicih v regiji;
- razvijanje in izvajanje lastnih programov, da bi razrešili in (re)aktivirali presežne delavce posameznega podjetja, panoge ali regije;
- razvijanje in izvajanje programov za potencialno presežne delavce, da bi preprečili brezposelnost ter razvijali človeške vire v podjetju, panogi ali regiji;
- sofinanciranje izpopolnjevanja, usposabljanja in izobraževanja udeležencev v skladu s programi usposabljanja;
- izvajanje informiranja, svetovanja ter druga pomoč udeležencem in
- pomoč udeležencem pri prezaposlitvi na višje delovno mesto oziroma pri iskanju nove zaposlitve.

Zakaj so Skladi dela sploh potrebni, če pa imamo Zavod za zaposlovanje? Bistvo je v tem, da Skladi "prevzamejo" delavce takrat, ko so še v podjetjih, oziroma ko jih podjetje opredeli kot presežne. Torej prej, kot sploh pridejo na Zavod. Poleg tega se skladi ukvarjajo tudi s potencialnimi presežnimi delavci, ki jih Zavodi sploh ne obravnavajo. Ob tem pa je pomembno poudariti, da vključitev delavcev v Sklad v ničemer ne omejuje oziroma izključuje njihovih pravic, ki jih kot presežni delavci uveljavljajo na Zavodu.

Ciljne skupine

V sklade dela se vključujejo ciljne skupine trajno presežnih delavcev in delavcev, ki jim je delodajalec dal odpoved pogodbe o zaposlitvi; gre za delavce, pri katerih je prenehala potreba po opravljanju določenega dela pod pogoji iz pogodbe o zaposlitvi zaradi ekonomskih, organizacijskih, tehnoloških, strukturnih ali podobnih razlogov na strani delodajalca (odpoved iz poslovnega razloga).

Z delavnico do zaposlitvenega načrta

V okviru Sklada izvajamo *program razvoja poklicne kariere*, ki ga sestavljata ***delavnica Razvoj poklicne ka-***

Utrinki

VRTEC NA OBISKU

Žabnice (Kanalska dolina/Italija) – ***Slovensko kulturno središče Planika*** (SKS Planika) je 14. aprila v Žabnicah gostilo skupino 28 vrtičkarjev iz Bovca, ki so jih tja pospremile vzgojiteljice **Erna Wojčicky Germovšek**, **Liljana Kanalec** in **Draga Čušin**. Bovški podmladek so pod Višarje pripeljali starši, ki so se ob tej priložnosti prepričali, da tudi na Trbiškem živi slovenska beseda. Mali vrtičkarji so nekoliko starejšim vrstnikom iz Kanalske doline, ki se na izbirnih tečajih pod mentorstvom mag. **Nataše Komac** in **Tanje Šturm** učijo in preverjajo svoje znanje slovenščine, v pesmi, plesu in besedi prikazali običaje rodne Bovške. Otroci iz Kanalske doline, njihovi starši in dedki ter babice so si ogledali postopek nastajanja brezrokavnika z naslovom "Od une do lajbča", prisluhnili ljudski pesmi in izštevankam, ki so jih nekoč prepevali na Bovškem, ter uživali v otroški interpretaciji Prešernovega Povodnega moža.

BOVŠKI VRTIČKARJI *so svojim vrstnikom iz Kanalske doline pokazali, kako se pride "Od une do lajbča".* ***Foto: Tanja Šturm****, arhiv SKS Planika*

Veselo popoldne, na katerem je goste v imenu predsednika SKS Planika, **Rudija Bartalotha**, prijazno pozdravila in nagovorila mag. Nataša Komac, sicer odgovorna za programsko zasnovo in potek izbirnih tečajev slovenskega jezika v Kanalski dolini, se je zaključilo ob polni mizi in slovenski pesmi, ki so jo tako domačini kot gostje odnesli v svoje domove.

Upamo, da bo srečanje spodbudilo sodelovanje in izmenjave med sosednjima občinama ter vsaj malo prispevalo k zavesti, da vendarle živimo pod isto streho in da se z vstopanjem Slovenije v ***Evropsko unijo*** začenja obdobje, ko bodo tovrstna obrobna območja lahko zaživela prav zaradi svojega mejnega položaja in tod črpala nove možnosti in izzive za nadaljnji razvoj.

N. K.

STRUKTURA UDELEŽENCEV, VKLJUČENIH V SKLAD DELA POSOČJE DO KONCA LETA 2002

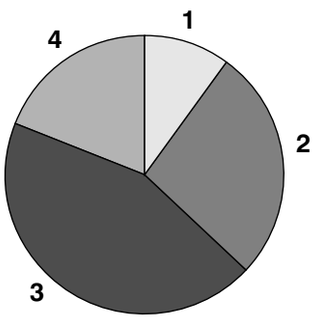

Graf št. 1: **Starost**

starostna skupina	število	%
1 - od 20 do 29 let	31	10
2 - od 30 do 39 let	86	27
3 - od 40 do 49 let	137	44
4 - od 50 do 59 let	60	19

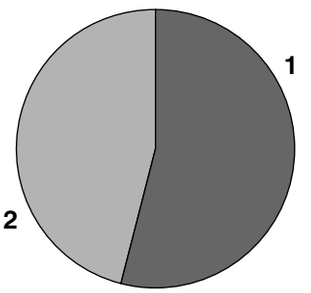

Graf št. 2: **Spol**

spol	število	%
1 - moški	170	54
2 - ženski	144	46

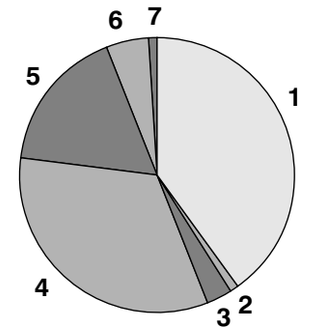

Graf št. 3: **Izobrazba**

stopnja izobrazbe	število	%
1 - I. stopnja	127	40
2 - II. stopnja	4	1
3 - III. stopnja	10	3
4 - IV. stopnja	102	33
5 - V. stopnja	53	17
6 - VI. stopnja	14	5
7 - VII. stopnja	4	1

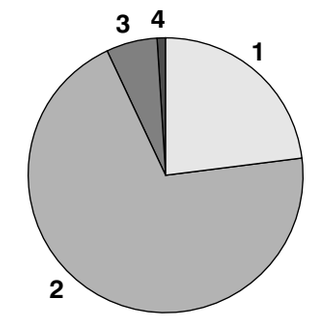

Graf št. 4: **Status pred vstopom v SD**

status	število	%
1 - trajno presežni delavci	72	23
2 - Potencialno presežni delavci	221	70
3 - Potencialni iz prisilne poravnave	19	6
4 - Brezposelni	2	1

riere in ***aktivnosti iskanja zaposlitve*** oziroma ***izobraževanje za novo delovno mesto.*** Na ***delavnici Razvoj poklicne kariere*** s primerno usposobljenimi strokovnimi delavci udeležencem nudimo potrebno pomoč pri načrtovanju poklicne kariere. Udeleženci najprej izdelajo ***zaposlitveni načrt***, v katerem predvidijo glavne in dodatne poklicne cilje. V zaposlitvenem načrtu opredelijo vse aktivnosti, ki jih bodo morali opraviti v določenem časovnem obdobju, da bi si ustvarili možnosti za novo zaposlitev oziroma da bi povečali svoje zaposlitvene možnosti. Če se po opravljenem izpopolnjevanju pričakuje hitrejša vključitev udeležencev v delo, se delavnica lahko izvede v skrajšani obliki in s ciljni skupini prilagojeno vsebino. Ponavadi gre za udeležence (potencialne presežke), ki zaradi uvajanja novih proizvodnih programov nujno potrebujejo dodatno izpopolnjevanje in usposabljanje, saj bi v nasprotnem primeru njihovo delo postalo trajno nepotrebno.

Iskanje zaposlitve in izobraževanje

Drugi del *programa razvoja poklicne kariere* so ***aktivnosti iskanja zaposlitve*** oziroma ***izobraževanje za novo delovno mesto***, ki jih spremlja ***informacijska pisarna***. Aktivnosti udeležencev spremljamo ves čas njihove vključenosti v Sklad, in sicer vse do razrešitve (nove zaposlitve), vendar največ 12 mesecev.

Struktura udeležencev Sklada dela Posočje

SD Posočje že od ustanovitve dalje deluje na celotnem območju Posočja. V drugem letu delovanja je svojo dejavnost razširil na novogoriško območje, konec minulega leta pa še na območje obalno-kraške in notranjsko-kraške regije. Tako smo do konca leta 2002 v okviru Sklada izpeljali 20 delavnic *Razvoja poklicne kariere v gospodarskih družbah:* devet v Posočju, sedem na novogoriškem območju in štiri na obalno-kraški oziroma notranjsko-kraški regiji. V *programu razvoja poklicne kariere* je doslej sodelovalo 314 udeležencev, ki so bili po opravljeni delavnici vključeni v različne programe izpopolnjevanja in usposabljanja, pretežno zaradi modernizacije in/ali reorganizacije proizvodnje.

Aktivno se vključujemo v razreševanje zaposlitvenih možnosti invalidov in dobro sodelujemo z ***Invalidskim podjetjem Posočje***.

Vključevanje novih socialnih partnerjev

Ker je eden ključnih ciljev skladov dela povezovanje socialnih partnerjev na regionalnem območju pri načrtovanju in izvajanju politike zaposlovanja, je Sklad leta 2002 začel s pridobivanjem različnih socialnih partnerjev. Med potencialnimi socialnimi parterji so tako lokalne skupnosti kot zbornice in sindikati, pa tudi razvojne agencije; skratka vsi, ki jih problematika zaposlenosti kakorkoli zadeva.

Jeseni 2002 so se za vstop odločili Posoški razvojni center ter vse tri posoške občine, bovška, kobariška in tolminska. Leta 2003 pričakujemo postopno vključevanje novih socialnih partnerjev; skušali bomo privabiti predvsem lokalne skupnosti, z območja katerih bomo vključevali delavce v naš Sklad.

Širitev delovanja na območje obalno-kraške in notranjsko-kraške regije

Jeseni 2002 je Sklad naredil pomemben korak in svoje delovanje razširil na območje obalno-kraške in notranjsko-kraške regije, ki ga pokriva ***Zavod RS za zaposlovanje*** (ZRSZ), ***Območna služba Koper***. Oktobra smo začeli z delavnico *Razvoj poklicne kariere* za 12 trajno presežnih delavcev dveh družb na tem območju. Novembra smo izvedli tri delavnice *Razvoj poklicne kariere* za 60 trajno presežnih delavcev družbe ***TOF Commerce Koper***. Delujemo v skladu s smernicami ZRSZ, saj SD pokriva območje, na katerem delujeta dve območni službi Zavoda, v našem primeru novogoriška in koprska območna služba. Tako veliko območje Sklad lahko pokriva le ob tesnem sodelovanju z območnima službama in drugimi socialnimi partnerji.

Doslej več kot 280 prezaposlitev

Danes SD beleži le 17 izrednih izhodov, 285 udeležencev je uspešno zaključilo (pre)usposabljanje in se prezaposlilo, 12 pa jih aktivno išče zaposlitev oziroma se vključuje v različne programe usposabljanja.

Kako naprej?

Skladi dela pridobivajo sredstva na javnem razpisu Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje. Razpis za obdobje 2003/04 se je zaključil 3. januarja 2003. Sklad dela Posočje je za posamezno leto ob sodelovanju obeh območnih služb ZRSZ in drugih socialnih partnerjev pridobil okoli 500 delavcev, ki bi jih podjetja želela vključiti v Sklad in so zanje podala ustrezne izjave.

V drugi polovici februarja je SD Posočje dobil sklep, da je izbran za nadaljnje izvajanje svojih aktivnosti. Glede na zmanjšana proračunska sredstva za leto 2003 so mu bila odobrena sredstva v višini dobrih 20 milijonov SIT, kar omogoča vključitev le dobre desetine delavcev, za katere so podjetja izrazila potrebo po vključitvi. V prihodnje bo aktivnosti mogoče izvajati le ob finančni soudeležbi lokalnih skupnosti, z območij katerih bodo v Sklad vključeni delavci.

Cvetka Kavčič in mag. **Almira Pirih**, Sklad dela Posočje

Kontaktni osebi, na kateri se lahko obrnete za vse dodatne informacije, sta **Cvetka Kavčič**, *vodja informacijske pisarne Sklada dela Posočje* **(telefon: 05/ 38-10-72, GSM: 031-704-889)**, *in managerka, mag.* **Almira Pirih**, *svetovalka in organizatorka Posoškega razvojnega centra* **(telefon: 05/ 38-41-513, GSM: 031-66-77-29)**.

O gospodarstvu, zaposlovanju, izobrazbi in štipendijah

V prejšnji številki* EPI-centra *smo našim bralcem predstavili prvi del povzetka Analize deficitarnih in drugih perspektivnih poklicev v Posočju, ki smo jo opravili julija 2002. Analiza je bila predpogoj za izpeljavo ukrepov razvojnega programa Soča 2006: štipendiranje in zaposlovanje kadrov z najmanj VII. stopnjo izobrazbe.

V prvem delu smo predstavili negativne demografske trende v Posočju (nenehno padanje skupnega števila prebivalstva, slabo izobrazbeno strukturo, stalno izgubljanje vitalnosti prebivalstva, odhajanje oziroma nevračanje izobraženih kadrov) in njihov vpliv na gospodarstvo ter na življenje v Posočju nasploh. Opozorili smo na zniževanje deleža mladih v zadnjem desetletju, na sočasno rast števila dijakov in študentov ter predstavili razmišljanje študentov o vračanju in zaposlitvi v domačem kraju. Ob premišljevanjih o vračanju študirajoče mladine v Posočje si oglejmo še obstoječo strukturo gospodarstva.

STRUKTURA GOSPODARSTVA V POSOČJU

V Zgornjem Posočju je bilo konec leta 2000 registriranih 1.557 poslovnih subjektov (pravne in fizične osebe). Največ jih deluje v okviru državnih, javnih, skupnih in osebnih storitev, sledijo pa jim predelovalne dejavnosti, trgovina in popravilo motornih vozil, nepremičnine, najem, poslovne storitve ter gostinstvo.

Najpogostejše dejavnosti

Znotraj poslovnih subjektov so mogoče različne porazdelitve. Za potrebe *Analize deficitarnih in drugih perspektivnih poklicev v Posočju* (v nadaljevanju: Analiza), ki smo jo pripravili v okviru projekta *Kako pridobiti, razviti in obdržati mlade izobražence v Posočju*, so nas zanimale predvsem gospodarske družbe in fizične osebe oziroma samostojni podjetniki.

Konec leta 2000 je bilo v Zgornjem Posočju registriranih 250 majhnih, osem srednjih in enajst velikih podjetij, kar predstavlja 13,3 odstotka, 5,3 odstotka in 16,5 odstotka registriranih podjetij v goriški regiji, ki se v glavnem ukvarjajo s trgovino "na drobno" in "na debelo", s proizvodnjo električne opreme za stroje in vozila, s proizvodnjo strojev in orodij za stroje, s proizvodnjo barv, lakov, drugih kemikalij in kemičnih izdelkov ter s proizvodnjo pohištva (predvsem v okviru predelovalne dejavnosti). Nekaj podjetij deluje tudi na področju turizma, gozdarstva, cestnega tovornega prometa,

Tabela št. 1: **Zaposleni po dejavnostih v Zgornjem Posočju**

Sektorji dejavnosti	Dejavnosti	31. december 2000 (posamezniki)	Delež (%)
A	Kmetijstvo, lov, gozdarstvo	432	6,9
B	Ribištvo	6	0,1
A–B	**Kmetijske dejavnosti**	**438**	**7,0**
C	Rudarstvo	5	0,1
D	Predelovalne dejavnosti	2.404	38,5
E	Oskrba z elektriko, plinom, vodo	152	2,4
F	Gradbeništvo	358	5,7
C–F	**Nekmetijske dejavnosti (razen storitvenih)**	**2.919**	**46,8**
G	Trgovina; popravila motornih vozil	614	9,8
H	Gostinstvo	346	5,5
I	Promet, skladiščenje, zveze	361	5,8
J	Finančno posredništvo	78	1,2
K	Nepremičnine, najem, poslovne storitve	136	2,2
L	Javna uprava, obramba, socialno zavarovanje	427	6,8
M	Izobraževanje	437	7,0
N	Zdravstvo, socialno varstvo	316	5,1
O	Druge javne, skupne in osebne storitve	145	2,3
P	Zasebna gospodinjstva z zaposlenim osebjem	26	0,4
G–P	**Storitvene dejavnosti**	**2.886**	**46,2**
	DELOVNO AKTIVNO PREBIVALSTVO	**6.243**	**100,0**

Vir: Statistični urad Republike Slovenije

vzdrževanja in popravil motornih vozil ... Večina podjetij (52,4 odstotka) ima sedež v občini Tolmin, tretjina v občini Bovec, ostali pa poslujejo v Kobaridu. V subregiji deluje še okoli 870 fizičnih oseb. Med njihovimi dejavnostmi so najbolj zastopane predelovalne dejavnosti, trgovina, popravilo motornih vozil, gostinstvo, gradbeništvo in nepremičnine, najem ter poslovne storitve.

STRUKTURA ZAPOSLENIH

Z zastopanostjo dejavnosti je skladna tudi porazdelitev zaposlenih po dejavnostih, ki si jo lahko ogledamo v spodnji tabeli.

Izstopa predelovalna dejavnost

Največji delež delovno aktivnega prebivalstva je zaposlen v predelovalnih dejavnostih (38,5 odstotka). S precej manjšim deležem mu sledijo trgovina in popravila motornih vozil (9,8 odstotka), kmetijstvo, lov in gozdarstvo (6,9 odstotka) in javna uprava (6,8 odstotka).

Prevladujejo tehnični poklici

Med delovno aktivnim prebivalstvom občin Bovec in Kobarid prevladujejo tehnični poklici nižje oziroma srednje poklicne izobrazbe (strojništvo, elektroindustrija, gradbeništvo). Nekoliko izstopa le občina Tolmin, kjer se pojavljajo tudi poklici s področja vzgoje in izobraževanja ter poklici z višjo zahtevnostno stopnjo izobrazbe.

Prenizka izobrazbena struktura

Med delovno aktivnim prebivalstvom je visoka zastopanost oseb z nižjo izobrazbo. Gre za problematiko nizke izobrazbene strukture Posočja, ki težko sledi izzivom razvoja, s katerimi se soočajo vsa podjetja, hkrati pa taka struktura ni posebej spodbudna za mlade, ki naj bi se po zaključenem šolanju vrnili.

NAČRTOVANE ZAPOSLITVE

Podjetja ne morejo pridobiti ustreznega kadra, mladi pa se ne vračajo v subregijo, ker tu ne najdejo ustreznih delovnih mest. V Analizi nas je zanimalo, v kolikšni meri in kakšne zaposlitve načrtujejo podjetja v prihodnjih dveh letih. Posebej so nas zanimale načrtovane zaposlitve in štipendije za kadre z vsaj VII. stopnjo zahtevnosti.

Načrtovane zaposlitve

V 21 anketiranih podjetjih, ki so bila vključena v raziskavo, so za leto 2002 načrtovali 39 novih zaposlitev, pri čemer je bila le za 11 novih zaposlitev zahtevana visoka stopnja izobrazbe. Največ novih zaposlitev (69,2 odstotka) je bilo namenjenih osebam s V. stopnjo izobrazbe ali manj.

Tabela št. 2: **Načrtovane zaposlitve v letu 2002 po stopnjah izobrazbe**

Načrtovane zaposlitve po stopnjah izobrazbe	Število	Delež (%)
III. stopnja	5	12,8
IV. stopnja	12	30,8
V. stopnja	10	25,6
VI. stopnja	1	2,6
VII. stopnja	11	28,2
Skupaj	**39**	**100,0**

Za leti 2003 in 2004 v 21 posoških podjetjih predvidevajo 58 novih zaposlitev, pri čemer je dobrih 41 odstotkov novih zaposlitev namenjenih osebam s VII. stopnjo izobrazbe. V naslednjih letih se torej kaže pomemben napredek v smislu zaposlovanja kadrov z najmanj VII. stopnjo zahtevnosti.

Tabela št. 3: **Načrtovane zaposlitve v letih 2003 in 2004 po stopnjah izobrazbe**

Načrtovane zaposlitve po stopnjah izobrazbe	Število	Delež (%)
III. stopnja	4	6,9
IV. stopnja	10	17,2
V. stopnja	17	29,3
VI. stopnja	3	5,2
VII. stopnja	24	41,4
Skupaj	**58**	**100,0**

Večina zaposlitev (tako v letu 2002 kot v naslednjih dveh letih) je namenjena osebam, ki so oziroma bodo končale VII. stopnjo izobrazbe tehnične usmeritve.

Spodbujanje začetnih investicij

Posoški razvojni center je v drugi polovici minulega leta začel z izvajanjem programa spodbujanja razvoja v Posočju *Soča 2002* (program je sredi junija 2002 sprejela ***Vlada RS***). Med prvimi ukrepi je bil izveden ukrep spodbujanja začetnih investicij, ki nepovratna državna sredstva povezuje z novimi zaposlitvami v določenem obdobju po zaključku investicije. Omenjeni ukrep naj bi pospešil zaposlovanje kadrov z višjo ter visoko izobrazbo. Predvidevamo, da se bo izvajal izvajal tudi letos.

ŠTIPENDIRANJE V POSOČJU

Čeprav smo v prejšnji številki v članku *Štipendiranje mladih v Posočju* že omenili, da je bilo decembra lani izbranih prvih 30 štipendistov Posoškega razvojnega centra, naj na štipendiranje opozorimo tudi tokrat. Podatki o razpisanih štipendijah za šolsko leto 2002/03 so pokazali, da je 9 štipenditorjev iz Posočja razpisalo 15 štipendij VII. stopnje zahtevnosti – največ za tehnične študijske smeri (strojništvo, elektrotehnika, kemija ter kemijska tehnologija). Da bi pridobili še aktualnejšo sliko, smo gospodarske subjekte v začetku julija 2002 zaprosili za podatke o štipendiranju in poklicih, po katerih povpraševajo. Ker je razvojni program *Soča 2006* usmerjen le v zaposlovanje oziroma štipendiranje kadrov z najmanj VII. stopnjo strokovne usposobljenosti, smo se v anketi usmerili zgolj na poklice te zahtevnostne stopnje. Anketa med gospodarskimi subjekti je pokazala, da med podjetji in samostojnimi podjetniki obstaja zanimanje za "združitev" njihove štipendije s štipendijo programa *Soča 2006*. Iz ankete smo razbrali tudi interes posameznih podjetij za povečanje števila štipendij.

Povpraševanje po strojnih in elektro inženirjih

Če primerjamo rezultate iz razpisa kadrovskih

Utrinki

PEŠ OD LJUBLJANE DO TOLMINA

Ljubljana–Tolmin – Pred približno dvema mesecema je skupina mladih v Tolminu ustanovila ***društvo Umica***. Društvo združuje mlade, ki si želijo svoj prosti čas preživljati aktivno. V tem času so pripravili dva večja "žura", 24. aprila, ko je društvo štelo že prek 30 članov, pa so organizirali še pohod od Ljubljane do Tolmina. Skupina dvajsetih članov je na več kot sto kilometrov dolgo pot krenila izpred Prešernovega spomenika v Ljubljani. Prvi dan so malce nenavadno popotovanje zaključili v Žireh, kjer jim je prijazni ***kmet Anžon*** odstopil svoj travnik za taborjenje. Naslednji dan so se po prašni poti odpravili proti Oblakovemu Vrhu, kjer so nato tudi prespali. Že nekoliko utrujeni in s številnimi žulji na nogah so tretji, zadnji dan, po Kosmačevi učni poti prispeli v Tolmin. Na celotni poti ni nihče omagal, pridružilo pa se jim je še nekaj članov.

UTRUJENI POHODNIKI PRI KOSMAČEVI DOMAČIJI – *Še malo pa bomo doma, je menilo nekaj več kot 20 članov* ***društva Umica****, ki so se spopadli z več kot 100 kilometrov dolgo potjo na relaciji Ljubljana–Tolmin.* ***Foto: Mojca Mavrič***

Da pa naši pohodniki ne bi bili lačni, so poskrbeli v ***podjetju Tera***, ki se je edino odzvalo prošnji za sponzorstvo. Slednje jim je za dostavo hrane in opreme posodilo kombi ter prispevalo 20.000 SIT. S pohodom, za katerega upajo, da bo postal tradicionalen, so želeli člani društva na simboličen način pokazati, da imajo željo po vrnitvi v Posočje – če bodo tukaj le dobili možnost za zaposlitev. Naporna in žuljava pot pa naj bi simbolizirala težavno pot pri zaposlovanju, ki se je mladi vse bolj zavedajo. Na poti ni nihče omagal, kar naj bi kasneje veljalo tudi pri iskanju zaposlitve. Sicer člani društva v kratkem načrtujejo predstavitev svojih spletnih strani, po izpitnem obdobju pa organizacijo še kakšnega pohoda ali prireditve.

Peter Kovačič

štipendij za leto 2001/02 z rezultati podobne ankete iz julija 2002, lahko ugotovimo, da se poleg večjega števila štipendij za šolsko leto 2002/03 pojavlja tudi interes za štipendije za nove poklice, ki zahtevajo najmanj VII. stopnjo zahtevnosti. V naslednjih letih bodo podjetja – sodeč po odgovorih iz ankete – dala prednost štipendiranju na področju strojništva, elektronike in elektrotehnike. Največje povpraševanje v prihodnjih petih letih bo – tako lahko sklepamo iz odgovorov podjetij, ki so skladni z napovedanim štipendiranjem – po strojnih in elektro inženirjih.

Zanimanje za "kombinirane" štipendije

Dodaten razpis štipendij v oktobru 2002 (ki ga je pogojeval sprejet *Pravilnik o štipendiranju* na območju občin Zgornjega Posočja) pokazal veliko pripravljenost podjetij in podjetnikov treh posoških občin za "skupno" štipendiranje mladih – kombinacija štipendij s strani države in podjetij. Tako je bilo lansko jesen razpisanih dodatnih 24 štipendij za pridobitev najmanj visoke strokovne izobrazbe.

OPREDELITEV IN RAZVRSTITEV DEFICITARNIH POKLICEV

Iz poznavanja situacije, analize med gospodarskimi subjekti jeseni 2001, upoštevanja na območju prisotnih dejavnosti, pregleda razpisanih štipendij za letošnje šolsko leto in podatkov, pridobljenih od gospodarskih subjektov julija 2002 ugotavljamo, da so v Posočju deficitarni naslednji poklici, ki zahtevajo *najmanj* VII. stopnjo izobrazbe:

- *I. skupina: poklici tehnične usmeritve* s področja strojništva, elektrotehnike, elektronike, informatike, kemije in kemijske tehnologije;
- *II. skupina: poklici* s področja ekonomije, prava, turizma, gradbeništva in lesarstva ter
- *III. skupina: poklici tehnične ali humanistične usmeritve, za katere se pokaže potreba oziroma interes v okolju.*

S štipendiranjem bomo nadaljevali tudi letos. Tako skušamo pospeševati odločanje mladih za študij poklicev, opredeljenih v I. in II. skupini. Nov razpis bo objavljen konec avgusta oziroma začeteku septembra 2003.

Analizo deficitarnih in drugih perspektivnih poklicev v Posočju sta pripravili **Brigita Bratina** in mag. **Almira Pirih**, Posoški razvojni center
Foto: Peter Kovačič

Za kakovostnejše življenje na podeželju

Regionalni program podeželja (RPP) je program, ki s svojimi rezultati prispeva k izboljšanju življenja in dela na podeželju, dviguje dohodek na kmetijah, ustvarja nova delovna mesta ter krepi prepoznavnost območja v slovenskem in evropskem prostoru.

SADJARSTVO** – Nekatere kmetije se v zadnjih letih vključujejo v projekt oživitve starih travniških sadovnjakov.* ***Foto: Tatjana Šalej Faletič

Posoški razvojni center (PRC) je od oktobra 2002 do konca februarja 2003 koordiniral prvo, preveritveno fazo Razvojnega programa podeželja (RPP) za severozahodni višinski del Severne Primorske. Nosilka programa, ***Občina Tolmin***, je za sofinanciranje izvedbe pridobila sredstva ***Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano***. Vodja projekta je bila mag. **Rosana Ščančar** (PRC), v ožji delovni skupini pa so sodelovale še **Michaela Vidič** (KGZS – Kmetijsko gozdarski Zavod Nova Gorica), mag. **Bernarda Uršič** in **Andreja Trojar Lapanja** (obe Idrijsko-Cerkljanska razvojna agencija d.o.o.). Rezultate dela so predstavile občinam, razvojnim agencijam, strokovnim institucijam ter predstavnikom kmetov in podjetnikov preveritvenega območja v četrtek, 6. marca, v Tolminu. Na predstavitvi je bil ustanovljen 25-članski koordinacijski odbor programa, ki bo spremljal in usmerjal pripravo ter izvajanje RPP. Koordinacijski odbor je potrdil smiselnost in potrebnost izdelave razvojnega programa podeželja na predlaganem območju občin Tolmin, Bovec, Kobarid, Cerkno, Idrija, Kanal ob Soči in Trnovsko-banjške planote v mestni občini Nova Gorica. S skupnimi močmi naj bi Program pripravili še v letošnjem letu.

KAJ JE RPP?

Razvojni program podeželja (RPP) predstavlja skupno razvojno strategijo na širšem območju in ukrepe za njeno uresničitev. Povezuje dosedanje programe celostnega razvoja podeželja in obnove vasi (CRPOV) in druge razvojne ukrepe na podeželju. Glavni cilj RPP je vzpostaviti partnerstvo med javnim, privatnim in nevladnim sektorjem ter skupaj oblikovati aktivnosti in prepoznavne produkte, ki jih bodo zainteresirani na območju programa razvijali na višji nivo kakovosti in organizirano tržili. Program je temelj za izvajanje dogovorjenih razvojnih usmeritev in izvedbenih nalog v naslednjih letih ter pogoj, da posamezniki in občine lahko kandidirajo na razpise za sredstva SAPARD oziroma druga evropska sredstva za področje podeželja. S svojimi rezultati RPP prispeva k izboljšanju življenja in dela na podeželju, dviguje dohodek na kmetijah, ustvarja nova delovna mesta ter krepi prepoznavnost območja v slovenskem in evropskem prostoru.

Potek priprave in izvajanja RPP

Program poteka v treh fazah.

- V ***preveritveni fazi*** se ugotovi pripravljenost prebivalstva za pripravo dokumenta na predlaganem območju in oblikuje motiv za sodelovanje (traja do 6 mesecev).
- V ***pripravljalni fazi*** mora biti sprejeta razvojna strategija, oblikovani ključni produkti območja in izdelan razvojni program z operativnimi ukrepi za njegovo izvajanje (traja do 18 mesecev).
- V ***izvedbeni fazi***, ki časovno ni omejena, se izvajajo posamezne naloge in projekti iz programa.

ZNAČILNOSTI OBMOČJA PRIPRAVE RPP

Območje leži na stičišču romanskega, slovanskega in germanskega sveta, kar je močno zaznamovalo njegovo burno zgodovino in vplivalo na način socialno-ekonomskega življenja ter organiziranosti prebivalcev na tem območju. To je svet kmečkih puntarjev, najbolj krvavih bitk 1. svetovne vojne, borbe proti fašizmu in stalne borbe za ohranjanje slovenskega jezika. Življenje v dolinah, grapah in tudi na planotah tega območja je bilo ve-

dno trdo, revno, kar je čutiti v kulturni, zgodovinski in etnološki dediščini teh krajev.

ODSELJEVANJE IN NIZKA STOPNJA ZAPOSLENOSTI

V drugi polovici 20. stoletja so pospešena industrializacija in težke razmere za kmetijstvo povzročili močan proces odseljevanja s tega območja. Danes so gorsko-višinska in hribovska naselja vključenih občin med demografsko najbolj ogroženimi v Sloveniji. Značilnost območja je nizka izobrazbena struktura prebivalcev ter slaba izkoriščenost človeškega kapitala *(razmerje med številom delovno sposobnih prebivalcev starih od 15/19 do 65 let in številom zaposlenih)*. Slednja kaže na strukturno neravnovesje med povpraševanjem in ponudbo na trgu dela. Primanjkuje zahtevnejših in raznolikih delovnih mest, predvsem za izobražence in mlade, ki iščejo prvo zaposlitev. Društvena dejavnost je dobro razvita. V nekaterih vaseh se kaže velika potreba po primernih objektih za ljubiteljsko kulturo, šport in rekreacijo. Z ukinjanjem javnih del se slabša tudi oskrba starostnikov na domu.

KMETIJSTVO

Celotno območje spada med območja z omejenimi dejavniki za kmetovanje. Gozdovi pokrivajo dve tretjini območja. 96 odstotkov površin v kmetijski uporabi predstavljajo travniki in pašniki. Živinoreja, vezana na travnati gorski svet, predstavlja poglavitno kmetijsko dejavnost. Skupno 19.337 ha kmetijskih zemljišč v uporabi obdeluje 2.989 kmetij. Povprečna velikost kmetije je 6,4 ha. Z izjemo Idrijsko-cerkljanskega območja, kjer so večje in bolj zaokrožene kmetije, se srečujemo z majhnostjo in veliko razparceliranostjo kmetij. To otežuje delo na kmetijah in zmanjšuje njihovo konkurenčnost.

Govedoreja

Večina kmetij (75 odstotkov) se ukvarja z govedorejo. 2.258 kmetij redi skupaj 15.662 govedi, kar je povprečno 6,9 govedi na kmetijo. Največje črede na kmetijah so na Idrijsko-cerkljanskem (8 glav govedi na kmetijo), najmanjše na Novogoriškem (5,3 glave na kmetijo). Stalež matične črede krav je v zadnjih petih letih padel za 3 odstotke. Izjema je Idrijsko-cerkljansko območje, kjer beležimo 4 odstotni porast. Najbolj kritična je situacija na Novogoriškem, kjer beležimo 19 odstotni padec števila prvih osemenitev oziroma števila krav.

Drobnica

Reja drobnice ima dolgoletno tradicijo v Zgornjem Posočju. Na ostalem območju se širi predvsem v zadnjih desetih letih. Na skupno 761 kmetijah se redi 12.339 plemenic, kar je povprečno 16 plemenic na trop. Reja mesnih ovac predstavlja 61 odstotkov celotnega staleža drobnice. Reja drobnice z mlečno usmeritvijo pa 28 odstotkov celotnega staleža in je najbolj razširjena v Zgornjem Posočju.

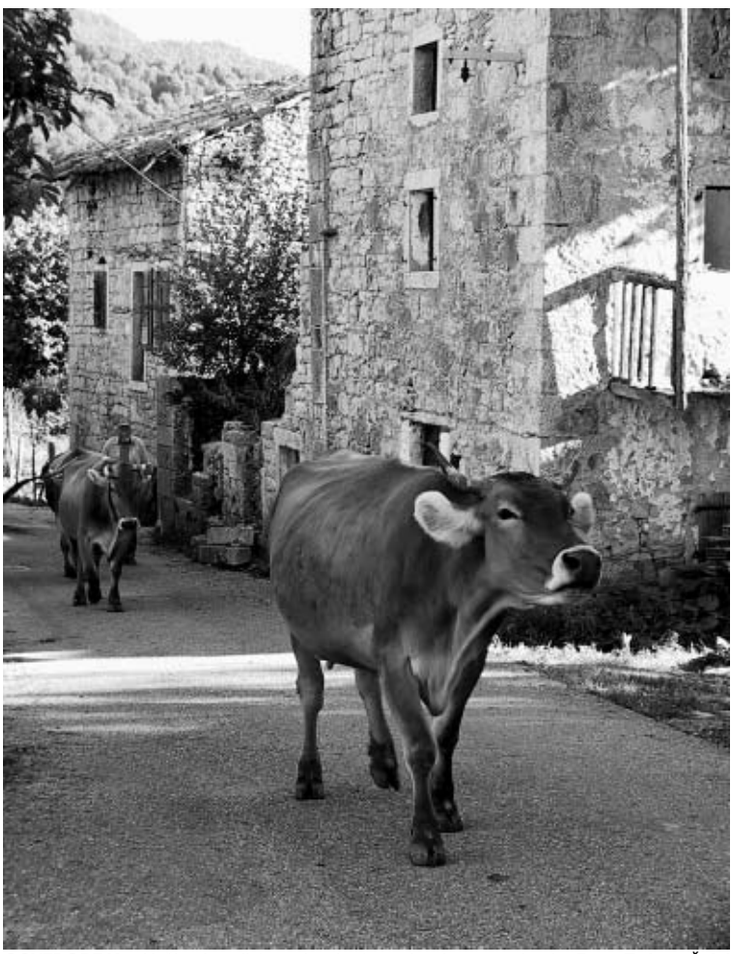

GOVEDOREJA** – Večina kmetij (75 odstotkov) se ukvarja z govedorejo.* ***Foto: Tatjana Šalej Faletič

Sadjarstvo

Klimatske in pedološke danosti oblikujejo primerne pogoje tudi za rast sadnega drevja, predvsem jablan, češpelj, orehov. Na kanalskem območju uspeva znani kostanj maron. Po podatkih statističnega urada beležimo na preveritvenem območju 27.773 jablanovih dreves, ki so največkrat v slabem stanju. Nekatere kmetije se v zadnjih petih letih vključujejo v projekt oživitve starih travniških sadovnjakov. Trenutno je na 20 kmetijah posajenih približno 15,4 ha intenzivnih sadovnjakov jablan.

Druga kmetijska področja

Druga področja kmetijstva so razvita v manjši meri. Poljedelstvo in vrtnarstvo je razvito predvsem v ravninskem delu. Omejeno je na pridelavo koruze za prehrano prežvekovalcev ter na pridelavo krompirja in vrtnin za samooskrbo. Konjerejo zaznamo ponekod v manjšem obsegu v povezavi s turizmom. Prašičereja je usmerjena v samooskrbo kmetij. S tržno proizvodnjo prašičev se ukvarja majhno število kmetij.

DOPOLNILNE DEJAVNOSTI NA KMETIJAH

Razvoj dopolnilnih dejavnost je ključnega pomena predvsem za obstoj in razvoj manjših kmetij. Predelava mleka, mesa, sadja, volne in gospodarjenje z gozdom ima stoletno tradicijo. Med najpogostejše dopolnilne dejavnosti na kmetijah sodijo turistične in storitvene dejavnosti (strojne ter delovne usluge), domača in umetnostna obrt, gorsko ter lovsko vodništvo, izdelava spominkov.

Po podatkih ***Upravne enote*** (UE) ***Tolmin***, ***UE Idrija*** in ***UE Nova Gorica*** je na območju 51 nosilcev dopolnilne dejavnosti, ki imajo registriranih 71 dopolnilnih dejavnosti. Največ, 43 kmetij opravlja storitve s kmetijsko in gozdarsko mehanizacijo in opremo, 17 kmetij se ukvarja s turizmom na kmetiji in 11 kmetij z drugimi dopolnilnimi dejavnostmi. Podatki popisa kmečkih gospodarstev v letu 2000 sicer kažejo, da se precej več kmetij ukvarja s predelavo mleka in mesa, turizmom ter drugimi vrstami dopolnilnih dejavnosti, vendar večina teh dejavnosti ne registrira.

Izletniški turizem

V zadnjih desetih letih prihaja do razmaha dopolnilnih dejavnosti na podeželju, predvsem izletniškega turizma na kmetijah. Žal je še vedno veliko pomanjkanje prenočišč in kulinarične ponudbe. Manjka predvsem širša, celovita in kakovostna ponudba (kulinarika, prenočitvene kapacitete, izvenpenzionske aktivnosti ...). Usmeritev v dopolnilne dejavnosti na kmetijah praviloma zahteva velike investicije. Le redki kmetje jih lahko pokrijejo z dohodki iz osnovne kmetijske dejavnosti. Vsekakor je predelava osnovnih kmetijskih surovin na domu in direktno trženje velika priložnost za naše kmete, predvsem v smislu samostojnosti kmetijskega gospodarstva ter možnosti nastopa na trgu s tipičnimi lokalnimi produkti.

Uveljavljeni kmetijski izdelki

Raznolikost regije in zaprtost posameznih območij je omogočila obstoj že uveljavljenih, lokalno-tipičnih kmetijskih izdelkov. Med pomembnejše sodijo sir tolminc, bovški sir, nanoški sir, kraški ovčji in kozji sir, šebreljski želodec, idrijski žlikrofi, kostanj maron in drugi. Ti produkti trenutno predstavljajo pomembno tržno nišo za kmetijstvo in razvoj podeželja na preveritvenem območju.

PODJETNIŠTVO NA PODEŽELJU

Poleg spodbujanja dejavnosti na kmetijah je nujno spodbujati še druge podjetniške dejavnosti, saj krepijo raznolikost gospodarske strukture in

zagotavljajo nova delovna mesta. Za razvoj podjetništva na podeželju je pomembno:

- vzpodbujanje samoiniciativnosti in kreativnosti prebivalstva,
- izkoriščanje lokalnih potencialov,
- podpora iniciativam posameznikov in
- vzpostavljanje podpornega okolja.

Čeprav je podeželje pomemben življenjski prostor, je v primerjavi z urbanimi centri veliko manj privlačen za podjetniške dejavnosti. Zaviralni dejavniki so predvsem neugodna starostna struktura, pomanjkanje delovnih mest s stimulativnim dohodkom in slabša opremljenost prostora. V številnih evropskih državah se že spreminja odnos in vrednotenje podeželskega prostora. Tudi v Sloveniji sledimo tem trendom.

Viri, ki jih nudi le podeželje

Z vidika trajnostnega razvoja podeželja je pomembno najprej podjetništvo, ki temelji na izkoriščanju endogenih virov, to je virov, ki jih nudi samo podeželje. Notranji viri podeželja izhajajo oziroma so vezani na:

- razširitve osnovne kmetijske dejavnosti v predelavo pridelkov kmetije (predelava mleka – sirarne, predelava mesa, klavnice, predelava poljskih pridelkov, sadja);
- izvajanje storitev s kmetijsko in gozdarsko opremo za druge;
- izdelovanje izdelkov domače obrti;
- izdelovanje izdelkov ter izvajanje storitev, ki so vezani na izkoriščanje tradicionalnih znanj na kmetiji;
- turizem na kmetiji, ostalo turistično ponudbo na podeželju;
- izkoriščanje obnovljivih virov: male hidroelektrarne (HE), lesna biomasa;
- izkoriščanje naravne in kulturne dediščine;
- servisne dejavnosti za prebivalce podeželja in obiskovalce;
- socialne, oskrbne, varstvene storitve za prebivalce.

Nekateri statistični podatki

	Idrijsko-cerkljansko	Zgornje Posočje	Kanal in Trnovsko-Banjška planota	SKUPAJ
Število prebivalcev (leto 2000)	17.114	20.378	9.459	46.951
Indeks staranja (leto 1999)	92	123	119	108
Površina v km²	426	942	296	1.664
Število kmetijskih gospodarstev (leto 2000)	1.140	1.257	592	2.989
Povprečna velikost kmetij	7,7	5,9	5,4	6,5
Število d. o. o., d. n. o. (leto 1999)	362	363	72	797
Število samostojnih podjetnikov (leto 1999)	720	870	217	1.807

Vir: SURS

Med registriranimi samostojnimi podjetniki in d.o.o., katerih dejavnost temelji na izkoriščanju notranjih virov podeželja, prevladujejo izdelovalci najrazličnejših lesnih izdelkov in polizdelkov, sledijo različni gostinski obrati (gostišča, okrepčevalnice, bari, hoteli) in lastniki malih HE.

Izkoriščanje zunanjih virov

Kakovost življenja na podeželju si posamezniki lahko izboljšajo tudi s podjetniškimi dejavnostmi, ki temeljijo na izkoriščanju zunanjih virov, to je priložnosti, ki niso vezane ozko na podeželje. Če upoštevamo vse vrste gospodarskih dejavnosti (razen osnovne kmetijske in gozdarske), predstavljajo največjo podjetniško moč na podeželju predelovalne dejavnosti (kovinarji, plastičarji) in gradbeništvo. Na drugem mestu so razne storitvene dejavnosti (elektro servisi, frizerji, računovodsko svetovanje ...).

Prevladujejo predelovalne dejavnosti

Z vidika delovnih mest in zagotavljanja socialne varnosti so zelo pomembni tisti delodajalci, ki zagotavljajo večje število delovnih mest. Tudi med večjimi delodajalci na podeželju pre-

Utrinki

ZMANJŠANA VZREJA POSTRVI NA RAČUN ODRASLIH LIPANOV

Zgornje Posočje – Prvi april v Zgornjem Posočju ni poznan le kot "dan lažnivih kljukcev" temveč tudi kot dan odprtja ribiške sezone. Mi smo se na ta dan pridružili ribičem, ki so že navsezgodaj v jezero na Mostu na Soči navdušeno namakali svoje trnke. Ob jezeru pa smo med drugim naleteli tudi na ponovno izvoljenega predsednika Ribiške družine Tolmin **Lucijana Rejca**, ki je tudi direktor Posoškega razvojnega centra in s tem "moj šef" (da ne bo pomote – na ta dan si je, kot pravi ljubitelj ribolova, seveda vzel dopust).

Ker v okviru delovnega časa z direktorjem o ribah res bolj malo razpravljava, so me nekateri podatki v zvezi z ribištvom v revirju, ki ga pokriva Ribiška družina (RD) Tolmin, toliko bolj presenetili. Med drugim sem na primer izvedel, da je družina v lanskem letu štela 362 članov in 53 mladincev in da je ta številka že nekaj let razmeroma stabilna. Pred nedavnim izvoljeno vodstvo RD Tolmin in njeni organi upravljanja imajo po dopolnitvi statuta mandat upravljanja z družino podaljšan na pet let. Po besedah Lucijana Rejca bo vodstvo tako imelo dovolj časa za uspešno upravljanje družine v teh, za sladkovodno ribištvo nič kaj lahkih časih. V gojitvene vodotoke bo RD Tolmin letos vložila okoli 60.000 mladic soške postrvi (v velikosti 3-6 centimetrov), v ribolovne vode pa približno 10.000 mladic lipana (v velikosti 12-25 centimetrov) in 96.000 mladic soške postrvi (v velikosti 7-15 centimetrov). V zadnjih letih se ribiči soočajo s številnimi težavami (naraščanje števila ribojedih ptic, zemeljski plazovi, prekopavanje prodišč …), ki jih povezujejo z upadom staleža in ulova lipana. Prav v zvezi z ribojedimi pticami so v okviru vodstva RD že sprejeli zanimiv sklep. Po novem se bo namreč vzreja soških postrvi zmanjšala na račun povečane vzreje odraslih lipanov. Te bodo ribiči vlagali v vode po odhodu oziroma selitvi kormoranov in tik pred začetkom ribiške sezone, kar bo zagotovo precej povečalo atrak-

OBČNI ZBOR RIBIČEV RD TOLMIN *je bil letos zastopan v najštevilčnejši zasedbi doslej, saj se ga je udeležilo več kot 90 članov.*

NAVDUŠEN RIBIČ LUCIJAN REJEC *je bil na letošnjih volitvah ponovno izvoljen za predsednika* ***Ribiške družine Tolmin****.*

vladujejo predelovalne dejavnosti. Takih obratov je 13: 6 v Posočju, 5 na Idrijsko-cerkljanskem in 2 na Kanalskem.

KLJUČNI PARTNERJI V PROGRAMU IN PRIHODNOST

Pri izvedbi preveritvene faze RPP je bilo vzpostavljeno dobro sodelovanje med ključnimi organizacijami, ki se na območju ukvarjajo s podeželjem: razvojnimi agencijami (***PRC Kobarid***, ***ICRA d.o.o. Idrija***, ***RRA severne Primorske d.o.o Nova Gorica***) in strokovnimi institucijami (***KGZS – Zavod Nova Gorica*** s ***Kmetijsko svetovalnimi službami*** (KSS) ***Tolmin***, ***Idrija*** in ***Nova Gorica***, ***Triglavski narodni park***). Ko se bo pripravljal program, se bo sodelovanje razširilo še na druge institucije na območju, predvsem na področju gozdarstva (***Zavod za gozdove***) in turizma (***Lokalne turistične organizacije*** in ***Turistične zveze***). Za uspešno pripravo in izvajanje programa pa so najpomembnejši partnerji ***različna društva*** in ***združenja kmetov***, ***podjetnikov*** in ***interesnih skupin***, ki delujejo na podeželju. Evidentiranih je bilo 34 društev in 3 zadruge s področja kmetijstva in združevanja kmetov in kmetic, preko 31 agrarnih skupnosti, okrog 20 aktivnih mlečnih planin (pašnih skupnosti je 64), približno 40 sirarn, 31 turističnih društev in 2 turistični zvezi, 5 razvojnih društev in partnerstev ter čez 50 kulturnih društev.

Delavnice za preverjanje razvojnih možnosti

Pripravljenost za sodelovanje pri razvoju podeželja so v prvi fazi izrazile občine. Interes javnosti za pripravo skupnega programa pa je bil preverjen na delavnicah, ki so bile izvedene 31. januarja in 4. februarja. Prve delavnice ***Kmetijstvo kot osnovna dejavnost in dopolnilne dejavnosti na kmetijah*** so potekale v sejni sobi Kmetijske zadruge v Tolminu. Udeležili so se jih predstavniki društev, združenj in zadrug, povezanih s kmetijstvom, ter posamezni kmetje. Tema delavnice v Dolenji Trebuši pa je bila ***Podjetništvo, turizem, naravna in kulturna dediščina.***

Na delavnicah je bil predstavljen namen priprave RPP ter osnovne značilnosti kmetijstva, dopolnilnih dejavnosti in podjetništva na preveritvenem območju. Ugotavljalo se je razvojne potenciale območja ter ključne težave, ki jih je treba rešiti za hitrejši, bolj povezan in dohodkovno uspešnejši gospodarski razvoj severozahodnega hribovskega predela Severne Primorske. Kot pomemben cilj razvojnih prizadevanj na podeželju je bilo omenjeno povezovanje v skupna interesna združenja, spodbujanje kmetov za povečanje količin kakovostnih produktov, namenjenih trgu, ter organiziranje enotnega trženja v obliki blagovnih znamk, prepoznavnih za to območje.

In kako naprej?

Po zaključku preveritvene faze, ko se je ugotovil interes območja za pripravo skupnega razvojnega programa podeželja, se bo občina Tolmin prijavila na razpis Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Ta predvideva sofinanciranje 50 odstotkov stroškov priprave RPP. Lokalna sredstva za ta namen so ***Občine Bovec***, ***Kobarid***, ***Tolmin***, ***Idrija***, ***Cerkno***, ***Kanal ob Soči*** in ***MO Nova Gorica*** rezervirale v svojih proračunih za leto 2003. V drugi, pripravljalni fazi programa se bo skupaj z vsemi zainteresiranimi opredelilo razvojno strategijo in ukrepe, ki bodo doprinesli k celovitemu razvoju območja.

Povabilo k sodelovanju

Za uspešno izdelavo programa bo nujno potrebno sodelovanje vseh prebivalcev, ki živijo na območju priprave RPP. Le skupaj bomo lahko oblikovali skupne in individualne razvojne projekte in z njihovo realizacijo prispevali k večji podjetnosti in izboljšanju kakovosti življenja na podeželju. Predloge razvojnih projektov bomo oblikovali v različnih delovnih skupinah (delavnicah), ki bodo tematsko usmerjene (izkoriščanje lesa, turizem na podeželju, predelava mesa in mleka, trženje produktov ekoloških kmetij, oblikovanje blagovnih znamk, turistična infrastruktura, ureditev vasi, revitalizacija naravne in kulturne dediščine, povezovanje lesarjev, ostala infrastruktura ...). Predlogi sodelujočih na delavnicah bodo usklajeni z občinami in strokovnimi institucijami ter nato pripravljeni kot projekti za izvajanje. Sodelavci razvojnih agencij bodo v okviru priprave programa nudili pomoč tudi posameznikom pri razvoju in realizaciji njihove podjetniške ideje tako na kmetiji kot v drugih podjetniških dejavnostih.

Poročilo pripravila: mag. **Rosana Ščančar**, Posoški razvojni center

Utrinki

tivnost muharjenja v naših vodah.

Poleg tega se je mera za odvzem lipana dvignila na 40 cm – razen v rekah Nadiži in Beli, kjer velikost ostaja 30 cm. Dvignila se je tudi mera za odvzem soške postrvi in sicer na 50 cm, medtem ko v zgornji Bači s Koritnico in Knežo ter v Nadiži in Beli ostaja 40 cm. Odvzem soške postrvi in lipana pa je prepovedan v Tolminki, Bači in Trebušici, saj so omenjene reke v RD Tolmin proglasili za elitne. Kot dodaja predsednik RD Tolmin, je bil v pretekli sezoni dosežen največji ulov na člana po letu 1992, kar gre pripisati močno povečanemu vlaganju šarenke po novem Ribiško-gojitvenem načrtu. Prav tako so lani po petih letih ponovno beležili povečano število ribolovnih dni (kar 3.873) in dvig števila tujih gostov. Tujci so namreč pokupili 3.181 dnevnih in 187 tridnevnih ribolovnih dovolilnic, domači gosti pa 131 dovolilnic.

In če preletimo še cene dovolilnic: letošnja dnevna ribolovna dovolilnica za domače ribiče stane 7.800 SIT za "revir 1" in 10.200 SIT za "revir 2". Z nakupom dnevne ribolovne dovolilnice boste lahko uplenili tri salmonide, vendar le eno soško postrv in le enega lipana. Poleg tega lahko ribič dnevno upleni le eno ribo v velikosti nad 50 cm. Pa ne pozabite, da je edini dovoljeni način ribolova muharjenje!

Po celodnevnem prvoaprilskem ribolovu so se ribiči zbrali še v ***Hotelu Hvala – Restavraciji Topli val***, kjer so tudi letos organizirali odprtje ribiške sezone. Po pozdravnem govoru kobariškega župana **Pavla Gregorčiča** in predsednika RD Tolmin Lucijana Rejca nam je večer polepšala ***otroška folklorna skupina podružnične šole iz Drežnice***, melodije iz "švejkove" lajne pa so nas spremljale v nadaljevanju večera. Letos je na ocenjevanju "sodelovala" le ena riba (soška postrv, velika 65 cm in težka 2,5 kg), ki je prijela "muho" dr. **Bojana Rustje**. Po ugotovitvah strokovnjakov teža ribe kaže na to, da je podhranjena, kar se povezuje s trenutnim pomanjkanjem hrane v vodi. Kljub temu so v RD Tolmin prepričani, da bo letošnja ribiška sezona uspešna. Pa dober prijem!

Peter Kovačič
Foto: Tatjana Šalej Faletič

OBISKALI SMO RIBOGOJNICO SOČA

Kobarid – Z učenci šestih razredov ***OŠ Simona Gregorčiča*** v Kobaridu smo naravoslovni dan preživeli v kobariški ribogojnici. Prijazni uslužbenci so nam razkazali bazene, valilnico, prehranjevanje rib, razmnoževanje in ostala potrebna dela.

Učenci so spoznali vlogo in pomen ribogojnice za Kobarid ter za celotno Soško dolino. Izpolnjevali so delovne liste, izdelali plakat in na koncu opisali še svoje vtise. Nad ogledom so bili zelo navdušeni, zato so izrazili željo, da bi tudi sami radi pomagali v ribogojnici. Željo sem takoj prenesla uslužbencem. V ribogoj- ▶

KOBARIŠKI ŠESTOŠOLCI V RIBOGOJNICI – Med izpolnjevanjem delovnih listov … **Foto: arhiv OŠ Simona Gregorčiča, Kobarid**

Ekološko kmetovanje

Ena izmed razvojnih možnosti v kmetijstvu je zagotovo ekološko kmetovanje. S prodajo ekoloških pridelkov in izdelkov lahko kmetje povečajo svoje prihodke, na trgu postanejo bolj konkurenčni in prepoznavni, sočasno pa zagotovijo kakovostno in zdravo hrano ter trajnostno gospodarjenje s kmetijskimi površinami (uporaba naravnih gnojil ...).

Ekološko kmetovanje je način trajnostnega kmetovanja, ki v pridelavi hrane temelji na ravnovesju v sistemu "tla–rastline–živali–človek" in sklenjenem kroženju hranil v njem. Po besedah strokovnega tajnika Združenja ekoloških kmetov Severne Primorske **Davorina Korena** (Triglavski narodni park) temelji ekološko kmetovanje na varovanju narave in spoštljivem odnosu do okolja ter sobitij (rastlin, živali, človeka). Gre za sodoben način kmetovanja, ki z uporabo obstoječe kmetijske tehnike – seveda brez kemikalij – prideluje in predeluje kakovostno, okusno, predvsem pa zdravo hrano.

REJA PREŽVEKOVALCEV** za prirejo mesa in mleka predstavlja prek 95 odstotkov celotne kmetijske pridelave, zato predstavlja ta v Zgornjem Posočju glavno kmetijsko dejavnost.* ***Foto: Tatjana Šalej Faletič

Ekološko kmetovanje

Osnova ekološkega kmetovanja je skrb za trajno rodovitnost tal, ki jo lahko dosežemo s pestrim kolobarjenjem in gnojenjem z organskimi gnojili. Le to spodbuja pestrost vrst ter vzpostavitev ekološkega ravnotežja. Prepovedana je uporaba gensko spremenjenih organizmov, pri zaščiti rastlin pa vsakršna uporaba sintetičnih sredstev. Zaščita rastlin temelji zgolj na uporabi izvlečkov iz rastlin ali na uporabi koristnih organizmov (predatorjev), različnih vab, lepljivih plošč in na mehanskih metodah. Pomemben člen ekološkega kmetovanja je preventiva, katero v praksi izvajajo predvsem s pravilno

Utrinki

nici so predlog z velikim začudenjem in zadovoljstvom sprejeli in dogovorili smo se, da bomo v ribogojnici preživeli še en dan, tokrat delovno. Ob tej priložnosti se iskreno zahvaljujem uslužbencem ribogojnice za izčrpno in zanimivo predstavitev, učencem pa izrekam priznanje za predlog, ki ga nadvse cenim in spoštujem. Verjamem, da bodo tudi z delom pokazali svoj spoštljiv odnos do ribogojnice, rib ter narave, ki nas obdaja.
Karmen Ostrožnik, mentorica

VTISI UČENCEV:

"Ta naravoslovni dan bo zame ostal nepozaben. Spoznala sem ribice od blizu in se veliko novega naučila. Z vodičem je postal dan še zanimivejši in prijetnejši. Želela bi si še veliko podobnih naravoslovnih dnevov: poučnih, zanimivih in zabavnih." **Anja Perat**, 6.a

"Meni se je naravoslovni dan zdel super, le prikazovanje smukanja mi ni bilo ravno prijetno gledati. Mnogo stvari, ki jih do sedaj nisem vedela, so nam lepo opisali in razložili. V ribogojnici zelo lepo skrbijo za ribe in jo skrbno urejajo. Mislim, da ima ribogojnica Soča za to okolje velik pomen, saj dobro ohranja drugače ogroženo vrsto soške postrvi." **Nika Kurinčič**, 6.b

"Rad bi, da bi se ljudje bolj zanimali za ribe v reki Soči, da bi spoštovali, kar jim daje narava. V ribogojnici se borijo, da ne bi iztrebili vseh rib, zato smo jim tudi mi pripravljeni pomagati." **Emir Salihović**, 6. a

"V ribogojnici mi je bilo zelo všeč, saj imam tudi sama zelo rada živali. Ko bom starejša, bi bila rada tudi sama veterinarka, da bi pomagala bolnim živalim. S pomočjo ljudi, ki delajo v ustanovah, podobnim ribogojnici, bi lahko ustvarili lepši in boljši svet." **Urša Eržen**, 6. b

"Ogled ribogojnice nas je zelo navdušil, saj smo spoznali, kaj vse je potrebno, preden pride 'riba' na krožnik. Potrebno je veliko časa, dela in znanja, da zraste velika in ponosna riba, ki kraljuje našim rekam. Po obisku znamo spoštovati in ceniti trud, ki ga vlagajo v ohranitev naših potokov in rek." **Robert Gašperut**, 6. b

"Z obiskom v ribogojnici sem bil zelo zadovoljen, ker sem se naučil veliko novega. Najpomembnejše je razmnoževanje, ki je potekalo takole: najprej so ribo omrtvili, jo obrisali in na koncu osmukali. Videli smo tudi nekaj bolnih rib, zato nisem prepričan, da velja pregovor 'zdrav kot riba'." **Amadej Kofol**, 6.a

"Ko sem s sošolci prihajal v ribogojnico, sem pričakoval dolgočasen dan, a izkazal se je povsem nasprotno. Na ta dan sem se naučil, da je kraljica rib soška postrv. Zaradi spremenjenih življenjskih razmer in zunanjih plenilcev, kormoranov, je nevarnost, da bi izumrla. Za vzdrževanje ribjega zaroda je izredno pomembna umetna vzgoja rib. Žal mi je, ker ni bilo prikazano tudi lovljenje rib, ki me zelo zanima. Predlagam, da bi ustanovili ribiški krožek, na katerem bi se naučili loviti in spoštovati ribe, v zameno pa bi jim pomagali pri opravilih v ribogojnici." **Matija Kavčič**, 6. a

Ekološko kmetijstvo zagotavlja in omogoča oskrbo prebivalstva z zdravimi ter okolju prijazno pridelanimi proizvodi. Zagotavlja tudi varstvo okolja, kulturne krajine, zaščito naravnih bogastev in biološko raznovrstnost.

izbiro sort, vrst in pasem, izbiro lege, obdelavo tal ... Večjo odpornost na okužbe pri živalih ekološki kmetje zagotavljajo z izboljšanjem počutja živine. To dosegajo z živalim prijazno rejo, z več gibanja na zraku in več prostora.

Idealni pogoji za ekokmetovanje

Zgornje Posočje ima za ekološko kmetovanje idealne pogoje. Večina kmetij namreč uporablja le malo mineralnih gnojil in zaščitnih sredstev. Živina se večinoma pase, kar dodatno pripomore k lažjemu prehodu naših kmetij na ekološki način reje. Strokovnjaki ***Kmetijske svetovalne službe*** (KSS) ***Tolmin*** ocenjujejo, da le 32 odstotkov kmetij v območju uporablja sredstva za varstvo rastlin, le 25 odstotkov pa si pomaga z mineralnimi gnojili. Več kot polovica kmetov meni, da je pridelava zdrave hrane prednost kmetijstva v Posočju.

Večji del obdelanih kmetijskih površin v naših krajih predstavljajo travniki in pašniki, zato je lahko razvoj ekološkega kmetijstva v Zgornjem Posočju vezan predvsem na razvoj živinoreje. Reja prežvekovalcev za prirejo mesa in mleka ter vzreja plemenskih telic predstavljata prek 95 odstotkov celotne kmetijske pridelave, zato je ta v Zgornjem Posočju tudi glavna kmetijska dejavnost. Vodja KSS Tolmin **Jože Vončina** meni, da je razvoj ekološkega kmetovanja mogoče pospešiti z:

- uveljavitvijo raznih novih "blagovnih znamk", izdelkov z geografskim poreklom (bovški sir, sir Tolminc), rejo avtohtonih pasem domačih živali (bovška ovca, tolminska cika, drežniško-bovška koza) itd.;
- prestrukturiranjem kmetij in ureditvijo živilskih obratov za predelavo osnovnih kmetijskih surovin glede na zakonske predpise;
- pridobitvijo ustreznih prostorov za neposredno trženje izdelkov;
- organiziranjem in združevanjem kmetov ter
- povezovanjem s turizmom.

Povpraševanje po ekoizdelkih narašča

Da bodo ekološko pridelana živila v prihodnosti gotovo iskana, priča 10 odstotna letna rast povpraševanja po tovrstnih izdelkih tako v ***Nemčiji*** kot tudi v nekaterih drugih državah ***Evropske unije*** (EU). Vsekakor je pričakovati, da se bo rast povpraševanja po ekološko pridelanih živilih v naslednjih letih še povečevala. Trenutno znaša delež v ekološko kmetovanje preusmerjenih kmetij v ***Sloveniji*** 1,33 odstotkov, kar je blizu povprečja EU (le ta znaša 2,02 odstotka).

Z največjih deležem ekoloških kmetij v Evropi se lahko pohvali ***Švica*** (10,20 odstotka). Sledijo ji ***Avstrija*** z 9,30 odstotki, ***Finska*** s 6,40 odstotki in ***Danska*** s 5,58 odstotnim deležem ekokmetij. V EU pričakujejo, da bo v ekološko pridelavo do leta 2010 vključenih že 20 odstotkov vseh kmetij.

Ob zadostnih količinah, kakovostnih pridelkih in izdelkih ter ob organiziranem trženju, prinaša ekološko kmetovanje predvsem krepitev dohodka kmečkim gospodarstvom. Na trgu lahko dosegajo proizvodi z ekoloških kmetij tudi do 30 odstotkov višje cene.

Združenje ekoloških kmetov Severne Primorske

Če pobrskamo po zgodovini ekokmetovanja pri nas, lahko ugotovimo, da so leta 1997 izšle prve *Smernice razvoja ekološkega kmetovanja*. Štiri leta kasneje beležimo ustanovitev ***Zveze združenj ekoloških kmetov Slovenije***, v okviru katere danes deluje osem regionalnih združenj slovenskih ekoloških kmetov – med njimi tudi ***Združenje ekoloških kmetov Severne Primorske*** (ZEKSP). Ta deluje od junija 2000 na območju upravnih enot Tolmin, Idrija, Nova Gorica, Ajdovščina, Postojna, Ilirska Bistrica in Sežana. Združenje danes šteje prek 90 aktivnih članov; trenutno mu predseduje **Marija Bončina** iz Čadrga. Zanimiva je ugotovitev, da se večina ekoloških kmetij na območju ZEKSP nahaja v Goriški statistični regiji. S certifikatom ekološke kmetije (in sočasno s tem z blagovno znamko BIODAR) se lahko pohvali 25 tukajšnjih kmetovalcev, medtem ko je v ekološko kontrolo trenutno vključenih 220 kmetij, kar predstavlja 6,36 odstotkov vseh kmetijskih površin v Goriški statistični regiji.

SIR TOLMINC *– Razvoj kmetovanja v Zgornjem Posočju se lahko med drugim dosega tudi z uveljavitvijo blagovnih znamk in izdelkov z geografskim poreklom.* ***Foto: Davorin Koren (arhiv TNP)***

Utrinki

VSE O DROBNICI

Breginjski kot – ***Posoški razvojni center*** je v sodelovanju z ***Razvojnim društvom Breginjski kot*** in ***Kmetijsko svetovalno službo*** (KSS) ***Tolmin*** v aprilu izvedel študijski krožek Vse o drobnici. Zaključna predstavitev je potekala ravno pred velikonočnimi prazniki, ob katerih se pogostokrat na obloženi mizi postreže prav z jedmi iz ovčjega mesa.

Na krožku je svetovalec za kmetijstvo s KSS Tolmin **Jani Mlekuž**, prisotnim predstavil možnosti ovčereje v Posočju (s poudarkom na Breginjskem kotu), jih seznanil s ponudniki ovčjega sira in jagnjetine ter ponudbo ovčjih dobrot v okviru ***Kobariškega gastronomskega kroga***. Sledil je kulinarični del krožka, ko je kuharski mojster **Robert Mrzel** iz Kranja 35 tečajnikom pomagal pripraviti različne jedi iz drobnice: *pečeno jagnječje stegno s provansalskimi zelišči in krompirjem*, *preslaninjeno dušeno jagnječje pleče*, *jagenjčkovo rolado*, pa *pečen jagnječji file z drobtinami in paradižnikovo omako* ter *bakalca s testeninami*. Poleg osnovnih receptov in prilog je mojster priporočil tudi izbor in starost jagnjetine ter primerne začimbe (majaron, rožmarin, timijan, šetraj, origano), ki poudarijo okus, ter osnovno omako za zlivanje pečenja. Prav tako tudi ni manjkala informacija o vinih, ki se prilegajo omenjenim jedem. V času priprave hrane pa sta **Lidija** in **Petra Laharnar** (***cvetličarna Brin***) poskrbeli za velikonočne cvetlične aranžmaje. Zbranim sta svetovali, da si v tem času stanovanje polepšajo z venčki, ikebanami ter šopki. Ti naj bodo sestavljeni iz rumenih cvetov in zelenja, ki ga lahko naberemo v prebujajoči se naravi. Prevladujoča rumena barva rož naj ne bi več predstavljala

PETRA LAHARNAR *(na sliki) iz* ***cvetličarne Brin*** *je skupaj z mamo* **Lidijo** *udeležencem študijskega krožka svetovala, kako v predvelikonočnem času s cvetličnimi aranžmaji polepšati stanovanje. Ti naj bi bili narejeni iz rumenih cvetov, ki simbolizirajo prijateljstvo.*

Kako do znamke BIODAR?

Osnovni pogoj je preusmeritev celotne kmetije. Le na tak način je namreč mogoče dosledno gospodariti po načelih ekokmetovanja. Obdobje preusmerjanja traja najmanj dve leti, za trajne nasade pa običajno tri leta. Kmetija, ki se prijavi za nadzor ekološkega kmetovanja, lahko:

- pridelke iz 1. leta preusmerjanja prodaja le kot običajne (konvencionalne);
- pridelke iz 2. leta preusmerjanja označuje kot "pridelke iz preusmerjanja v ekološko kmetovanje";
- pridelke iz 3. leta pa lahko tržijo pod blagovno znamko BIODAR, ki zagotavlja, da so njihovi izdelki proizvedeni po kriterijih ekološke pridelave. Za pridobitev omenjene znamke je potrebno pridobiti ustrezen certifikat nadzorne organizacije in podpis pogodbe o uporabi znamke z *Zvezo združenj ekoloških kmetov Slovenije* ter *združenjem*, v katero je kmetija včlanjena.

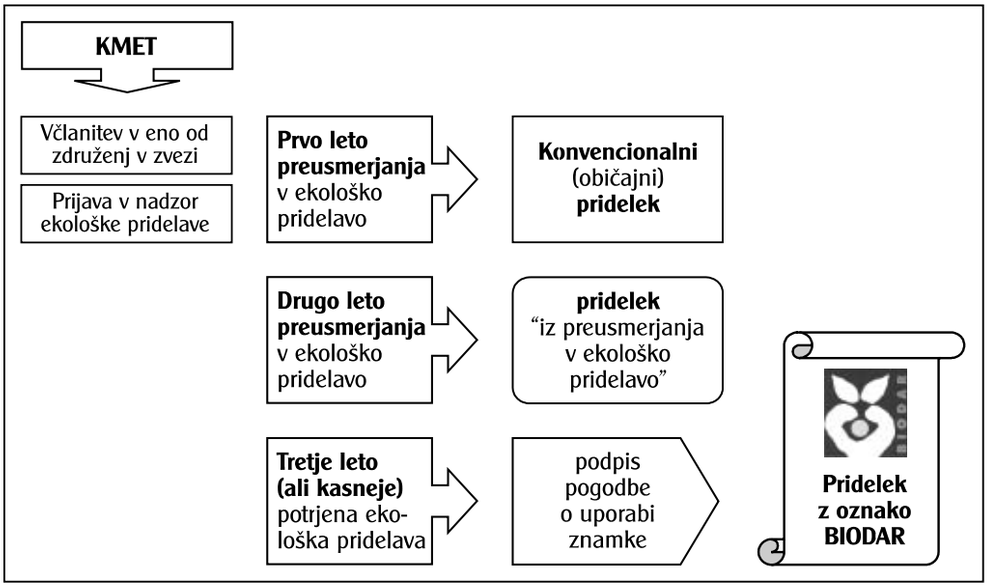

Pomen podpornih institucij

Ker je kmetijstvo ena izmed tistih gospodarskih panog, kjer pogostokrat naletimo na težavo pri prodaji pridelkov, je sodelovanje podpornih institucij tako rekoč nujno. Vse tržno blago je namreč potrebno kupcem ponuditi in vedno več sredstev vložiti v samo promocijo ter prodajo. Pri tem ne smemo pozabiti na nenehno dodatno izobraževanje kmetov. V naši regiji so v aktivnosti za pospeševanje ekološkega kmetovanja že od leta 1998 dalje vključene tri podporne institucije: *Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije* (KGZS) – ***Kmetijsko gozdarski zavod Nova Gorica***, ***Triglavski narodni park*** (TNP) in občasno tudi ***Posoški razvojni center*** (PRC).

Pomemben delež na svojih območjih so prispevale ***Kmetijske svetovalne službe*** (KSS), ki organizirajo predavanja o ekološkem kmetovanju. Prva izobraževanja so bila že leta 1998 organizirana v Čadrgu, Logu pod Mangartom ter na Šentviški Gori, kasneje tudi v Idriji, Cerknem, Postojni, Šempetru pri Gorici in Pivki. Sicer pa strokovnjaki kmetom nudijo pomoč pri:

- samem delovanju ZEKSP;
- svetovanju za preusmeritev kmetije v ekološko kmetovanje (na primer: kako preurediti in prilagoditi hleve, varovati rastline pred boleznimi in škodljivci, izvajati kolobar in izbirati semena ...);
- izpolnjevanju prijavnih obrazcev za ekološko kontrolo;
- organizaciji predstavitev (sejmi, razstave, prireditve ...);
- organizaciji strokovnih ekskurzij za člane združenja;
- izdajanju strokovne literature in promocijskega materiala;
- dogovarjanju z zadrugami in mlekarnami za odkup ekološko pridelanega mleka, mesa in drugih pridelkov oziroma pri samem trženju pridelkov;
- obveščanju občin o dejavnostih v zvezi z ekološkim kmetovanjem, ki je pogoj za morebitno finančno pomoč ekološkim kmetijam;
- obveščanju javnosti o ciljih in dejavnostih združenja;
- informiranju potrošnikov, itd.

Kmečke tržnice z eko-živili	Dan	Ura	Ponudba
Ljubljana (osrednja tržnica – Pogačarjev trg)	sobota in sreda	7:00 – 15:00	celotna ponudba
Ljubljana (osrednja tržnica – Pogačarjev trg)	četrtek in petek	7:00 – 15:00	kruh in pecivo
Maribor (Glavni trg)	petek	9:00 – 13:00	celotna ponudba
Celje (Stari trg)	sobota	9:00 – 13:00	celotna ponudba
Kranj (tržnica Naklo)	torek	18:00 – 19:30	celotna ponudba

Vir: Skica in tabela sta povzeti iz zloženke "Zveza združenj ekoloških kmetov Slovenije", Ljubljana 2000

Ponudba ekokmetij v Zgornjem Posočju

Glede na območje, ki ga pokrivamo z našim glasilom, smo se v uredništvu odločili, da bomo bralcem ***EPI-centra*** v eni naslednjih številk predstavili ponudbo in naslove ekoloških kmetij v Zgornjem Posočju. Že zdaj pa vam z informacijami oziroma z naslovi ponudnikov posameznih ekoloških pridelkov in izdelkov z veseljem postrežejo na ***se-***

Utrinki

ljubosumja, temveč prijateljstvo med ljudmi. Prijeten večer se je zaključil ob pokušini pripravljenih jedi in pobudi, da bi v prihodnje v okviru študijskega krožka spoznali še kakšno novo področje.

Besedilo in foto: Vesna Kozar, Posoški razvojni center

Ob koncu naj ljubiteljem jagnjetine podamo še nekaj osnovnih navodil za pripravo jedi iz drobnice, ki nam jih je zaupal kuharski mojster **Robert Merzel**:

OSNOVA ZA ZALIVANJE OMAK, PEČENK, DUŠENIH JEDI ...

V vroči posodi na malo maščobe opečemo mesne obrezline, kožice in kosti. Dodamo tudi ostanke jušne zelenjave in vse skupaj dobro prepražimo. Sledijo začimbe, ki pritičejo pripravi jedi iz drobnice (majaron, rožmarin, timijan, šetraj, origano). V nadaljevanju prepraženo osnovo malce zalijemo z juho ali z vodo in kuhamo – pri tem moramo paziti, da naša osnova za zalivanje ne bo preredka. Zalivko nato pokuhamo najmanj do polovice, nato pa ji po potrebi popravimo okus in jo uporabimo za zalivanje pečenk, dušenih jedi, jagenjčkovih rolad ...

PEČENO JAGNJEČJE STEGNO S PROVANSALSKIMI ZELIŠČI IN KROMPIRJEM

Jagnječje stegno očistimo kožic, kosti in odvečnega loja ter ga natremo s soljo, poprom in mešanico provansalskih začimb (slednje lahko kupimo tudi v trgovini) in z malo olja ter ga pustimo marinirati vsaj čez noč. Pred peko ga po želji prelijemo z vročim oljem in postavimo v vročo pečico za približno 1 uro – odvisno od velikosti stegna. Med peko ga prelivamo z osnovo, juho ali vinom. Na polovici pečenja dodamo na ploščice narezan krompir, ki ga poprej zmešamo s čebulo, soljo in mleto papriko, ter spečemo do konca.

BAKALCA S TESTENINAMI

Meso drobnice (vrat, flam, dele plečeta ali stegna) zrežemo na koščke. Na maščobi prepražimo sesekljano čebulo, ji dodamo drobno naribano jušno zelenjavo (največ korenja) in meso ter vse skupaj dobro prepražimo. Prilijemo toliko kostne juhe, da je jed gostljata. Vse skupaj nato le še začinimo in dušimo. Ko tekočina izpari, zalijemo z vinom in ko to spet izpari, pomokamo, prepražimo, zalijemo ter dobro prevremo. Jed nato ponudimo s testeninami, rižem, njoki …

PRESLANINJENO DUŠENO JAGNJEČJE PLEČE

Plečetu odstranimo kosti, ga pretaknemo s slanino, začinimo in opečemo v vroči posodi. Opečenemu mesu lahko dodamo naribano jušno zelenjavo, šampinjone … in ga počasi dušimo. Po potrebi ga zalijemo z osnovo. Poleg ponudimo njoke, polento, krompirjeve cmoke …

***dežu ZEKSP**, Rutarjeva 35, Tolmin. Tel.: 05/ 33-85-216, faks: 05/ 38-11-290, e-pošta: davorin.koren@tnp.gov.si.*

Nova premična tržnica

Za uspešno prodajo ekoloških pridelkov in izdelkov na trgu je pomembna celotna prodajna veriga (od pridelovalca do porabnika). Trenutno kmetje večino ekoizdelkov prodajo kar na domu. Za promocijo izdelkov in večji prihodek pa se ekološki kmetje trudijo biti prisotni na različnih prireditvah in prodajnih mestih v lokalnem in širšem okolju. Za neposredno prodajo ekoloških pridelkov in izdelkov (predvsem mesa, mesnih in mlečnih izdelkov) je ZEKSP nabavilo premično tržnico. Opremljena je po standardih pokrite tržnice s hladilnikom, tekočo vodo, posodo za odpadne vode itd. Po besedah mag. **Rosane Ščančar** s Posoškega razvojnega centra je bila nabava prikolice za prodajo ekoloških pridelkov del aktivnosti v okviru programa *Biokmetovanje*. Namen programa je bil spodbuditi ekološko kmetovanje v Posočju in spodbuditi organizirano trženje ekološko pridelane ter predelane hrane. Program je bil izveden v sodelovanju s ***KSS Tolmin***, ***Triglavskim narodnim parkom*** in ***Posoškim razvojnim centrom*** ter sofinanciran s sredstvi popotresne razvojne pomoči Posočju. S prikolico bo upravljalo Združenje ekoloških kmetov Severne Primorske oziroma eden od njegovih članov, uporabljali pa jo bodo lahko tudi člani drugih združenj s področja kmetijstva v Zgornjem Posočju.

Zanimanje za nakup ekopridelkov

Zanimanje za nakup ekoloških pridelkov so od večjih kupcev že pokazali ***Hit Gorica***, ***Mercator*** in ***Interspar***, kjer so sicer ekološka živila že naprodaj. Ekološko pridelano mleko bi v mlečne izdelke želeli predelovati tudi ***Mlekarna Planika*** iz Kobarida in ***Vipavska mlekarna***. Pri vsem tem pa ne gre zanemariti še prodajo v okviru turistične ponudbe celotne regije, prodajo na kmetijah ter na kmečkih ekoloških tržnicah.

Tatjana Šalej Faletič

*Leta 2001 je **Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano** (MKGP) objavilo* Pravilnik o ekološki pridelavi in predelavi kmetijskih pridelkov oziroma živil, *ki ureja pogoje za ekološko pridelana živila v Sloveniji. (Uradni list RS, št. 31/2001).*

Sprejet program popotresne obnove za leto 2003

Konec marca je *Vlada Republike Slovenije* sprejela Poročilo o izvajanju popotresne obnove za lansko leto ter določila novo razdelitev sredstev proračunske rezerve za sanacijo posledic potresa v letošnjem letu v višini 1,5 milijarde tolarjev.

Ta sredstva so namenjena za sanacijo objektov v zasebni lasti, objektov nizke gradnje lokalne infrastrukture, objektov visoke gradnje lokalne infrastrukture, profanih in sakralnih kulturnih spomenikov, izvedbo nalog popotresne obnove ter povrnitev stroškov prezimovanja. Do 31. decembra 2002 je bilo za popotresno obnovo skupno namenjenih 18,2 milijarde SIT.

Popotresna obnova objektov visoke gradnje

Do konca decembra je bilo zaključenih 1273 objektov visoke gradnje. Obnova pa je potekala na 93 objektih. Poleg objektov v delu naj bi se obnova začela še na 8 stanovanjskih objektih, na planinah Polog in Kuhinja ter dveh objektih v ožjem trškem jedru Bovca. Za leti 2004 in 2005 na obnovo čaka še 69 v potresu poškodovanih objektov.

PROGRAM POPOTRESNE OBNOVE ZA LETO 2003** so na novinarski konferenci predstavili (od leve proti desni) kobariški župan* **Pavel Gregorčič**, *minister za okolje, prostor in energijo mag.* **Janez Kopač** *in državni sekretar v MOP mag.* **Radovan Tavzes**, *poleg njih pa še* **Silvester Gaberščček**, *državni podsekretar v MK ter* **Stanislav Beguš**, *vodja DTP.* ***Foto: Peter Kovačič

Okoli 1500 upravičencev izpolnilo pogoje

Vseh v potresu poškodovanih objektov, katerih lastniki so upravičeni do sredstev državne pomoči, je 1716. Za popotresno obnovo na način, kot ga določa zakon, pa se je odločilo oziroma izpolnilo vse pogoje 1446 upravi-

Utrinki

ČISTILNA AKCIJA

Tolmin – Na svetovni dan vode je ***športni turizem*** (ŠT) ***Maya*** iz Tolmina pred začetkom plovne sezone organiziral že peto čistilno akcijo. Dvajset prostovoljcev, udeležencev akcije, je čistilo bregove Soče od sotočja Soče in Tolminke do mosta na Kamnem. Kot je povedal direktor ŠT Maya **Borut Nikolaš**, so v čistilni akciji, v kateri jim je pri nabavi vrečk in odvozu smeti tudi letos na pomoč priskočila tolminska komunala, nabrali kar 120 vreč smeti. Pri tem pa dodaja, da se glede na količino smeti pozna, da akcija poteka že več let zapored. Opazili so namreč, da je smeti iz leta v leto manj. Poleg tega so očitno tudi ljudje nekoliko bolj ekološko osveščeni in jim ni več vseeno, kje odlagajo in puščajo svoje odpadke. Problematično je menda le področje pri nekdanjem casinoju v Tolminu in ob bregovih pod vasjo Volarje.

Peter Kovačič

UDELEŽENCI PETE ZAPOREDNE ČISTILNE AKCIJE**, ki poteka pod okriljem tolminskega **športnega turizma Maya**, so ugotavljali, da je smeti iz leta v leto manj.* ***Foto: Jernej Pavšič

OBNOVLJENA DOMAČIJA V TOLMINSKIH RAVNAH. Foto: Zoran Štanta

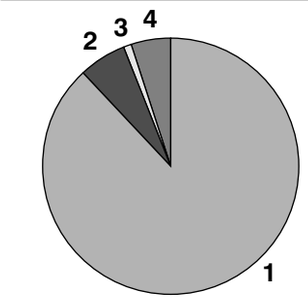

Legenda:
1 - 1273 (88 %) objektov je obnovljenih oziroma na novo zgrajenih
2 - 93 (6 %) objektov se trenutno obnavlja
3 - 11 (1 %) objektov, katerih obnova se bo začela v letu 2003
4 - 69 (5 %) objektov, katerih obnova se bo začela v letu 2004

čencev. Še vedno pa jih približno 60 ni uredilo lastništva, pridobilo vseh soglasij ali se s solastniki dogovorilo in s tem uredilo vse potrebno za pridobitev dovoljenja za poseg v prostor ter dodelitev državne pomoči.

Popotresna obnova drugih objektov

V popotresno obnovo so vključeni tudi objekti nizke gradnje lokalne infrastrukture – mostovi, ceste, podporni zidovi, komunalna infrastruktura ... Skupno je bilo za te objekte v okviru popotresne obnove namenjenih 2,1 milijarde SIT.

Log pod Mangartom

V okviru Zakona o popotresni obnovi objektov in spodbujanju razvoja v Posočju se delno dodeljujejo tudi sredstva za objekte v Logu pod Mangartom – predvsem za stanovanjsko gradnjo. V okviru tega zakona je v obdobju od leta 2004 do leta 2005 predvidenih okoli 240 milijonov tolarjev za obnovo stanovanjskih objektov, za obnovo lokalne infrastrukture pa 230 milijonov tolarjev.

Špela Polak

PSC Tolmin

Skupaj do čistejšega okolja

Vsak izmed nas se zagotovo zaveda aktualnih težav onesnaženega okolja. Koliko pa vsak posameznik pripomore k izboljšanju situacije, je vprašanje, na katerega lahko z gotovostjo odgovorimo: PREMALO!

To je tudi eden izmed razlogov, da ***PSC Tolmin*** v sodelovanju s podjetjem ***Renault*** že vrsto let investira sredstva in trud v varovanje okolja. Naš skupen napor pri varovanju okolja se izraža v nenehnem iskanju ustreznih rešitev in v naravi prijaznejših izdelkih ter storitvah. Kje so torej ključne težave oziroma katere so glavne nevarnosti onesnaževanja okolja na področju avtomobilske industrije, vključno s storitvami prodajnih mrež v tej branži?

Pri Renaultu smo za "čistko"

Če začnemo z vozilom samim. Dotrajana, stara vozila ne ogrožajo le varnosti, temveč precej onesnažujejo okolje. Dodatne preglavice povzročajo tudi številna neregistrirana, nevozna vozila, ki nam zasedajo parkirišča ali kvarijo užitek v naravi (divja odlagališča). To je bil razlog, da smo se pri Renaultu odločili za "čistko"! Že več let uspešno peljemo pomladne akcije, v katerih voznike starih, dotrajanih, predvsem pa nevarnih vozil pozivamo, naj se le teh znebijo, mi pa jim bomo z dodatnimi subvencijami pomagali do novega, varnega Renulta. S tem ne bomo zgolj ozelenili našega nacionalnega voznega parka, temveč pripomogli tudi k boljši varnosti posameznika. Rezultati na neodvisnih testih EURO NCAP so pokazali, da so med šestimi avtomobili z najvišjo varnostno oceno "pet zvezdic" kar trije Renultovi: *Renault Megane, Laguna* in *Vel Satis*.

Poprodaja

Poslanstvo našega podjetja vsekakor ni samo v tem, da vozilo prodamo. Naša dejavnost zajema tudi storitve poprodaje, ki so pomembni dejavniki v sodelovanju za čistejše okolje. ***Ministrstvo za okolje in prostor (Inšpektorat RS za okolje in prostor)*** zahteva izpolnjevanje zakonskih določil na omenjeno temo. Zato je vsaka servisna delavnica dolžna izpeljati naslednje osnovne zahteve:

1. vodenje evidence o vseh odpadkih, ki nastajajo pri dejavnosti servisiranja motornih vozil;
2. označiti embalažo, v kateri se hranijo odpadki;
3. odpadke prepuščati v predelavo ali odstranjevanje pooblaščenim zbiralcem, predelovalcem ali odstranjevalcem odpadkov.

Naj ob tem poudarimo, da vse te določbe PSC Tolmin že vsa leta vestno izpolnjuje. V sklopu podjetja imamo organiziran tudi tako imenovan "ekološki kotiček", kamor lahko pravilno in varno razvrstimo kar 18 različnih vrst ekološko spornih in nevarnih odpadkov (odpadno olje, iztrošeni svinčeni akumulatorji, avtomobilske gume, oljni filtri, zaoljene krpe, plastične embalaže, topila …), ki ostajajo ob popravilu vozil.

Zvezdana Čarga, vodja marketinga, PSC Tolmin

V pripravi je tudi novi Zakon, ki pooblaščenim organizacijam (tehnični pregled) nalaga merjenje emisij izpušnih plinov. Osnovni namen je ugotoviti stanje izpušnih sistemov v "nacionalnem" voznem parku motornih vozil v RS. Izmerjena vsebnost CO v motorju ne sme preseči vrednosti, ki so določene z Zakonom. Do nadaljnjega gre le za vzorčenje, pri katerem se "kršitelja" opozarja, predvidoma konec leta pa naj bi se kontrola izvajala za vsa vozila. Enostavno povedano, brez ustreznega izpušnega sistema in katalizatorja vozilo ni tehnično izpravno.

Dodatne informacije
PSC Tolmin
pooblaščeni prodajalec
in serviser Renault
PE Tolmin:
Poljubinj 89 f, Tolmin.
Tel.: 05/ 38-00-024.

RENAULT PSC d.o.o.

SUPER AKCIJA
od 25. 5. do 30. 6. 2003:
CLIO in SCENIC DIAMANT
- **brezplačna klima**
- **popust za dopust**
- **paket diamant**

NAGRADNA IGRA
od 25. 6. do 8. 7. 2003:
1. nagrada: DIAMANT + 30 kap, majic, dežnikov PSC Tolmin

AKCIJE POPRODAJE
za osebna vozila, kamione, traktorje in delovne stroje:

AKUMULATORJI: staro za novo.
Pri nakupu novega akumulatorja "TOPLA" vam starega odkupimo za 10 % vrednosti novega akumulatorja. Nudimo 24 mesecev garancije.

IZPUŠNE CEVI in **KATALIZATORJI** za vsa vozila - **15 % popusta**

LETNI AVTOPLAŠČI 15 % popusta

Kontrola KLIMATSKE NAPRAVE za vsa vozila samo neverjetnih 6.000 SIT.

Na obisku pri slovenskem kuharskem reprezentantu

Uspehi na kuharskih tekmovanjih po Sloveniji, v Salzburgu, na svetovnem prvenstvu v Luksemburgu – s tem se lahko pohvali vodja kuhinje HIT-ove Perle* Borut Jakič *iz Kobarida.

Svoje spretnosti in znanje je Borut Jakič skupaj z ostalimi člani slovenske ekipe predstavil na novembrskem svetovnem kuharskem prvenstvu v Luksemburgu. Pred kratkim smo ga obiskali na njegovem domu. V prijetnem klepetu nam je razkril marsikatero zanimivost kuharskega sveta.

Kakšni so bili tvoji začetki? Kam te je peljala pot po končani kuharski šoli v Izoli?

Zaposlil sem se v ***Hotelu Kanin***, kjer sem kot njihov štipendist opravil pripravništvo. Potem sem delal v ***Hotelu Alp***, a sem že po dveh mesecih odšel v vojsko. Sledila je vojna za Slovenijo. Potem sem bil skoraj leto dni pri policijski rezervi. Z odprtjem HIT-ove ***igralnice Paradiso*** v Tolminu sem se zaposlil pri njih kot kuhar. Ko so jo po dveh letih zaprli, sem šel v ***Perlo***, kjer sem se ogrel za kuharska tekmovanja.

Kakšnih tekmovanj se udeležuješ?

Do lani sem se udeleževal državnega prvenstva *Gostinski zbor*. Pred tremi leti sem bil izbran v slovensko kuharsko reprezentanco za svetovno prvenstvo. Od izbora naprej so potekale priprave.

Tako dolgo?

Ja. Do sedaj sicer ni bila taka navada. Smo ena prvih ekip, ki je bila izbrana na osnovi rezultatov državnih tekmovanj. Lani marca smo se udeležili tekmovanja v Salzburgu, kjer smo dosegli viden rezultat. Domov smo prinesli pokal za najboljšo mizo dneva, dve zlati in tri srebrne medalje. Na svetovnem prvenstvu v Luksemburgu smo osvojili bronasto medaljo za razstavo jedi in diplomo v kuhanju menija.

Kdo sestavlja ekipo?

Zbrani smo iz vse Slovenije: eden prihaja iz Prekmurja, dva sta Ljubljančana, trije pa smo Primorci.

Kako ste si razdelili naloge?

V začetku smo se spoznavali, potem smo začeli z nalogami. Na prvem Gostinskem zboru smo videli, kaj komu ustreza. Na tekmovanju so kategorije, kjer je točno določeno, kdo bo kaj kuhal. Celotna ekipa se predstavi s kuhanjem menija za 115 ljudi v vitrini pred ljudmi. Hrano potem tudi postrežemo. Tekmovanje kar strogo. Komisija si izbere pet krožnikov in jih oceni. Vzamejo tiste, ki jih želijo. Drugače pa smo razdeljeni in vsak tekmuje v svoji kategoriji. Kategorija C je slaščičarska, v kategoriji A se pripravi ploščo za osem oseb in šest krožnikov, v kategoriji B, kjer tekmujem tudi sam, pa pripravimo meni s tremi jedmi (narodni meni dežele, od koder prihajaš), meni s petimi jedmi (gastronomski; spremljaš trende v svetu, na krožniku postrežeš s čim bolj pestro hrano) in ploščo za dve osebi. Kategorije so enako ovrednotene, vse skupaj pa spada pod kulinarično razstavo.

Z USPEHI NA KUHARSKIH TEKMOVANJIH PO SLOVENIJI IN V SALZBURGU *se lahko pohvali vodja kuhinje HIT-ove Perle* **Borut Jakič** *iz Kobarida. Na naslednji strani:* ***KROŽNIK, S KATERIM SE JE*** **BORUT JAKIČ** *predstavil na kuharskem tekmovanju v Salzburgu.*

Kaj pa svetovno prvenstvo?

Odvijalo se je med lanskim 16. in 20. novembrom. V oktobru smo imeli še en trening, generalko. Dobro smo se pripravili. Že marca lani, ko so bile prijavnice poslane, smo morali natančno vedeti, kaj bomo kuhali. Poslani so bili vsi jedilniki in njihovi prevodi.

Kako ste si izbrali jedilnike?

Vsak si je sam izbral jedi in jih predstavil. Potem smo skupaj predebatirali. Za kategorijo se je odločil vsak sam. Jedilnik, ki sem ga izdelal, se mi je zdel super. Ko sem vse prespal, sem ga vsaj še desetkrat popravljal. Živila in postopki priprave se ne smejo povprečno navljati, biti mora čim bolj pestro. Tako popravljaš in popravljaš. S temi jedmi smo tekmovali tudi v Salzburgu, kjer smo bili zelo dobro ocenjeni. Ko smo šli s sodniki od krožnika do krožnika, so nam povedali, kje bi lahko kaj bolje oziroma drugače naredili. Tako dobiš nove informacije. Vendar pa moraš začutiti, ali je sodniku to všeč ali pravilo tako veleva.

Se pravi, da kuhar lahko naredi napako že pri sestavljanju jedilnika?

Takoj lahko narediš napako. Naši jedilniki so bili v Luksemburgu že marca prejšnje leto, tako da so si že prej lahko ustvarili neko oceno o nas. Pri sestavljanju moraš biti zelo natančen.

Laiki si sploh ne predstavljamo, kako kuharsko tekmovanje poteka.

Mi pripravimo hrano za razstavo. Okus je ocenjen iz tistega, kar je napisano. Vse sestavine morajo biti spojene v en okus, morajo se skladati. Vsaka podrobnost je pomembna. Ljudje tega ne vedo, ker kulinarika v Sloveniji še ni tako popularna. Upam, da nekoč bo. Tudi takih tekmovanj se je težko udeležiti, ker za to ni posluha.

Ni prej nihče hodil na tekmovanja?

Slovenci smo bili pred desetimi, petnajstimi leti v samem vrhu svetovne kulinarike. Pred nami je težko delo. Vsi pričakujejo uspeh, zato smo psihično še bolj obremenjeni. Mislim, da bomo uspeli, saj sta tekmovanji v Salzburgu in Luksemburgu pokazali, da smo na pravi poti. Zavedamo pa se, da je med srednjeevropskim in svetovnim tekmovanjem velika razlika, da imajo sodniki ostrejše kriterije ...

Menite, da imamo Slovenci dovolj posluha za kuharska tekmovanja?

Pri nas kuharska tekmovanja še zdaleč niso medijsko tako podprta kot drugod. Po uspehu v Salzburgu se je premaknilo na bolje. Imeli smo tiskovne konference, predstavili so nas na televiziji, pojavili smo se v kulinaričnih revijah. Redkokdo pa ve, koliko truda je potrebno vložiti v tako tekmovanje. Eno leto smo samo pisali, risali, delali poskuse. Vendar ni vse v naših rokah. Sam vložiš toliko truda, kolikor je potrebno, ne veš pa, kaj te čaka, ko prideš na tekmovanje. Menim, da pri nas še vedno ni pravega posluha za tovrstne aktivnosti. Kuharji se ne ukvarjamo le s kuhanjem, ampak moramo zbirati tudi finančna sredstva, ki jih potrebujemo za udeležbo na prvenstvih. Obračamo se na pokrovitelje, na naše dobavitelje ... Zato bi se na tem mestu rad posebej zahvalil našemu županu **Pavlu Gregorčiču**, ki je finančno podprl mojo udeležbo na svetovnem prvenstvu v Luksemburgu.

V pogovoru pred intervjujem ste mi omenili eno vaših najslabših izkušenj na tekmovanjih. Če se ne motim, so vam jo zagodli v Salzburgu?

Res grozna izkušnja! Jedi smo pripravljali v hotelu, ki so ga ob desetih zaprli. Na tekmovanjih se ponavadi dela do sedmih zjutraj, ko urediš razstavni prostor in greš spat. Dolžnost organizatorja je, da ti vse to omogoči. Številnim pogajanjem navkljub smo morali s pripravo jedi zaključiti do ene zjutraj. Tudi pogoji za delo so bili slabi. Kuhinja je bila v tretjem nadstropju, komora za hlajenje v prvem. Krožnike smo nosili po krožnih stopnicah. Zbolel nam je slaščičar in morali smo mu priskočiti na pomoč. Vendar težav še ni bilo konec. Zjutraj je deževalo, tako da smo morali jedi nositi v kombi pod dežnikom. Na krožniku se pozna vsaka dežna kaplja in vse to je ocenjeno. Včasih res nimaš moči, da bi vplival na nekatere stvari.

Priprava jedi in tekmovanja torej ne potekajo na istem mestu?

Organizator nacionalni ekipi zagotovi nočitev in kuhinjo, kjer jedi pripravi. Tudi na razstavnem prostoru smo že kuhali,

če je bilo treba kaj popraviti. Na takih tekmovanjih nisi le kuhar, ampak moraš skrbeti za vse, za prte, za dekoracijo miz ..., saj ocenjujejo mizo v celoti. Tu se težko primerjamo s kuharskimi velesilami. Vzemimo na primer Japonce. Oni pridejo na tekmovanje s tovornjakom, v katerem je mobilna kuhinja, ki je opremljena z vsem, kar rabijo. S seboj pripeljejo spremljevalno ekipo in kuharji skrbijo le za pripravo jedi.

Se pravi, da so dolgotrajne priprave nujne.

Seveda. Naša ekipa je na podlagi rezultatov določena za kuharsko olimpijado, ki bo drugo leto v Nemčiji. Nanjo smo se začeli pripravljati takoj po koncu svetovnega prvenstva v Luksemburgu.

Bodo tokrat druge jedi?

Glede na uvrstitev na svetovnem prvenstvu, mislim, da smo na pravi poti, ampak vse je treba še dodelati. Svetovno prvenstvo je bilo generalka za olimpijado. Jedi še nismo določili. Pri kuharskem tekmovanju je zelo pomemben prevod. Če je nekaj narobe prevedeno, je lahko katastrofa. Odvisni smo od uradnih prevajalcev. Njihova napaka nam prinese negativne točke. Ogromno dejavnikov vpliva na končno oceno. Poleg tega pa so taka tekmovanja zelo naporna. Ni časa za počitek. Dokler te drži napetost, si buden. Na koncu si tako izčrpan, da se zvrneš v posteljo. Še bolj naporni so treningi.

Se pravi, da treningi izgledajo podobno kot tekmovanja.

Ja, največji napor so treningi in priprava pred tekmovanjem, ki je v bistvu samo še finiš. Zadnje dni pred tekmovanjem, ko pripravljamo jedi, bolj malo spimo. Jaz sem ponavadi še kje drugje vpleten. Lani sem ob sedmih zjutraj, ko sem oddal krožnike, odšel na drugo tekmovanje. Zvečer spet ne moreš iti spat zaradi družbe. Vendar po določenem času ne moreš več. Tekmovanja zahtevajo velik fizični napor, vendar je kuhanje zame užitek.

Kaj pa tekmovanje za Zlato žlico Slovenije?

Pripravile so ga časopisne hiše, Val 202 ... Tekmovalce je izbrala ***Kuharska akademija***, ki jo sestavlja dvajset članov. Tekmovanje je potekalo v več delih. Začeli smo s sestavo jedilnika, v nadaljevanju pa smo tekmovali v pripravi. Štirje finalisti smo se v finalu s pripravo slovenskega krožnika potegovali za kapo Vikend magazina ter za zlato, srebrno in bronasto žlico. Spremljali so nas vsi člani Kuharske akademije in tekmovalci, ki so prej izpadli. Domov sem se vrnil z zlato žlico. Zame je bilo to predvsem novo doživetje, spoznaš nove ljudi, vidiš, kako oni pripravljajo jedi ...

Si takrat za nagrado odpotoval v Las Vegas?

Ne, potovanje v Las Vegas je bila moja osebna nagrada. Pred dvema letoma sem sprejel delo vodje kuhinje v Perli. Spremenil sem organizacijo dela, nabavo ... Vpeljal sem svoj sistem, ki je prinesel vidne uspehe na vseh področjih. Velik napredek je bil v odnosih v kuhinji in v sodelovanju med kuharji. V kuhinji je veliko zaposlenih in če odnosi med njimi niso urejeni, težko dosegaš rezultate. Skupaj s sodelavci mi je uspelo zelo dobro urediti odnose. Drugo pa je bilo nabava, ki je tudi bila zelo sporna. Naredil sem preobrat, saj smo znižali nabavne cene. Veliki koraki so mi uspeli s podporo sodelavcev in direktorice, ki mi je stala ob strani. Nagrada me je zelo presenetila in bil sem je resnično vesel. V Las Vegasu sem videl veliko novih stvari, ki jih skušam vpeljati. Vendar je pri nas malo težje kot v Ameriki.

To je torej nagrada HIT-a?

Ja, direktorica me je predlagala. Na osnovi vseh utemeljitev, ki jih je podala, je generalni direktor nagrado odobril. Še danes sem za to iskreno hvaležen, ker sem res ogromno videl. Sicer je bilo naporno po cele dneve hoditi po Las Vegasu, od hotela do hotela, ki štejejo po 4.000 sob. Če tega ne vidiš, si je težko predstavljati. Tudi njihove kuhinje se od naših precej razlikujejo. Manj je zaposlenih in tehnologija je precej bolj razvita. Mi še vedno sami čistimo meso, ga razrežemo, čistimo solato ... Oni tega ne delajo več. Za to so druga podjetja. Tudi pri nas se počasi premika. Z nekaterimi privatnimi podjetji že delamo po tem sistemu.

Pod seboj imaš 40 zaposlenih. So to mlajši ali starejši? Kako te gledajo kot vodjo kuhinje?

Sem med starejšimi. Starejši so v glavnem kuharski pomočniki, kuharji pa so mlajši. Sam se skušam čim bolj enačiti z njimi, saj hočem biti del ekipe in nočem izstopati. Kot sodelavec se enačim

z njimi, kot vodja pa jih skušam povezati v ekipo in skrbim, da vse poteka nemoteno. Skrbim za jedilnike. Ko delam v svoji izmeni, se enačim s sodelavci in nisem nič posebnega. Delam vse. Mislim, da je to zelo pozitivno in tako mi sodelavci tudi vračajo.

Delate predvsem ponoči?

Čez dan pripravljamo zajtrke in kosila za osebje, zunanje ter hotelske goste. Prek dneva poteka tudi priprava za zvečer. Imamo tri restavracije: samopostrežni bife in klasično ter malo restavracijo višje ravni. V slednji se več posvečamo gostu in njegovim željam. V njej dela posebna ekipa natakarjev in sommelier. Sodelovanje med sommelierjem in kuhinjo je zelo pomembno.

Si tudi sommelier?

Ja, tečaj sem opravil pred štirimi leti. Tako je dosti lažje sestavljati jedilnike, saj je pri izboru vina še kako pomembno, kaj je na krožniku. Vsaka malenkost lahko hrani spremeni okus. Lahko sestaviš takšen jedilnik, da je vino zraven nemogoče izbrati. Vsako jed in vsako vino moraš poskusiti. Nikoli pa ne boš vsega vedel. Vsak narod ima svojo kulturo prehranjevanja in pitja vina. Pa tudi iz enake trte pri nas in na primer v Španiji ne dobimo enakega vina. To je stvar, ki te pritegne, spoznavaš nova vina, nove dežele.

Sam sestavljaš jedilnike?

To spada k mojemu delu, je pa tudi moj hobi. Možnost, da predlagajo jedilnike, dam tudi mojim sodelavcem, ki tako izrazijo svoje ideje in znanje, hkrat pa so motivirani za delo.

Kako je s pripravljanjem novih jedi?

Izkušnje prinesejo svoje. Radi so, da sem zraven, da povem svoje mnenje. Vsi, ki sestavljamo jedilnike, sodelujemo. Drug od drugega se učimo, saj več ljudi več ve. To je tudi ena od stvari, ki povezujejo ekipo. Vsak lahko pove svoje mnenje in to nas drži skupaj.

Ljubezen do kuhanja je bila v tebi še pred srednjo šolo?

Res sem se že kot osnovnošolec v domači kuhinji dobro znašel. In še danes sem doma glavni kuhar. Če ti je to hobi, potem kuhaš tudi doma.

Le redki se preživljajo z dejavnostjo, ki je hkrati njihov hobi ...

Če hočeš uspeti kot kuhar, je to skoraj nujno. Doma čaraš, iščeš, preizkušaš. Določena stvar na tržnici te premami in potem jo skušaš vključiti v jed. Zelo rad raziskujem nove jedi, nove okuse, nove kombinacije.

So poklicni kuharji večinoma moški?

Ne vem. Na tekmovanjih prevladujejo. Delo v kuhinji je naporno, še posebej naše delo, ki je pretežno nočno. Mi imamo zaposlenih nekaj žensk, vendar delajo večinoma dopoldne. Pa tudi družinskih obveznosti imajo običajno več. Pri našem delu moraš imeti stoodstotno zanesljive ljudi. Ženske so zaradi bolezni otrok pogosto odsotne in je treba iskati zamenjave. S tem ne mislim, da moški ne hodijo na bolovanja. Naše delo je precej naporno. Dopoldne je delo bolj konstantno, ampak ravno tako pomembno, zvečer pa dostikrat nimaš časa niti, da bi šel na stranišče.

Kaj pa drugače počneš v življenju?

Veliko mi pomeni šport. Že od malih nog sem nogometaš.

Kako sploh najdeš čas?

Moraš si ga vzeti. Pri današnjem tempu življenja potrebuješ tudi fizično energijo. Biti moraš dobro kondicijsko pripravljen, drugače ne zdržiš in zboliš. V prostem času z ženo Barbaro urejava stanovanje. Ogromno mi pomeni družinski dopust. Tako si napolnim baterije. Med delom ni pogojev, da bi se odpočil. Lahko se fizično odpočiješ, psihično pa si še vedno utrujen. Rabiš sprostitev. Rad se z družino kam odpeljem, vsaj za dva dni. Čeprav tudi na dopustu ne morem popolnoma izključiti misli na delo. Še vedno me skrbi, še vedno sem za vse odgovoren. Ni mi vseeno, kaj se dogaja. Moje delo je zanimivo, a te precej utrudi. Moraš najti sprostitev. Svoje prispeva tudi vožnja. Dostikrat grem po dvakrat na dan v Novo Gorico. In pri naših cestah je to naporno.

Naj ti za konec zaželim še naprej uspešno vodenje Perline kuhinje in čim več uspehov na olimpijadi, ki bo oktobra 2004 v Erfurtu v Nemčiji.

Pogovor pripravila: Mateja Kutin
Foto: arhiv kuharske reprezentance

Utrinki

ČAS KIHANJA IN KAŠLJANJA

Čezsoča – Pomlad. Čas cvetenja, ozelenitve, prebujanja … pa tudi čas, ko sta kihanje in kašljanje tako rekoč na dnevnem redu. V tem času so namreč prehladi in alergije za mnoge skorajda neizbežni. Ali pač? V **trgovini Sanolabor** v Čezsoči se namreč spopadejo tudi s tovrstnimi nadlogami. Po besedah lastnice trgovine, **Janje Komac**, boste "nevšečnosti z nosom", ki običajno spremljajo prehlad, odpravili s pomočjo fiziološke raztopine v spreju. Vsem alergičnim na prah pa svetujejo uporabo čistilca zraku Ionizatorja. Ta namreč proizvaja ione, ki se oprimejo prašnih delcev (hišnega prahu, cvetnega prahu, peloda trav …) ter jim s tem onemogočijo lebdenje v zraku.

V trgovini Sanolabor pa so na voljo še številni drugi izdelki za lajšanje zdravstvenih težav oziroma preventivo: ortopedski pripomočki, medicinski sanitetni material, program za nego zob in protetiko, masažni aparati, aparati za merjenje pritiska ali za ugotavljanje sladkorja v krvi, pripomočki za inkontinenco (uhajanje urina in blata), najrazličnejše vrste opornic (za koleno, gleženj, zapestje), kompresijske nogavice, ortopedska obuvala, pripomočki za starejše ljudi (sprehajalne palice, opornice …), program za otroke, kozmetika, različne vrste zeliščnih čajev …

Urnik: ob ponedeljkih med 12. in 19. uro, od torka do petka med 8.30. in 12. uro ter 15. in 19. uro, vsako soboto pa med 9. in 12. uro.

Katja Kravanja, Posoški razvojni center

SALAMIADA

Tolmin – ***Turistično društvo Tolmin*** je v sodelovanju z lastniki ***Hotela Krn*** v petek, 11. aprila, priredila največjo salamiado Severne Primorske. Na njej se je predstavilo kar 37 amaterskih izdelovalcev salam. Salame so bile izdelane iz svinjskega, mešanice svinjskega in govejega mesa ali divjačine, vse pa so dozorele v postopku sušenja v dimu in/ali naravni klimi. V grajski kleti hotela je tako že od četrte ure popoldan pod strogim nadzorom, budnim očesom, ostrim vohom in okusom osemčlanske komisije potekalo ocenjevanje oštevilčenih salam. Ocenjevali so se tako zunanji videz kot tudi sestavine, izgled vsebine, barva prereza, tekstura, vonj in aroma, ki je skupni oceni doprinesla tudi največ točk. Po napornem ocenjevanju je komisija presodila, da je v letošnjem letu "Šampion salamo" izdelal **Branko Gašparin**. Njegova salama je namreč od 800 možnih prejela kar 569,5 točk in mu prinesla 50.000 SIT. "Zlato salamo", vredno 562,5 točk, je po oceni komisije izdelal **Bojan Ušaj** in si tako "pridelal" 30.000 SIT. Nagrado, v vrednosti 20.000 SIT, za "srebrno salamo" pa si je prislužil **Marko Ušaj**, ki je dosegel 557,5 točk. Slednji je namreč le za dve točki in pol prehitel **Jožeta Čušina**, ki je za "bronasto salamo" prejel 10.000 SIT. Komisija je zavrnila le eno salamo, vse ostale pa so bile zelooooooo dobre, kar smo na družabnem večeru poleg vipavskih in briških vin ter Brumatovih kruhovih dobrot lahko ocenili tudi številni obiskovalci te največje salamiade Severne Primorske.

Besedilo in foto: Peter Kovačič

SALAMIADA 2003 *– Komisija je ocenjevala tako zunanji videz salam kot tudi njihove sestavine, izgled vsebino, barvo prereza, teksturo, vonj in aromo.*

Kobariški gastronomski krog v Casinoju Velden

Vse skupaj se je pravzaprav začelo lansko jesen, ko je pet gostincev iz Kobarida in njegove bližnje okolice (*Gostišče–Pizzerija Jazbec* – Idrsko, *Gostilna Breza* – Kobarid, *Restavracija Kotlar s prenočišči* – Kobarid, *Hotel Hvala–Restavracija Topli val* – Kobarid, *Hiša Franko* – Staro selo) združilo svoje moči ter se povezalo v Kobariški gastronomski krog (KGK).

1

Svojo kakovostno ponudbo za gurmane so sprva ob pomoči ***Posoškega razvojnega centra*** (PRC) in ***Lokalne turistične organizacije*** (LTO) ***Sotočje*** promovirali le na območju Slovenije, v marcu pa so se z gala večerjo predstavili še 200 povabljenim gostom onkraj naših meja. S promocijsko predstavitvijo, ki je potekala v ***Casinoju Velden*** v Vrbi na avstrijskem Koroškem, Kobariški gastronomski krog (KGK) dokazuje, da dejansko postaja kulinarično središče na območju med Alpami in Jadranom.

Da pa bi našim bralcem lažje pričarala vzdušje pred, med in po izjemno uspešni predstavitvi KGK, sem pripravila kratko fotoreportažo.

2

*1: **KOBARIŠKI ŽUPAN NABIRA ROŽICE** – "Če že občina nima "soudov", bom pač v piskrček primaknil malce osebnega truda," si je najverjetneje mislil* **Pavel Gregorčič**, *medtem ko je za namizne aranžmaje ob cesti nabiral resje.*

*2: **PAKIRANJE SIRČKOV** – Vsak je imel svojo zadolžitev:* **Frančiška Petrica** *(Gostilna Breza) in* **Roman Jazbec** *(Gostišče Pizzerija–Jazbec) sta skrbela za aranžmaje, ekipa domačih natakarjev za poliranje kozarcev in pripravo pogrinjkov,* **Milan Štulc** *za tehnično izvedbo kratkega dokumentarca o dolini Soče in naših gostincih, moja malenkost za fotografiranje, direktor LTO Sotočja* **Janko Humar** *(na sliki levo) in vodja projekta mag.* **Žarko Mlekuž** *(desno) pa za majhna darilca gostom, v katerih ni manjkal domači sir.*

*3: **PRESENEČENI OBRAZI STREŽNEGA MOŠTVA** "začinjenega z* **Brezo**, **Jazbecem**, **Kotlarjem** in **Hvalo**" *– zasačeni pri kukanju na oder izza "kulisja". Kljub temu, da je bilo v ozračju čutiti malce treme, seveda tiste "ta prave oziroma zdrave", jim dobre volje ni manjkalo.*

*4: **PREVERILI SMO TUDI KUHARSKO ZASEDBO** in med pripravo 200-tih krožnikov s hladno predjedjo v objektiv ujeli zadovoljni obraz Jazbečevega kuharja* **Janeza Faletiča**. *Ker sem z Janezom v "žlahti", je dobro vedel, da nima kaj dosti izbire in da mu bom na vratu visela toliko časa, dokler si ne izborim kak "fejst" posnetek. Nasmešek prosim!*

5: **BOŠTJAN JAZBEC** *(v sredini desno) iz Gostišča–Pizzerije Jazbec se je na odru predstavil kot prvi. V pogovoru s povezovalcem* **Petrom Lexejem**, *sicer dobrim avstrijskim poznavalcem kulinarike, in prevajalcem* **Janom Ciglenečkijem** *s TZS je povedal, da je za hladno predjed pripravil tolminski želodec in planinski sir, ki simbolizirata naše hribe, kot simbol smaragdne Soče pa postrvje polpetke in postrvji namaz.*

3

4

*6: "**PRI NAS SO TUDI ŽIVALI DOBRODOŠLE**", je med drugim na predstavitvi svoje gostinske ponudbe omenila* **Frančiška Petrica,** *lastnica Gostilne Breza, ter s strani gostov požela nepričakovan močan aplavz. Med tem pa so se mize že polnile z Brezino toplo predjedjo: okusnim ješprenom z jurčki v testeni skodelici.*

7: **LILJANA KAVČIČ** *je elitni druščini najprej predstavila Restavracijo Kotlar, ki jo vodi skupaj z možem* **Robertom**. *In ker njihova restavracija slovi po morskih jedeh, so za večerjo postregli z jastogom, obdanim s širokimi rezanci – zelooooo dobrooooo!*

*8: **IZ "LOTO" BOBENČKA** – Med srebanjem Kotlarjevega limoninega sorbeta, ki je zbistril okuse, smo si najprej ogledali kratka dokumentarna filma o dolini Soče ter vinorodnih Goriških brdih. Sledil je zabavni del, kjer je direktor Casinoja Velden mag.* **Othmar Resch** *iz bobenčka izžrebal deset vstopnic ter podelil lepe nagrade, ki so jih prispevali vinarji ter gostinci (od buteljk vina, do "sloow food" kosil in nočitev v Posočju).*

*9: **"SECIRANJE" BRANCINA V SOLNEM OBJEMU** v izvedbi* **Aleša Hvale** *in njegove sestre* **Vesne Marksl** *iz Hotela Hvala – Restavracije Topli val smo si lahko s prenosom v živo ogledali kar na velikem platnu. Čeprav so menda Avstrijci mahnjeni na estetski izgled pripravljene hrane, smo tokrat dobili občutek, da jih na koščke razrezani brancin na krožniku sploh ni motil, saj so (smo) ga zmazali kot bi trenil. Še en dokaz, da videz ni vse ...*

10: **VALTER KRAMAR** *tokrat v vlogi natakarja in sommelierja. Sicer pa Valter skupaj s svojo* **Ano Roš** *(le ta je zaradi materinskih obveznosti tokrat ostala doma – ob tej priložnosti še čestitke za sinčka* **Svita***) slovi po "eksperimentalni" kuhinji Hiše Franko, kjer pričara nenavadne okuse, ki vedno znova presenetijo. Da to drži, smo se lahko prepričali s Frankovo sladico: sladko kislo tortico in kobariškimi štruklji.*

*11: **VEDNO NA PREŽI** – Medijsko izjemno odmevno prireditev, kar se danes kaže v precej povečanem obisku avstrijskih gostov v Posočju, je spremljalo tudi nekaj naših novinarjev. Med drugim* **Miloš Batistuta** *(levo) in snemalec* **Štefan Rutar**, *ki slovita po tem, da sta vedno na preži.*

*12: **VSI NA ODRU** – Čisto za konec se je po celodnevnem napornem dnevu na odru zbrala vsa ekipa (lastniki, strežba, kuharji, moštvo iz casinoja, vinarja* **Aleks Klinec** *in* **Ivan Batič** *ter predstavniki **Vinske kleti Goriška Brda**), ki je sodelovala pri promocijski predstavitvi Kobariškega gastronomskega kroga. Kot zanimivost pa naj še izdam, da so se gostinci na poti domov ustavili na eni od bencinskih črpalk ter si ob premlevanju dnevnih dogodkov naročili sendviče. Je pač tako, da je kovačeva kobila res bosa …*

Besedilo in foto: Tatjana Šalej Faletič

Novi oddaji Alpskega vala

Dokaz, da je program radia* Alpski val *iz meseca v mesec bolj pester in zanimiv, sta "frišni" oddaji, ki sta med poslušalci vse bolj priljubljeni. Kako tudi ne, saj govorita o naših ljudeh, krajih in dediščini. Vsekakor prijetna osvežitev za bližajoče tople dni!

DEDIŠČINA

Dediščina je človeška ustvarjalnost, ki je nastala mimo lastnega delovanja narave ali iz nje. Precejšen del naravne dediščine je tudi kulturna dediščina. Dediščine ne prestavljajo samo spomeniki, ampak vse kulturne sestavine, ki so se v različnih oblikah in načinih ohranile iz posameznih zgodovinskih obdobij. Dediščina je sredstvo za razkrivanje življenjskih slogov določenih časovnih obdobij in izpričuje kontinuiteto razvoja do današnjega časa. Sedanjost je točka sprejemanja in nadaljnjega predajanja dediščine, ki smo jo prevzeli, in tiste, ki nastaja z našim življenjem.

Šege, običaji, jedi, oblačila ...

Koliko svoja bogastva sploh poznamo, čeprav nam ta ležijo pred nogami? Ker se na Alpskem valu bojimo, da premalo, smo za naše poslušalce pripravili oddajo Dediščina. V njej vsak dan od ponedeljka do petka ob 15. uri spregovorimo o ljudeh, ki so živeli in še živijo v Posočju, o njihovem življenju in delu, ki je na tem prostoru pustilo neizbrisen pečat. Sestavni del življenja so šege, običaji, jedi in oblačila, predmeti, ki so jih nekoč uporabljali, ter dogodki, zaradi katerih so se ti kraji zapisali v zgodovino in nekateri živijo tudi v pripovedkah in legendah.

Prispevek poslušalcev

V oddaji *Dediščina* skupaj z **Jolando Goljevšček Zlodej** vsak teden predstavljamo drugo področje. Ob prebiranju prispevka se morda komu utrne misel, kako prispevati k ohranjanju naravne in kulturne dediščine v Zgornjem Posočju. Sporočite nam, če veste za dogodke, ljudi, običaje, šege, predmete ... Z veseljem bomo skupaj z vami poiskali pot, da stvari ne utonejo v pozabo. ***Naš naslov: Alpski val, Poljubinj 89 f, 5220 Tolmin, s pripisom: Za oddajo Dediščina.***

MISIJA

Vsako zadnjo soboto v mesecu je med 13. in 15. uro na sporedu nova oddaja *Misija*. Kaj neki je zdaj to, sprašujete? To sta voditelj **Gregor Maver** in tehnik **Uroš Gregorčič**, ki se vsako zadnjo soboto v mesecu "potepata" po različnih krajih, ki jih s svojo frekvenco pokriva radio Alpski val. Da ne bo pomote, nista se preimenovala, pač pa sta ustvarjalca oddaje, pri kateri je ključnega pomena terenski studio. Medtem ko Uroš skrbi za tehnično izvedbo, Gregor pred mikrofon povabi zanimive goste, ki našim poslušalcem predstavijo kulturne in naravne znamenitosti kraja, ki smo ga obiskali.

USTVARJALCI NOVIH ODDAJ**: Voditelja **Jolanda Goljevšček Zlodej** in **Gregor Maver** (desno) ter tehnik **Uroš Gregorčič**. **Foto: Peter Kovačič

Spoznavanje naših "skritih" kotičkov

Ustvarjalci programa Alpskega vala smo se za oddajo odločili, da bi predstavili kraje, ki so nam sicer blizu, pa vendarle marsikomu še nepoznani. Poslušalce želimo seznaniti z dediščino, ki so nam jo zapustili starši in nam jo na vsakem koraku ponuja narava. Če jo želijo odkrivati z nami in bi se prek valov Alpskega vala radi pustili presenetiti, so vabljeni k poslušanju oddaje Misija. Dobrodošli so tudi morebitni predlogi, kako narediti oddajo zanimivejšo in še bolj privlačno za poslušalce.

Prvo potepanje po Trenti

Naši prvi oddaji sta nastali v Informacijskem središču Triglavskega narodnega parka v Trenti in v Rutu, kjer smo odkrivali in spoznavali kotičke, ki jih je vredno obiskati. Vsi, ki so oddaji poslušali, vedo, da se Gregor in Uroš prvič oglasita v program že pred začetkom oddaje, ko na poti do izbranega kraja najdeta kakšno zanimivost. Opis te služi za pomoč poslušalcem in poslušalkam pri nagradni igri, ki je del oddaje. V njej lahko ugibajo, v katerem kraju je tokrat naš studio, in če vam povemo, da nam pot omogoča pooblaščeni prodajalec in serviser vozil ***Seat Stavanja***, nas boste mogoče hitreje odkrili. V nagradni igri lahko sodelujejo vsi, ki nas pokličejo na začetku oddaje. Sledi kratka predstavitev kraja, da je pravilen odgovor še "uradno" potrjen. Oddaja poteka v sproščenem okolju in prijetnem vzdušju, za katerega poskrbijo gosti oddaje. Srečno torej do prihodnje oddaje Misija, ko bomo obiskali ...

In nikar ne pozabite, da lahko tudi vi pristavite svoj "piskrček" z novimi zamislimi ali s sodelovanjem pri nagradi igri!

Radio Alpski val

ALPSKI VAL 88.3 105.1

RADIO KOBARID
Alpski val
tel.: 05/ 38-11-888, faks: 05/ 38-00-291
radio.kobarid@siol.net
www.radiokobarid.si

ŠTRUKELJ, ŠTRUKLJI, ŠTRUKLJADA ...

Kobarid – Tako kot žlikrofi že vrsto let zaznamujejo Idrijsko, tako štruklji Kobariško. Zato ni čudno, da sodi priprava štrukljev celo med obvezne vsebine gospodinjskega krožka ***OŠ Simona Gregorčiča***, ki poteka pod mentorstvom **Marije Benko**, učiteljice gospodinjskega pouka. Mladi kuharji pa se letos niso odrezali le pri kuhi. Na temo štrukljev so nastajali tudi zanimivi plakati, s katerimi so polepšali vhod v ***Restavracijo Kotlar s prenočišči*** v Kobaridu. Ta se je konec marca iz znane restavracije morskih dobrot prelevila v restavracijo štrukljev. Kotlarjevi so namreč v sodelovanju s ***Turističnim društvom*** (TD) Kobarid, ***Kobariškim gastronomskim krogom*** (KGK), ***Posoškim razvojnim centrom*** in ***Lokalno turistično organizacijo Sotočje*** organizirali festival štrukljev oziroma *Štrukljado 2003*. Kot je poudaril član TD Kobarid, **Vojko Hobič**, je bila to že 4. tovrstna prireditev v Kobaridu.

FESTIVAL ŠTRUKLJEV *– Se sprašujete, kaj so počeli "Brezini" kuharji v "Kotlarjevi" kuhinji? Odgovor lahko razberete iz fotografije: pripravljali so štruklje.*

Ker se podobna kulinarična "fešta" sicer odvija tudi v sosednji Benečiji, so organizatorji letos k sodelovanju povabili še tamkajšnje kuharske mojstre. Žal se povabilu ni odzval nihče, zato pa je kuhinja Kotlarjevih na dan Štrukljade postala kuhinja številnih domačih kuharskih mojstrov (od članov KGK do predstavnikov posameznih gospodinjstev). Ti so pripravili štruklje na 22 različnih načinov. Samo kuho in izdelke je ocenjeval kuharski mojster **Janez**, učitelj na gostinski šoli v Mariboru, ki je tako po poklicu kot po svojem priimku **Štrukelj** odlično sovpadal s kulinaričnim festivalom. Njegova specialiteta so nemesne jedi, kamor prav gotovo sodijo štruklji. Na svoji kulinarično obarvani življenjski poti je napisal tudi *Knjigo o štrukljih*, v kateri je objavljenih kar 130 receptov za pripravo štrukljev z vzhodnega dela Slovenije. Ob tem pa nam je še zaupal, da so štruklji naša nacionalna jed (izvirajo iz Notranjske), ki se lahko ponudi kot glavna jed ali kot sladica.

Vzdušje je bilo še toliko bolj veselo, ker je bila večina pripravljavcev s svojimi izdelki tudi vidno zadovoljna. *"A vijste, de so mi dons prou zaris ratal. Ma neverjetno, ja ma so prou tapravi,"* je z navdušenjem povedala **Pavla Petrica** iz Idrskega, ko je svoje štruklje prinesla v oceno Janezu Štruklju. **Sabina Medveš**, ki jo je priprave štrukljev naučila mama, nam je postregla s štruklji iz Šambula (del Kobarida), ob tem pa nas podučila, da: *"Tisti ta pravi morjo met jamco."* Pogovarjali smo se tudi z **Marico Mrak**, ki je pripravila pečene štruklje. Ti so poznani predvsem v Dolenji Trebuši – nekoč so jih pekli v času košnje ter drugih večjih skupnih opravilih na kmetih. Štruklji v obliki štručke so nadevani pretežno z orehi in rozinami, vendar niso dodatno sladkani. Najprej so jih skuhali v slanem kropu, nato pa popekli na toploti, ki se je po peki kruha še zadrževala v peči. Tako pečene štruklje–štručke so namesto kruha postregli k jedem z žlico (jota, mineštra …). Danes pri nas štruklje bolj poredko najdemo na jedilniku ob glavnih jedeh, saj se v glavnem strežejo kot sladica. *"Kuhinja brez sladic je kakor travnik brez cvetlic,"* za konec dodaja Marica Mrak.

"A VIJSTE, DE SO MI DONS PROU ZARIS RATAL. *Ma neverjetno, ja ma so prou tapravi," je z navdušenjem povedala* **Pavla Petrica** *iz Idrskega.*

Sicer pa se je v okviru festivala poleg že omenjenih gospodinj štrukljev lotilo še okoli 20 drugih pripravljavcev: **Emilija Čebokli** (Kobarid), ***Gostilna Breza*** – zanjo **Borut Dobovšek** (Kobarid), **Franka Fonecki** (Sužid), ***Gostišče–Pizzerija Jazbec*** (Idrsko), **Zofija Jug** – najstarejša udeleženka (Kobarid), **Lojzka Koren** (Drežnica), **Lojzka Kotnik** (Breginj), ***Kuharski krožek OŠ Simona Gregorčiča*** (Kobarid), **Marta Kurinčič** (Idrsko), **Lidija Manfreda** (Krn), **Marica Matajurc** (Trnovo ob Soči), **Ivica Matovski** (Tolmin), **Ana Miklavič** (Idrsko), **Rezka Mlekuž** (Bovec), **Matej Obrekar** (Dolenja Trebuša), ***Restavracija Kotlar s prenočišči*** (Kobarid), ***Restavracija Topli val*** (Kobarid), **Miran Skubin – Piko** (Drežniške Ravne) in **Eda Sok** (Kred). Vsi udeleženci so ob koncu za svoj trud prejeli tudi priznanja. Za še boljše vzdušje pa sta poskrbela člana skupine ***Dednina***.

ZOFIJA JUG ***IZ KOBARIDA*** *je bila najstarejša udeleženka festivala štrukljev. Po zadovoljnem izrazu na obrazu lahko sodimo, da so ji le ti odlično uspeli.*

Na koncu prireditve je bil Janez Štrukelj prijetno presenečen nad številnimi novimi okusi. Po njegovih besedah so navade, načini priprave in recepture, ki se z ustnim izročilom prenašajo z roda v rod, še kako pomembne za ohranitev starih navad in kulture. Pomemben pa je tudi njihov zapis. Zato trenutno pripravlja novo knjigo o kulinaričnih dobrotah, v kateri bodo najverjetneje svoje mesto našli tudi kobariški štruklji.

Pa nasvidenje na *Štrukljadi 2005*, ki bo čez dve leti v Idrskem v Gostišču–Pizzeriji Jazbec!

Besedilo in foto: Vesna Kozar, Posoški razvojni center

PRVE OBLJUBE BOVŠKIH SKAVTOV

Bovec – Skavta spoznaš po skavtskem kroju, predvsem pa po tem, da je vedno vesel, razigran, rad pomaga, je delaven in odprt. Spoštuje naravo in ljudi ter je ponosen na svojo domovino in vero. Skavti imajo svoj pozdrav, rokujejo pa se s srčno roko. Skavtinje in skavti so si med seboj kot sestre in bratje. V svojem kraju se družijo v skupini, ki se imenuje steg. Vsi slovenski stegi so združeni v Združenje slovenskih katoliških skavtinj in skavtov (ZSKSS), ki šteje več kot 3.000 članov.

V letošnjem šolskem (skavtskem) letu se je v Bovcu zbrala skupina mladih z željo obuditi skavtstvo, ki se je pred leti že začenjalo, a takrat neuspešno. Oblikovali so skavtsko skupino *Bovec 1* in se po večmesečnem druženju udeležili nekaterih aktivnosti na državni ravni: orientacijskega tekmovanja v Logatcu in zimskega tabora oziroma zimovanja v Goriških Brdih. Nad kapelo pri župnišču v Bovcu so si v tem času uredili tudi svojo skavtsko sobo.

Vsekakor je najpomembnejši dogodek v letu za mlade skavte čas slovesnih skavtskih obljub. Te so bovški skavtje prvič izrekli v soboto, 22. marca, pri sveti maši v cerkvici sv. Lenarta pri Bovcu. Kot so nam ob tej priložnosti povedali, so obljube trenutek, ko skavt pred Bogom in ostalimi skavti obljubi, da bo spolnjeval skavtske zakone in se trudil za dobro. Ob tem dogodku dobi vsak skavt okoli vratu rutko, dokaz, da je sprejet med skavte. Posamezna skavtska enota oziroma kraj ima svojo barvno kombinacijo rutk, ki imajo nek pomen. Bovški skavti so si izbrali sivo in zeleno kombinacijo. Siva predstavlja gore, ki obdajajo bovško kotlino, zelena pa Sočo, ki je "glavni zaščitni znak" teh krajev.

Besedilo in foto: Peter Kovačič

SKUPINA PRVIH BOVŠKIH SKAVTOV *je v cerkvici sv. Lenarta pri Bovcu v marcu izrekla svoje skavtske obljube, s katerimi so se zavezali, da bodo izpolnjevali skavtske zakone in se trudili za dobro.*

NA ČELU GASILSKE ZVEZE BOVEC sta predsednik **Edi Melinc** *(levo) in poveljnik* **Miro Bozja** *(desno).* ***Foto: arhiv GZ Bovec***

GASILSKA ZVEZA BOVEC

Bovec – Gasilci na Bovškem so v preteklosti dokazali, da so sposobni uspešno in dobro voditi svojo zvezo, ki združuje tri prostovoljna gasilska društva: ***Prostovoljno gasilsko društvo*** (PGD) ***Bovec***, ***PGD Log pod Mangartom*** in ***PGD Srpenica***. ***Gasilska zveza (GZ) Bovec*** je na nivoju občine že delovala v letih 1955-61, kasneje pa so se gasilci z Bovškega skupaj z drugimi gasilskimi društvi združili v ***Gasilsko zvezo Gornje Posočje***.

Dolgoletna želja in potreba po ustanovitvi GZ Bovec se je formalno začela z imenovanjem pripravljalnega odbora. Izvedli so se izredni občni zbori po posameznih gasilskih društvih na Bovškem, na katerih so sprejeli dva sklepa. Prvi govori o tem, da Prostovoljna gasilska društva iz Bovca, Loga pod Mangartom in s Srpenice sporazumno izstopajo iz GZ Gornje Posočje, drugi pa o tem, da želijo omenjena društva ustanoviti svojo gasilsko zvezo. Pravna podlaga za ustanovitev GZ Bovec je bil podpis pogodbe o ustanovitvi zveze društev, osnutek statuta pa so potrdili še na občnem zboru konec minulega leta. Predsednik zveze je postal **Edi Melinc**, poveljnik pa **Miro Bozja**. Gasilci so izvolili tudi člane nadzornega odbora in častnega razsodišča.

Kot je povedal novi poveljnik Miro Bozja, bo osnovni program dela GZ Bovec temeljil na dolgoletni tradiciji izvajanja organizacijskih, operativnih, vzgojno izobraževalnih in drugih nalogah s področja zaščite in reševanja ter drugih nesreč na območju občine Bovec – po potrebi pa tudi širše. V GZ Bovec se zavedajo, da bo za uspešno delovanje potrebno dobro sodelovanje vseh treh prostovoljnih gasilskih društev ter njihovo usklajenost z zvezo. Skupne naloge se bodo nanašale predvsem na vaje gašenja in taktične vaje, izvedbo strokovnega izobraževanja, organizacijo gasilskih tekmovanj, izdelavo kategorizacije in občinskih operativnih načrtov ter sodelovanje z regijskim gasilskim poveljstvom, GZ Slovenije, lokalno skupnostjo, civilno zaščito, policijo ter drugimi strokovnimi organizacijami. Miro Bozja še poudarja, da se bo GZ Bovec trudila za celovit napredek gasilstva na Bovškem.

Peter Kovačič

NA SLOVESNEM STOTEM OBČNEM ZBORU PGD BOVEC.

OKROGLI OBLETNICI BOVŠKEGA GASILSTVA

Bovec – V začetku leta 1880 so nekateri Bovčani začeli resno razmišljati o ustanovitvi gasilskega društva, saj so požari tod prepogostokrat povzročali preglavice prebivalcem okoliških vasi in samega Bovca. Vendar je vse ostalo le pri zamisli, ki jo je maja 1899 poskušal uresničiti **A. Sorč**. Ko pa je štiri leta kasneje velik požar uničil kar 73 hiš, nekaj gospodarskih poslopij, kaplanijo, občinsko hišo, narodno čitalnico, čipkarsko šolo in cerkvico svete Trojice, so se Bovčani zbrali in ustanovili prostovoljno gasilsko društvo (PGD) ter uresničili zamisel, ki je med njimi tlela že vrsto let. Tako Bovčani letos praznujejo 100 let od ustanovitve ***Prostovoljnega gasilskega društva Bovec*** in 130 let gasilstva na Bovškem.

V teh letih so vedno skrbeli "v redu in skupno delovati pri nevarnostih požara ter v slučaju povodnji ali drugih nezgod braniti življenje in imetje prebivalcev občine Bovec ter vseh bližnjih občin". Svoja velika jubileja so zabeležili na slovesnem 100-tem občnem zboru PGD Bovec. Predsednik društva **Silvo Čufer** nam je predstavil delo gasilcev skozi preteklo stoletje, sodelovanje Bovčanov pri požarih in številne druge aktivnosti. Najzaslužnejši gasilci so ob tem velikem jubileju prejeli priznanja.

Znaten napredek gasilstva na Bovškem je viden predvsem v zadnjih 35. letih. V tem času se je povečala nabava tehničnih sredstev, hkrati pa so večji poudarek namenili zaščitni opremi gasilcev, strokovnemu izobraževanju in usposabljanju ter sodelovanju z lokalnimi oblastmi in krajani. V letu 2002 je imelo PGD Bovec 78 operativnih članov, 19 pionirjev in pionirk ter devet veteranov. V preteklem letu so intervenirali v desetih požarih, 14-ih prometnih nesrečah, treh nesrečah z nevarno snovjo, opravili 20 prevozov vode in 11 drugih tehničnih intervencij. Poleg omenjenih aktivnosti so se bovški gasilci dodatno strokovno usposabljali, nabavili dodatno gasilsko opremo, se udeleževali različnih gasilskih tekmovanj, vzdrževali gasilska vozila in preventivno delovali na področju varstva pred požari in drugimi nesrečami. Seveda ne gre pozabiti še na gasilski podmladek, ki se je v tem času prizadevno usposabljal z gasilsko tehniko, se udeleževal gasilskih tekmovanj, sodeloval pri aktivnostih društva, opravljal izpite za bronasto in srebrno značko ter se udejstvoval na najrazličnejših športnih področjih.

Sicer imajo bovški gasilci tudi letos v načrtu še precej aktivnosti, ki bodo med drugim vezane na oba okrogla jubileja. Tako so 12. aprila organizirali gasilski rafting, ki se ga je kljub slabemu vremenu udeležilo 14 slovenskih ekip, v juniju pa nameravajo predstaviti še kroniko društva ter organizirati dan odprtih vrat, veliko gasilsko vajo ter gasilsko proslavo s parado. Seveda pa bodo tako kot doslej vedno priskočili na pomoč ob morebitnih požarih in drugih nesrečah, ki naj jih bo v prihodnosti čim manj.

Besedilo in foto: Peter Kovačič

Mufloni na novem igrišču

Rolanje je v zadnjih letih med mladimi zelo priljubljeno. Novi prometni zakon je za ljubitelje rolanja, ki so se prej prosto vozili po pločnikih, precejšnja ovira. Zaradi pomanjkanja prostora ne morejo izživeti vse svoje energije in razvijati spretnostne vožnje z rolerji. Na Tolminskem so se organizirane vadbe vožnje z rolerji prvi lotili predhodniki sedanjega kluba v “in line” hokeju.

Letos mineva šest let, odkar so na Mostu na Soči pričeli z organiziranim rolanjem in igranjem “in line” hokeja. Ta se od hokeja na ledu razlikuje zgolj po opremi (namesto drsalk uporabljamo rolerje). Člani takratnega ***Športnega društva*** (ŠD) ***Kerlc*** so v zaporedju treh let na Mostu na Soči prirejali Kerlčev turnir. Tekem v “in line” hokeju so se udeleževale ekipe iz vse Slovenije. Leto 1999, ko se je ŠD Kerlc preimenoval v ***Športni klub Mufloni***, je bilo za člane najuspešnejše leto. Prizadevnim igralcem je uspelo organizirati turnir v sklopu državnega prvenstva za člane in mladince, ki se ga je udeležilo 30 ekip.

Tri starostne skupine

Danes Mufloni v svojih vrstah naštejejo 41 tekmovalcev, ki so razdeljeni v tri starostne skupine: člansko, mladinsko in pionirsko. Članska ekipa se namerava v letošnjem letu vključiti v drugo slovensko ligo, medtem ko se bosta mlajši kategoriji potegovali za vključitev v lige, primerne starosti tekmovalcev. Vse tri skupine Muflonov nameravajo sodelovati na različnih prijateljskih srečanjih in turnirjih po Sloveniji ter sosednji Italiji.

MLADINSKA EKIPA MUFLONOV.

Iskanje nove lokacije za igrišče

Ob zagnanosti članov so nujno potrebni osnovni materialni pogoji za delo, kar v “in line” hokeju pomeni gladko asfaltno igrišče in potrebno hokejsko opremo. Največja težava pri hitrejšem razvoju tega športa pri nas je bilo neustrezno igrišče, saj je načeta asfaltna površina na sicer že opremljenem igrišču na Mostu na Soči onemogočala treniranje, kaj šele organizacijo turnirjev za državno prvenstvo. Po uspešnih dogovorih s predstavniki ***Krajevne skupnosti Volče*** so se mladi Mufloni s svojimi treningi preselili na tamkajšnje igrišče. Ker tudi to ni zadoščalo za napredek delovanja kluba, so prizadevni člani pričeli z iskanjem možnosti, da bi si uredili primerno igrišče. Ker se je preplastitev z novim asfaltom na igrišču na Mostu na Soči izjalovila, sta bili na voljo še dve rešitvi: ureditev igrišča Na logu v Tolminu ali ureditev igrišča pri dijaškem domu v Tolminu. Odločitvi za ureditev igrišča pri nekdanjem dijaškem domu oziroma današnjem ***Centru šolskih in obšolskih dejavnosti*** (CŠOD) – ***dom Soča*** so botrovali ustrezne dimenzije obstoječega igrišča ter prisotnost spremljevalnih objektov (slačilnice v Šolskem centru). Dodatna razloga za odločitev sta bližina mestnega središča ter dobro sodelovanje z vodstvom doma. Vseskozi smo se člani društva zavedali, da bo nova lokacija igrišča pomembno vplivala na prihodnost tega športa na Tolminskem in s tem tudi na dodatne možnosti rekreacije mladih.

Izgradnja igrišča

V letu 2001 je bil z asfaltiranjem zgoraj omenjene površine storjen velik korak k dokončni ureditvi igrišča, vendar je najpomembnejše, ureditev ograje (bande), bila še vedno v rokah snovalcev projekta.

Utrinki

“FORMULA 1” KMALU TUDI V TOLMINU

Tolmin – Aktivni člani ***Modelarskega kluba Tolmin – sekcija avtomodelarjev*** gradijo Na Logu nov poligon za radijsko vodene modele avtomobilov, ob katerem bo svoj prostor dobil še vadbeni poligon za kolesarje. V Evropi taki poligoni za radijsko vodene modele že obstajajo, v Sloveniji pa bo ta prvi. Sicer v slovenskem merilu trenutno deluje 12 avtomodelarskih klubov, od lani pa se lahko z njim pohvalijo tudi Tolminci. V tukajšnji klub je namreč včlanjenih 8 voznikov z licencami, seveda pa ne smemo pozabiti še na mehanike in spremljevalna moštva. Vse aktivnosti v zvezi z gradnjo poligona se vodijo v okviru ***Občine Tolmin***, ki bo v kratkem postala tudi lastnik omenjenega zemljišča. Za to izgradnjo so v sekciji avtomodelarjev pridobili lokacijsko informacijo (priglasitev del) v ***Kozorog biroju*** pa so pripravili celotno dokumentacijo. Predvideni stroški gradbenega dela znašajo 11 milijonov SIT. Po besedah **Ksenije Kikl**, bo Občina Tolmin za izgradnjo novega poligona prispevala 2 milijona SIT, del sredstev za izgradnjo kolesarske piste bo dodal ***Svet za preventivo in varnost v cestnem prometu***, 3 do 4 milijone SIT pa bodo skušali člani sekcije zbrati s pomočjo sponzorjev in z lastno udeležbo. Slednja že poteka in sicer skoraj vsako soboto, ko se že odvijajo delovne akcije. Na teh sodelujejo člani sekcije, z gradbeno mehanizacijo pa jim pomaga ***podjetje Portal***.

Poligon bo sestavljen iz dveh delov: prvi del bo obsegal pisto za radijsko vodene modele, ki naj bi bila z dolžino 330 m in širino 4 m primerna za vse kategorije, drugi del pa bo namenjen vadbenemu poligonu za kolesarje. Prva faza naj bi bila zaključena do 25. maja. Poleg piste bo urejen še prostor za tekmovalce, “boxi” za mehanike in tribune, skratka, prava formula 1 v malem. Kolesarjem pa se predvidoma v prihodnjem letu obetajo urejene steze oziroma ceste, križišča s prometno signalizacijo, semaforji, krožno križišče in še kaj. Ta del poligona bo namenjen otrokom kot priprava na izpit za kolo. Bodoči kolesarji se bodo tako že na poligonu seznanili z morebitnimi nevarnostmi, ki nanje prežijo v prometu. Seveda pa pri tem ne bodo ogrožali ne sebe ne drugih.

Letos naj bi tako na novem poligonu organizirali vsaj tri dirke – prvo (za državno prvenstvo) že 25. maja, ko bodo dirkališče tudi uradno odprli. Na Logu se bodo v prihodnje tako organizirale dirke za državno prvenstvo, kasneje pa še za evropsko prvenstvo. Z gotovostjo pa lahko trdimo, da bodo dirke na tukajšnjem poligonu organizirali tudi drugi slovenski klubi, saj je to, kot smo omenili že uvodoma, edini in prvi tovrstni poligon v Sloveniji. Čeprav je ta hobi pri nas šele v povojih, je vendarle moč opaziti, da zanimanje zanj narašča – tudi medijsko. Prav gotovo pa bo to za Tolmin še ena pridobitev, saj lahko tudi takšne aktivnosti pritegnejo lepo množico obiskovalcev.

Peter Kovačič

Po načrtih **Boruta Rovščka** in predsednika kluba **Radovana Lipuščka** so kovinsko ogrodje bande naredili v podjetju ***Gostol – TST***. Pred postavitvijo ograje smo morali na igrišču organizirati prestavitev košev in zarisati igrišči za košarko, da kasnejša postavitev hokejske ograje ne bi ovirala igranja košarke in nogometa. Pri pripravi in montaži ograje so člani kluba opravili 789 ur prostovoljnega dela v vrednosti okoli 1.500.000 SIT, v kar ni vračunan delovni prispevek sponzorjev, ***Gradbenika Tolmin***, ki je poskrbel za betoniranje, ***Cestnega podjetja Nova Gorica***, ki je prevzelo asfaltiranje, ter ***Komunale Tolmin***, ki nam je pomagala pri prevozu betona. Vrednost vgrajenega materiala v ograjo znaša 1.179.000 SIT, od tega je 65,5 odstotka oziroma 772.728 SIT sponzorskega deleža. Pri financiranju projekta so poleg ***Občine Tolmin*** in ***Zavoda za šport*** sodelovali še številni drugi sponzorji. Največ so prispevali ***AET d.o.o. Tolmin***, ***Projekt d.d. Nova Gorica***, ***Kmetijska zadruga Tolmin***, ***Zavarovalniška hiša Slovenica d.d. Nova Gorica***, ***Gorica Leasing d.o.o.*** in ***Nova KBM, Področje Nova Gorica***. Celotna investicija znaša 2.662.347 SIT; kar 84,71 odstotka je pridobljenega z lastnim delom Muflonov in s pomočjo sponzorjev (v to niso všteti čas in poti, ki so jih člani odbora porabili za pripravo projekta in organizacijo izvedbe).

Kmalu otvoritveni turnir

Oktobra 2002 je bil za “in line” hokejski klub Mufloni Tolmin velik dan, saj je bil izveden prvi trening članske ekipe na novem, ustreznem igrišču. Uradno odprtje igrišča načrtujemo 24. maja, ko naj bi izvedli tudi otvoritveni turnir.

Načrti za prihodnost

Z omenjenim projektom je Športni klub Mufloni pridobil osnovne pogoje za delo. Načrtov za prihodnost nam ne manjka. Ob omenjenih delih moramo v letošnjem letu dokončati še oder in klopi za rezervne igralce, sodniško mizo in prostor za izključene igralce. V sodelovanju s CŠOD nameravamo z mrežo zapreti zadnji del igrišča in ga tako zavarovati pred morebitnim uničevanjem v času, ko na njem ni nikogar. Že pri dosedanjem delu pri pripravi igrišča je bilo izvedenih nekaj priprav za osvetlitev novega igrišča.

Povabilo novim članom

Vse, ki bi želeli sodelovati pri delu kluba, vabimo, da se nam pridružijo. O delovanju in članstvu si lahko preberete na naših spletnih straneh: ***www.myfreehost.org/mufloni***.

Besedilo in foto: Radovan Lipušček, predsednik kluba

NOVO IGRIŠČE ZA “IN LINE” HOKEJ *je nastalo ob nekdanjem tolminskem dijaškem domu.*

V Robidišče – tokrat s kolesom

Ker se je v teh dneh ozračje že kar lepo segrelo, je najbolje, da jo v Robidišče mahnemo kar s kolesom. Pot ni pretežka in jo bomo zagotovo prevozili tudi tisti z malo manj kondicije. Ker pa krajši del kolovozne poti ob Nadiži malce oteži izlet, je priporočljiva uporaba gorskega kolesa. Pa začnimo kar v Kobaridu ...

ROBIDIŠKA ČRNA KUHINJA *občasno gosti tudi zanimivo razstavo.*

Z osrednjega trga v Kobaridu jo mahnemo skozi “drevesni tunel” lipovega drevoreda v smeri proti Italiji. Tu se peljemo po širokem podolju, ujetem med grebena Stola in Matajurja. Že po približno štirih kilometrih, v Starem selu, zavijemo desno proti Breginju. Po pobočjih Stola se zložno vzpenjamo po zaviti poti – naslednja večja vas na naši poti je Borjana. Vsem predaha željnim naj povemo, da si bodo lahko (preden ponovno pritisnejo na pedala in nadaljujejo vzpon proti Breginju) v tukajšnjem ***baru Kuzma*** poplaknili suha usta.

Do razgledne točke in muzeja

Skozi Sedlo se nato sicer že rahlo utrujeni pripeljemo do razgledne točke, ki jo je v sklopu projekta PHARE CBC pred leti uredilo ***Razvojno društvo Breginjski kot*** – vredno krajšega počitka (če že ne tistega za noge, pa vsaj za oči). Potem pa spet vsi veselo na kolo, za zdravo telo – Breginju naproti! Ta je menda pred potresom sodil med najlepša slovenska naselja. Delček tega nam danes pričara staro vaško jedro, v sklopu katerega si lahko ogledamo tudi tamkajšnji muzej. Vsekakor odlična priložnost za umiritev srčnega utripa.

Spopad z naklonom

Po krajšem oddihu zavijemo proti vasici Logje (mimo cerkve levo). Zaradi ugodnejše kameninske podlage so se v tej vasi ohranile številne hiše, tako značilne za predpotresni Breginj. Tu pa je še ena zanimivost, povezana z reko pod nami. V pobočju na nasprotni strani opazimo široko, danes suho dolino Predol. Po njej je včasih tekla (baje še dan-

danes zdravilna) Nadiža, kasneje pa so tektonski prelomi njen tok preusmerili. Pod vasjo se pot strmo spusti do struge, kjer se prvič pobliže soočimo z breginjsko lepotico in njeno strugo. Od tod pa nas čaka še zadnji vzpon, za katerega se nemalokrat zdi, da mu ni konca. Tolažite se, da še ni poletje in da vam sopara ne jemlje dodatne sape. Vseeno pa se splača potruditi ter se spopasti z naklonom – cilj je namreč res vreden ogleda.

V žepu Slovenije

Na koncu naše poti, na skrajni zahodni meji Slovenije, v nekakšnem žepu leži vas Robidišče. S treh strani jo obdaja meja z Italijo, četrto stran predstavlja povezava s Kotom. Robidišče je staro, strnjeno naselje, ki leži na manjši planoti 595 metrov nad morjem. Na začetku 20. stoletja je bila to gospodarsko cvetoča vas in je štela kar 228 prebivalcev, po drugi svetovni vojni pa se je vas dobesedno izpraznila. Danes prebivalce lahko preštejemo na prste obeh rok.

INFOFLEŠ:

- Kot smo že omenili v članku, se lahko v Borjani ustavimo in odžejamo v **Baru Kuzma**, kjer si lahko nemalokrat ogledamo tudi kakšno zanimivo priložnostno razstavo.
- **Breginjski muzej**: Ključ lahko dobite pri ***družini Tonkli***, Breginj 87. Zaželeno je, da se za ogled poprej dogovorite ***(tel.: 05/ 38-49-803)***.
- Ljubitelji **ovčjega sira** bodo na svoj račun prišli prav v Robidišču, kjer po odličnih sirih slovi ***Igor Cencič (tel: 05/ 38-49-858)***.
- **Kamp Podbela** – vsako poletje priljubljeno zbirališče mladih z vseh koncev Slovenije in tudi tujine. Privlačen predvsem zaradi svoje lokacije ob Nadiži, ki privablja številne kopalce in "namakalce" ter vse, ki se radi "martinčkajo" na soncu. Poleg tega pa je kamp zanimiv tudi po svoji dodatni ponudbi (igrišče na mivki, pokrit prostor za piknike, kegljišče, bar ...).
- Za vse, ki ste pozabili na sendviče, pa še vesela novica. Te vam bodo naredili v majhni **trgovinici v Podbeli**.

Črna kuhinja

Hote ali nehote se nam zazdi, da se je čas tu ustavil. Na to nas opozarja tudi stavbna dediščina v vasi, ki se je ohranila na stopnji razvoja iz konca 19. stoletja. Zgodovinska povezanost Tolminske s sosednjo Beneško Slovenijo in Furlanijo je vplivala na arhitekturno podobo vasi. Tukajšnje objekte se uvršča v tip beneškoslovenske arhitekture, za katero je značilno, da je vsaka stavba samostojni objekt, ki pa se navezuje na sosednjo domačijo. Vse stavbe so grajene iz čvrstih kamnitih blokov, opremljene z zunanjimi stopnišči in lesenim "gankom". Ulice so tlakovane, na osrednjem vaškem trgu pa še vedno stoji vaško korito in ob njem kamniti steber. Le tega so postavili leta 1936, ko je vas dobila vodovod. Posebej zanimiva v vasi je hiša s številko 14. Bolj kot zunanja podoba objekta je zanimiva notranjščina oziroma nespremenjena razporeditev prostorov in ohranjena črna kuhinja z nizkim ognjiščem. V hiši je tudi nekaj opreme iz 19. stoletja in ko vstopimo, dobimo občutek, da smo se znašli v nekem drugem, davno minulem času.

Po okusni ovčji sir

Dasiravno v vasi ni veliko ljudi, vas bodo vsi, ki tu še vztrajajo znali lepo sprejeti. V Robidišču boste lahko poizkusili izvrsten ovčji sir in ga seveda tudi kupili. V vasi res ni hotela ali gostilne, ni trgovine, je le prijazna domačnost, ki jo v teh časih še kako pogrešamo. Iz Robidišča se počasi odpravimo po cesti ob Nadiži. Pod vasjo Logje se lahko spustimo v korita Nadiže pod Napoleonovim mostom. Le ta je spomin na čase, ko je tu potekala meja med Francozi in Avstrijci. Šele leta 1814 so namreč Robidišče, Logje in Breginj pripadli Avstriji in s tem tolminskemu glavarstvu. Od tu se ob reki spuščamo do pred leti prenovljenega mostu čez Nadižo in naprej mimo kampa Nadiže do Podbele. Od tod nas ponovno čaka malce manj položna pot proti Borjani, kjer zaključimo našo krožno vožnjo in se ponovno priključimo na cesto, po kateri se bomo z vetrom v laseh spustili nazaj proti Kobaridu.

Peter Kovačič

Infofleš pripravila: Tatjana Šalej Faletič
Foto: T. Š. F.

Nakup novega kolesa

Kupujete novo kolo? Izbira je ogromna, vendar se ne znajdete najbolje? Eno temeljnih vprašanj, na katero si morate odgovoriti pred samim nakupom, je najvišji znesek, ki ste ga pripravljeni odšteti ...

Pravijo, da se pri denarju vse začne in tudi konča. Načeloma to drži, vendar pri nakupih še zdaleč ni rečeno, da je najdražje kolo tudi najboljše. Podobna ali celo popolnoma enaka kolesa različnih blagovnih znamk se pogosto precej razlikujejo v ceni.

Izbira po kakovosti sestavnih delov

Na svetovnem trgu je nekaj deset tisoč kolesarskih blagovnih znamk, ki se trudijo pridobiti čim več kupcev. Nekateri vlagajo ogromno sredstev v promocijo (najpogosteje s sponzoriranjem tekmovalcev), drugi pa raje svoj denar namenijo izboljšanju razmerja med ceno in kakovostjo svojih koles. Dejstvo pa je, da vsi proizvajalci koles kupujejo sestavne dele pri specializiranih proizvajalcih kolesarskih delov (na primer: ***Shimano***, ***Sram***, ***Truvativ***, ***Mavic***, ***Intox*** ...). Kolo nato sestavijo v celoto – bolj ali manj po istem kopitu. Zato priporočamo, da kolo izbirate po kakovosti sestavnih delov in ne po blagovni znamki kolesa! Dobro kolo manj znanega proizvajalca lahko dobite že za skoraj pol cene tistega, ki se kiti z "znamko".

Vožnja s kolesom in ne popustom

Mnogi prodajalci svoje kupce privabljajo z visokimi popusti, pri tem pa nikar ne pozabimo, da se bomo v prihodnje vozili s kolesom in ne s popustom. Pogosto se popusti dajejo pri kolesih z različnimi trgovskimi maržami, zato je včasih bolje kupiti kolo brez popusta po veljavnem ceniku kot kolo z napihnjeno ceno in 20 odstotnim "akcijskim" popustom. Dobro je, da si poprej vedno izračunamo neto ceno, ki jo bomo plačali. Zaradi izjemno hude konkurence med domačimi prodajalci se v zadnjem času tudi nakup v tujini kljub vračilu davka največkrat ne izplača. Preverite!

"Nulti" servis

Pred nakupom pa bi vas radi opozorili še na servis kolesa. Kakovosten "nulti" servis, ki se mora opraviti za vsako novo kolo, traja skoraj eno uro in obsega nastavitve vseh sklopov kolesa. Tak servis vam lahko zagotovi zgolj trgovina s kakovostnim tovrstnimi uslugami. Zato je dobro, da kolo kupujete tam, kjer vam lahko to zagotovijo! Slabo sestavljeno kolo namreč največkrat predstavlja precejšnji kasnejši servisni strošek. ▶

TRGOVINA & SERVIS
NOVO V ŠEMPETRU!
KOLESARSKI CENTER
BH & GRISLEY & WILLER
KOLESARSKA OPREMA
možnost plačila na 10 obrokov brez obresti!
URNIK
PON - PET 12.00 - 19.00
SOB 9.00 - 13.00
ŽNIDARČIČEVA 21, ŠEMPETER PRI GORICI, PRI TEHNIČNIH PREGLEDIH

Exclusive d.o.o.

Cene koles

Pa preletimo še cene koles – namenjene povprečnemu rekreativnemu kolesarju:

- *gorska kolesa*: dobijo se že za 50.000 SIT, vendar se spodobna kakovost za nedeljskega kolesarja začne šele nekje pri 150.000 SIT in lahko strmo narašča do milijona SIT (in tudi čez).
- *trekking kolesa* (namenjena so predvsem umirjenim vožnjam po večinoma asfaltiranih cestah): izhodiščna cena zanje je okoli 50.000 SIT, ki pa se lahko dvigne tudi nad 200.000 SIT. Vendar pa lahko že precej soliden izdelek dobimo za okoli 100.000 SIT.
- *klasična/mestna kolesa* (namenjena vsakodnevnim potrebam – premagovanje kratkih razdalj: za v trgovino, šolo … Zaradi svoje vloge so sestavljena dokaj preprosto in zatorej tudi relativno poceni.): cene se gibljejo okrog 50.000 SIT oziroma kakih deset tisočakov več ali manj.
- *cestna kolesa* (ta so najdražja!): sprejemljiva rekreativna kakovost se dobi šele za kakih 300.000 SIT. In verjeli ali ne, marsikateri kolesarski navdušenec se vozi s cestnim kolesom, ki je celo dražje od avta.

Čeravno niste "športna duša"

Mnogi kupci koles zatrjujejo, da ne potrebujejo "dragega" kolesa, češ da se bodo vozili le malo ali da niso ravno športni tip … Osebno sem prepričan, da je takšno razmišljanje napačno. Vožnja z navadnim kolesom se namreč močno razlikuje od vožnje z nekoliko boljšim kolesom. Zato tudi slabša kolesa večinoma samevajo v kolesarnicah ali domačih garažah. Če pa si boste kupili boljše kolo, boste gotovo kolesarili več, kot ste načrtovali (čeprav po naravi niste ravno "športna duša"). Dogajalo se bo, da boste načrtovano pot raje opravili s kolesom kot z avtom. Vsekakor pa je dobro, da o kolesu ne razmišljamo kot o prevoznemu sredstvu, temveč kot o rekvizitu za šport oziroma zabavo. Pa veliko kolesarskih užitkov!

Andrej Pahor, Kolesarski center Šempeter, Exclusive d.o.o.

Mlinarjev Peter

V študijskih krožkih, ki jih je vrsto let organizirala ***Agencija Tolminska,*** smo poleg dragocenega gradiva, vezanega na identiteto kraja (zgodovinske zanimivosti, geografske posebnosti, kulturno zgodovinski in naravni spomeniki, šege, navade, vraže in zagovori), v katerem je krožek potekal, zbrali tudi zanimive prispevke o vaških posebnežih. V študijskih krožkih: *Podmelška fara skozi čas, Ljudsko izročilo pod Kobiljo glavo, Življenje v Trebuških dolinah nekoč in danes* nam je uspelo iz ljudskega izročila ohraniti vrsto zanimivih likov, ki smo jih poimenovali "vaški posebneži". Tako je ljudski spomin ohranil: **Podmelškega peka**, **Medijevega Franca** in **Ivanca**, v Trebuši in okolici sta bila znana **Jakob** in **Karlina**, **Tiunskov France**, **Čarjev Jakob** in **Medvedov Jakob**. Ljubinjci pa se spominjajo **Mlinarjevega Petra**, **Ruscovega Franca**, **Graparjevega Juanca**, **Krumcovega Andreja**, **Trinkarja** in še bi lahko naštevali. O vaških posebnežih so si (in si še vedno) vaščani pripovedujejo anekdote, zgodbice in celo pesmi so spesnili o njihovem življenju. Vsekakor zanimiv drobec iz ljudskega izročila, ki po svoje prikazuje in popestri vaška dogajanja v polpreteklem obdobju. Veseli smo, da smo jih z zapisom iztrgali iz pozabe.

Mirjam Perovič, Agencija Tolminska

"**MLINARJEV PETER** – V zaselku Grapa so imeli v starih časih mlin, kjer so mleli žito. Ljubinjci so na ramenih nosili v mlin po 30 kg težke mehove z žitom. Mlinarjev Peter je bil navihan in je rad marsikatero ušpičil. Nekega dne je v mlin prinesel žito Maklavov z Ravni. Mlinarjev Peter mu je na dno meha podtaknil velik kamen. Maklavov je celo pot iz Grape na Ravne nesel težek meh z moko in kamnom. Šele doma je opazil, kaj mu je Mlinar podtaknil.

'V maln' so nosile tudi ljubinjske žene in dekleta. Mlinar je dekletom znal pihati na dušo. Kar naenkrat je imel tri v drugem stanu; svojo ženo in še dve dekleti. Stara Maharačka ga je karala: *'Bejn, ki delaš, Peter?!'* Peter pa ji je zabrusil: *'Ki delam, ki delam… Jst delam, kaj k'morem. Pridje babe v maln, pa prabje: Mene dej prej, mene dej prej! Ki sm jst magu, jst sm delal, kaj k'sm magu'!"*

Zbral ***študijski krožek*** iz ***KS Kneže*** pod mentorstvom **Mirjam Perovič**, Agencija Tolminska

Utrinki

VOLARSKE PLANINE IN MRZLI VRH SKOZI ČAS

Volarje – Jutranje vstajanje, skorajda sredi noči, zvonjenje kravjih zvoncev, trdo delo pastirjev in njih zgarane roke, vesel pastirjev vrisk, pa tako okusna sir in skuta … postajajo danes, v novih časih, čedalje večja redkost. Na delo po senožetih in planinah pa nas premnogokrat spominjajo udrte strehe in razmajane ali podrte kamnite stene hlevov in senikov. Preraščata jih grmovje ter robida. Zanje se je čas nekje ustavil. Ob vsem tem pa ostajajo nešteti spomini, doživetja in pripovedovanja zgodb naših očetov ter dedkov. Da ti spomini ne bi nikoli umrli, si prizadevajo **Pavel Četrtič** iz Kobarida, prebivalci Krajevne skupnosti Volarje–Selišče in ***mladi osnovnošolci z Volarij***, ki so nas 12. aprila z razstavo na Volarjih popeljali v preteklost. V čas življenja na planinah Mrzlega vrha, še posebej na planini Lapač, ki je svoje ime dobila po mlaki (ta je nastala sredi planote v jami, ki jo je napravila granata).

Mrzli vrh, 1.337 m visok hrib, ki se strmo vzpenja nad vasjo Volarje, je skozi desetletja domačinom z Volarij, Selišč in Gabrij nudil pomemben vir preživetja. Izkoriščali so ga že tolminski grofje ter kasneje koroška in furlanska gospoda, ki so tod sekali les. Z reformo **Marije Terezije** so posesti prišle v last domačinov. Pridni in delavni domačini so opustošene gozdove očistili kamenja in grmovja ter s pašo in žetjem trave posesti spremenili v senožeti. Tu so postavili senike in hleve, kamor so poleti spravljali seno, ki so ga potrebovali za krmo v zimskem času. V prvi svetovni vojni so pašnike in senožeti uničile vojske, ki so tu kopale obrambne jarke, granate pa so pašnike

PLANINA LAPAČ *nekoč (1956) in danes (spodaj) …* ***Foto: iz albuma družine Četrtič***

spremenile v gmote skalovja in kamenja. Mladi fantje različnih narodnosti so tod pustili svoja življenja, ne da bi vedeli za kaj, na da bi vedeli za koga. Z voljo in trmo so domačini strmine ponovno obnovili in spremenili v upo-

AKTUALNI PROJEKTI TZS

Kobarid – V četrtek, 24. aprila, sta glavni tajnik Turistične zveze Slovenije (TZS) **Damijan Jaklin** in predsednica Turistične zveze Gornjega Posočja (TZGP) **Mojca Rutar** na konferenci za novinarje predstavila štiri aktualne projekte: *Moja dežela – lepa in gostoljubna*; *Turizmu pomaga lastna glava*; *Znanje, mladi in turizem* ter *Mednarodno leto celinskih voda*. Prva dva projekta uspešno potekata že vrsto let, druga dva pa sta novost v letošnjem letu:

• TZS je objavila razpis za tekmovanje na področju turizma, urejanja in varstva okolja za slovenske kraje *Moja dežela – lepa in gostoljubna*, saj so prepričani, da sta urejenost in gostoljubnost osnova za razvoj turizma. S projektom si prizadevajo izboljšati kakovost življenja prebivalcev Slovenije in tujih turistov, hkrati pa poskrbeti za večjo turistično privlačnost naših mest ter vasi. Udeleženci so vsi ljudje in kraji v Sloveniji, vsebina tekmovanja pa se nanaša na urejenost kraja kot celote ter na urejenost posameznih objektov. Doslej je na tem tekmovanju sodelovalo že nekaj krajev iz Posočja – trije (Drežnica, Kobarid in Most na Soči) so bili v preteklosti tudi nagrajeni.

• *Turizmu pomaga lastna glava* (TPLG) – Da se je projekt v Posočju dobro prijel, dokazuje festival, ki je nedavno potekal v Bovcu (*glej stran 34*) in bil zelo dobro sprejet, tako s strani mladih kot tudi njihovih staršev in turističnih ponudnikov. Cilj projekta je motiviranje mladih pri soustvarjanju turistične ponudbe kraja. Projekti, ki jih s pomočjo raziskovalnih nalog skupaj s svojimi mentorji izdela mladina, pritegnejo širši krog ljudi. Slednji prav prek otroških zamisli spoznavajo, kaj vse lahko njihov kraj še ponudi turistom. Zato so take naloge odličen "pripomoček" za spoznavanje domačega okolja in njegove bogate ponudbe.

• TZS želi s projektom *Znanje mladi in turizem*, ki je nekakšna nadgradnja projekta TPLG, pospešiti pomladitev in širitev kroga turističnih delavcev z mladimi in izobraženimi kadri. Menijo namreč, da lahko turizem uveljavljajo predvsem ponosni in samozavestni ljudje s širokim znanjem. Vse to naj bi na raznih področjih postopoma vplivalo na dvig kakovosti turistične ponudbe pri nas. Program vključuje pet ciljnih skupin: vrtce, osnovne in srednje šole, višje in visoke šole ter lokalno prebivalstvo. Temeljni cilj programa je motivirati otroke in njihove vzgojitelje v najzgodnejši dobi, da z igro pridejo do prvih turističnih korakov.

NA KONFERENCI ZA NOVINARJE *sta glavni tajnik TZS* ***Damijan Jaklin*** *in predsednica TZGP* ***Mojca Rutar*** *predstavila štiri aktualne projekte.*

• Razpoložljivost čistih celinskih voda je eno najpomembnejših vprašanj, s katerimi se danes srečuje človeštvo. Da bi povečali osveščenost in spodbudili ukrepe za boljše upravljanje in varstvo teh voda, je ***Generalna skupščina Združenih narodov*** leto 2003 razglasila za *mednarodno leto celinskih voda*. Voda je temeljna vrednota razvoja turizma in sestavina vsakodnevne turistične ponudbe. Zato se je TZS zavezala, da bo razvoj turizma v Sloveniji temeljil na optimalni izrabi vseh naravnih in drugih virov, zlasti voda, z upoštevanjem načela trajnosti. Tega se moramo še posebej zavedati v dolini Soče, kjer smo od vode še kako odvisni.

Po predstavitvi projektov TZS je **Jože Munih** iz Turističnega društva Tolmin predstavil še segment svojih raziskav, ki se veže na zdravilno moč vodnih izvirov. Vemo namreč, da je območje Slovenije (posebej širše Tolminske) bogato s studenci čiste pitne vode. Ustna izročila pravijo, da so mnogi izmed njih zdravilni. To se kaže že v nekaterih imenih (na primer: Lačna voda, Mrzlica …). Munih je s pomočjo radiestezijskih meritev ugotovil, da se v številnih vodah na našem območju izkazuje povečana bioenergijska vrednost in da je s temi meritvami mogoče dovolj natančno določiti zdravilne ali posebne lastnosti določenega vodnega izvira. Ker pa današnja znanost še ne zna z meritvami ugotoviti zdravilnih potencialov v teh izvirskih vodah, se lahko v tej fazi opremo le na ustno izročilo in na alternativno metodo meritve z radiestezijskim nihalom. Zato so se pri TZGP odločili, da bodo v kratkem izvedli večji projekt, kjer bodo za namene turizma te izvire registrirali. Več o projektu pa v eni izmed naslednjih številk našega glasila.

Besedilo in foto: Peter Kovačič

rabne pašnike in senožeti. Senožeti na severni in zahodni strani Mrzlega vrha pa zaradi sledov vojne ni bilo mogoče obnoviti in očistiti, zato so se umni možje odločili drugače. Lastniki trinajstih senožeti so se odločili, da zgradijo novo planino. Pljunili so v roke in že leta 1922 na mali zavetni planoti, varno zavarovani pred vetrovi in strelami, zgradili stan in hleve. Nastala je planina Lapač. Stotine metrov žice, ki je vojski služila za zaščito pred sovražnikom, so uporabili v miroljubne namene. Z njo so ogradili pašnike ter se tako izognili neprestanemu nadziranju živine na paši. Taka je planina ostala vse do leta 1953, ko so lastniki obnovili hleve in prezidali stan, ki stoji še danes. Leta 1975 so Volarci s planine Lapač odnesli zadnji Lapaški sir. Po potresu leta 1976 je planina umrla. Danes se tod pase le nekaj junic in ovc, planine pa ni več. Planin, takih, kakršne so živeli nekoč, ne bo nikoli več. Ohranjati spomin na preteklost pa je naloga vsakega izmed nas.

Razstavo fotografij, maket in predmetov iz življenja pastirjev, ki jo je z vso ljubeznijo in pozornostjo zbral in pripravil Pavle Četrtič, si je množica obiskovalcev z zadovoljstvom ogledala. Skozi večer nas je vodila povezovalka **Ana Leban**, poseben čar pa so prireditvi dali ***pevci Okteta izpod Krna*** in **Simon Šturm**, ki je s harmoniko poskrbel za domačnost. Za sladke domače dobrote so ta večer poskrbele ***volarske žene***.

Peter Kovačič

PRAZNOVANJE NA KNEŽI

Kneža – Letos smo v ***Krajevni skupnosti Kneža*** že deveto leto zapored praznovali praznik vseh žena, ki je pred leti že skorajda utonil v pozabo. Sprva smo praznik proslavljali nekoliko bolj interno v vaški gostilni v Klavžah. Zadnja leta, ko se mu je pridružilo še praznovanje materinskega dne, pa tovrstna pozornost prihaja vse bolj do izraza. Pripravljalni odbor tako stakne glave že kmalu po novem letu. In takrat se porodijo novi predlogi in zamisli, kako oblikovati praznik, da bi ▶

KULTURNI DEL *so popestrili* ***otroci s Podružnične osnovne šole in vrtca Podmelec*** *(na sliki) ter* ***pevski zbor s Kneže****.*

50 LET UMETNIŠKEGA DELA VERE CLEMENTE KOJIĆ

Tolmin – Glasbena pedagoginja in zborovodkinja **Vera Clemente Kojić** praznuje letos 50 let umetniškega udejstvovanja. Mnogim izmed nas se je vtisnila v spomin po dolgoletnem poučevanju glasbene vzgoje na tolminski gimnaziji. Malce starejši pa se je spomnijo s tolminskega učiteljišča, kjer je začela poučevati že leta 1956. Prvo zaposlitev je sicer dobila na ***Občini Tolmin***, vendar je že v letu 1953/54 učila na ***Osnovni šoli Idrsko*** ter poučevala glasbo na ***Nižji gimnaziji v Kobaridu***. V letu 1954 pa je dobila zaposlitev na ***Glasbeni šoli Tolmin***.

Bilo bi krivično, če na tem mestu ne bi omenili cele množice vokalnih skupin in zborov, s katerimi je v vseh teh letih sodelovala poleg redne službe. Ker bi bil seznam mnogo predolg, naj tu omenimo le dva zbora, s katerima sodeluje še danes. To sta ***Mešani pevski zbor upokojencev Tolmin*** in ***Ženska vokalna skupina Breginj***. Na koncertu ob njeni 50-letnici glasbenega delovanja sta zapela oba omenjena zbora, poleg njiju pa se je s posebej za to priložnost pripravljenim programom predstavil tudi ***Ženski učiteljski pevski zbor***, katerega ustanoviteljica in zborovodkinja je bila prav Vera Clemente Kojić – seveda je bila ob tej priložnosti dirigentska taktirka ponovno v njenih rokah. Na prireditvi je nastopil tudi ***Mešani pevski zbor gimnazije Tolmin***, za presenečenje v nabito polni dvorani tolminskega Kinogledališča pa so poskrbeli člani nekdanjega ***Tolminskega okteta***, ki so Veri ob tem velikem jubileju zapeli nekaj pesmi. Številnim strokovnim nagradam in priznanjem, strokovnim nazivom, osebnim nagradam ter priznanjem je ta dan dodala še eno: jubilejno priznanje za dolgoletno delovanje na glasbenem področju. Vidno ganjeni slavljenki sta priznanje podelila **Marko Studen**, predstavnik ***Javnega sklada Republike Slovenije za kulturne dejavnosti***, ter **Silva Seljak**, v. d. direktorica JSKD OI Tolmin.

Vsi, ki Vero poznajo, vedo, da je njeno življenje predano glasbi, ki se ji je zapisala že zelo zgodaj. Pri njej so vedno znali ceniti njeno neposrednost, osebno prizadevanje in visoko strokovnost, predvsem pa plemenit in odgovoren odnos do glasbe, glasbenih ustvarjalcev in poustvarjalcev. Po slovesnem večeru so njene nekdanje učenke in učenci ter velika množica tistih, ki so kdajkoli sodelovali, našli čas za prijetno druženje.

Besedilo in foto: Peter Kovačič

GLASBENA PEDAGOGINJA IN ZBOROVODKINJA VERA CLEMENTE KOJIĆ *praznuje letos 50 let umetniškega udejstvovanja.*

NAŠA PESEM

Maribor – Na letošnjem, tokrat že 18. tradicionalnem zborovskem tekmovanju Naša Pesem, ki je konec marca potekalo v štajerski prestolnici, je nastopilo dvajset mešanih zborov, trije moški in trije ženski sestavi. Slednji so se pomerili v izvajanju programa, ki je bil sestavljen iz obvezne skladbe, ljudske pesmi oziroma njene priredbe in dveh izvirnih zborovskih skladb. Sicer pa je letošnje tekmovanje obsegalo štiri tekmovalne koncerte, sklepni koncert najboljših zborov in novo tekmovanje, ki so ga poimenovali *Čist' druga pesem*. Petčlanska žirija je nastopajoče zbore nagradila z zlatimi, srebrnimi in bronastimi plaketami ter denarnimi nagradami. Med nastopajočimi zbori smo lahko prisluhnili tudi ***Mešanemu pevskemu zboru Obala*** iz Kopra pod vodstvom **Ambroža Čopija**, ki si je po mnenju žirije pripel drugo mesto ter se z visokim številom točk uvrstil med dobitnike zlatih plaket.

Peter Kovačič

ŠTEVILNE GLASBENE AKTIVNOSTI

Tolmin – Primorske glasbene šole so povezane v ***Zvezo primorskih glasbenih šol*** (ZPGŠ). Ta zveza, ki obstaja že 30 let, združuje glasbene šole (GŠ) iz Tolmina, Idrije, Ajdovščine, Nove Gorice, Sežane, Postoj-

bil čim bolj prijeten in domač.
Program je bil tudi letos sestavljen iz dveh delov. V kulturnem delu so večer popestrili ***otroci s Podružnične osnovne šole in vrtca Podmelec*** ter ***pevski zbor s Kneže***. Ker pa v goste radi povabimo še kakšno folklorno ali humoristično skupino, smo se lahko tokrat nasmejali odličnima humoristoma z Jesenic. K zabavnemu delu pa seveda sodijo okusna večerja, druženje ter glasba s plesom, ki je tudi tokrat trajal do zgodnjih jutranjih ur. Domačini pa se na tem praznovanju vedno znova razveselimo tudi srečanja z izseljenci in sosedov iz drugih krajevnih skupnosti.

Lelja Jeram, organizacijski odbor KS Kneža
Foto: Peter Kovačič

TURIZMU POMAGA LASTNA GLAVA

Bovec – 17. regijski festival ***Turistične zveze Slovenije*** *Turizmu pomaga lastna glava* se je za primorske turistične podmladke letos odvijal marca v bovškem kulturnem domu. Letošnjega festivala so se udeležili podmladkarji z ***OŠ Danila Lokarja*** iz Ajdovščine, ***OŠ Bovec***, ***OŠ Simona Gregorčiča*** Kobarid, ***Podružnične šole Breginj***, ***OŠ Vojke Šmuc*** Izola, ***OŠ Ivana Babiča-Jagra*** Marezige, ***OŠ Pivka***, ***OŠ Cirila Kosmača*** Piran in

OŠ Miroslava Vilharja Postojna. Ti so na temo letošnjega tekmovanja So bili in ostajajo veliki ljudje pod vodstvom mentorjev pripravili raziskovalne naloge, odrske predstavitve in razstave.

Kot je povedala glavna organizatorica letošnjega regijskega festivala in mentorica bovških podmladkarjev **Nataša Bartol**, so se mladi tekmovalci, da pa bi lažje pregnali tremo, dopoldan najprej razgledali po Bovcu ter obiskali zasebni muzejski zbirki 1. svetovne vojne. Popoldan je sledil tekmovalni del, kjer so predstavljali svoje delo. Medtem ko so se na odru velike dvorane že odvijale odrske predstavitve, so bile v mali dvorani na ogled razstave tekmovalnih skupin. Z razstavo *Buška bajta* pa so se udeležencem festivala predstavili tudi *bovški četrtošolci*. V času zasedanja komisije, v kateri so posoško regijo zastopali **Jana Čopi**, **Marija Gabršček**, **Nevenka Janež**, **Slavica Mlekuž**, **Mojca Rutar** in **Marko Vidič**, so si obiskovalci lahko v miru ogledali postavljene razstave ter kupili spominke, ki jih izdelujejo člani Turističnega podmladka OŠ Bovec.

Pa poglejmo, kako so se odrezali letošnji podmladkarji:

• *BRONASTO PRIZNANJE* so si prislužili ***mladi Ajdovci*** in ***izolski podmladkarji***.

ne, Ilirske Bistrice in Kopra. Poleg omenjenih sta v zvezi še dve glasbeni šoli iz zamejstva. To sta ***Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel*** iz Gorice ter ***Glasbena matica iz Trsta***. V omenjenih šolah se veliko dejavnosti načrtuje skupno. Med temi je tudi organiziranje srečanj po posameznih skupinah, prav takšnih kot so se odvijala aprila v Tolminu. To se je izkazalo kot zelo dobro, saj učenci veliko nastopajo, učitelji pa imajo priložnost za izmenjavo izkušenj. Tisti, ki na teh srečanjih dosežejo zlato, se uvrščajo na državna tekmovanja. Primorska regija, kamor spada tudi ***GŠ Tolmin***, ima v primerjavi z drugimi regijami na področju tekmovanj najbolj izostrene kriterije. V sredo, 9. aprila, se je tako v Tolminu odvijalo srečanje Zveze primorskih glasbenih šol. Na tem srečanju oziroma koncertu, so se predstavile komorne skupine trobil (trobilni kvarteti, kvinteti, seksteti, trio trobent, pozavn ter trobilni trio s klavirjem). Mladi glasbeniki iz Tolmina, Sežane, Nove Gorice, Postojne in Kopra so napolnili dvorano glasbene šole. ***Glasbena šola Tolmin*** se je predstavila s trobilnim kvintetom (**Matijas Slivnik** in **Andrej Pavšič** – trobenti, **Tomo Orbanič** – rog, **Ama-dej Rutar** – tuba in **Žiga Pavletič** – tenorska tuba) pod vodstvom **Miloša Rijavca**. Udeležba in obisk teh koncertov kažeta, da se za mlade glasbenike na Primorskem in Tolminskem ni bati.

SREČANJE KOMORNIH SKUPIN S TROBILI – ***Kvintet GŠ Tolmin*** *(od leve proti desni):* **Andrej Pavšič** – *trobenta,* **Tomo Orbanič** – *rog,* **Žiga Pauletič** – *tuba,* **Amadej Rutar** – *pozavna,* **Matijas Slivnik** – *trobenta.* ***Foto: arhiv GŠ Tolmin***

Sicer pa je bil v Tolminu to že tretji koncert v ciklu koncertov za otroke. Najprej so se predstavili harmonikarji iz Kragujevca ter pianistka in saksofonist iz Postojne, nato je Tolmin gostil ***GŠ iz Špetra*** v Italiji. V mesecu maju pa je v načrtu še en zanimiv koncert, kjer se nam bodo predstavili nekdanji in sedanji učenci GŠ Tolmin.

Kot je povedala ravnateljica GŠ Tolmin **Slavica Mlakar**, je kljub upadanju števila otrok na našem koncu zanimanje za glasbeno šolo iz leta v leto večje, česar za Slovenijo ne bi mogli trditi. V Sloveniji naj bi bilo v osnovno glasbeno šolo vključenih 12 odstotkov otrok, medtem ko je na Tolminskem ta odstotek višji. Tolminska glasbena šola pa se lahko pohvali tudi s sedmimi učenci, ki so se odločili nadaljevati šolanje na srednji glasbeni šoli.

Peter Kovačič

SREBRO NA MEDNARODNEM TEKMOVANJU ZBOROV

Budimpešta (Madžarska) – ***Mladinski pevski zbor Pueri Cantores*** iz Tolmina je pod umetniškim vodjem **Barbare Kovačič** nastopil na *IX. Mednarodnem zborovskem tekmovanju Musica Mundi* v Budimpešti in v kategoriji dekliških zborov (starost do 19 let) osvojil srebrno priznanje. Zlato priznanje z najvišjim številom točk v tej kategoriji, kjer so se pomerili zbori iz Belgije, Danske, Kanade, Madžarske, Norveške, Rusije in Slovenije, je osvojil belgijski ***dekliški pevski zbor Scala***.

Omenjeno zborovsko tekmovanje sodi med najzahtevnejša in prestižna zborovska tekmovanja Musica Mundi s 25-letno tradicijo. Tekmovanje poteka vsaki dve leti v velikonočnem tednu, tokrat od 13. do 16. aprila. Letos je v enajstih kategorijah nastopilo 72 zborov iz 23 držav sveta (Belgije, Bosne in Hercegovine, Češke, Danske, Estonije, Finske, Filipinov, Grčije, Hrvaške, Japonske, Kanade, Poljske, Latvije, Madžarske, Nemčije, Norveške, Rusije, Romunije, Švice, Švedske, Srbije in Črne gore, Slovenije in Združenih držav Amerike).
Gran Prix je osvojil japonski ženski zbor ***Tokyo Ladies Consort Sayaka***.

Mladinski pevski zbor Pueri Cantores Tolmin se iskreno zahvaljuje vsem sponzorjem in donatorjem, ki so mu omogočili nastop na mednarodnem tekmovanju v Budimpešti!

mag. **Primož Hvala Kamenšček**, predsednik KD Pueri Cantores

Utrinki

• *SREBRNO PRIZNANJE* je romalo v roke ***tretješolcem*** in ***četrtošolcem PŠ Breginj*** – mentorica **Vida Škvor** in somentorice **Bojana Baskar**, **Petra Fon-Škrjanc**, **Tatjana Terlikar** in **Sonja Marcola**. (Z odrsko predstavitvijo in razstavo so zbranim predstavili brata **Josipa** in **Nikolaja Tonklija**, domoljuba in borca za slovenski jezik). Srebro pa so prejeli še ***podmladkarji iz Marezig***, ***osnovnošolci iz Pivke*** ter ***bodoči turistični delavci iz Postojne***.

• *ZLATO PRIZNANJE* so prejeli gostitelji festivala, ***bovški osnovnošolci*** z mentorico **Natašo Bartol**, ki so v svoji nalogi z naslovom *Čopič in platno*; *Rene Čopi in panjske končnice* predstavili delo **Reneja Čopija**, v odrski predstavitvi pa prikazali zmedo v popotresni obnovi, ki jo reši **gospa Darinka.** ***Zlato priznanje in naslov zmagovalca regijskega festivala Primorska*** pa je osemčlanska komisija podelila mladim ***Pirančanom***, katerim se zdi njihovo mesto preveč zaspano in si ga želijo s Tartinijevo pomočjo prebuditi. Slednji so svojo regijo zastopali na državnem festivalu, ki se je odvijal 11. aprila na Vranskem.

T. Š. F.

Foto: Peter Kovačič

DAN SLOVENSKE KULTURE V KANALSKI DOLINI

Kanalska dolina (Italija) – Osrednja kulturna prireditev slovenske jezikovne skupnosti v sosednji Kanalski dolini je tudi letos minila v vznesenem vzdušju in obisku uglednih gostov. V Beneški palači v Naborjetu so v marcu, otroci, ki obiskujejo izbirne tečaje slovenskega jezika v okviru ***Slovenskega kulturnega središča Planika***, predstavili ustvarjalni opus slovenskega pesnika in prevajalca **Toneta Pavčka**. Poseben žar so večeru vlili Pavčkova živa beseda in prisotnost ter peta pesem kantavtorja **Andreja Šifrerja**. K prijetnemu počutju sta doprinesla še obisk domačinov ter prisotnost trbiškega in naborješkega župana, slednji je občinstvo nagovoril v lokalnem govoru, jeseniškega in kranjskogorskega župana, predstavnika slovenskega konzulata v Trstu, **Jureta Svoljšaka**, predstavnika Občine Škofja Loka, ki je v lanskem letu v sodelovanju z gorenjskimi knjižnicami izpeljala akcijo *Podarimo knjigo Slovencem v Kanalski dolini* ter prijateljev in soustvarjalcev življenja slovenske besede na tem območju. Spet pa so navkljub prijaznim vabilom manjkali predstavniki Zgornjega Posočja.

Prireditev je pod pokroviteljstvom ***trbiške*** in ***naborješke občine*** ter ***Gorske skupnosti*** že deseto leto zapored organiziralo Slovensko kulturno središče Planika, osrednja slovenska kulturna in politična organizacija v dolini. Prireditev *Dan slovenske kulture v Kanalski dolini* pa je v celoti predvajal tudi ***Radio Trst A***.

mag. **Nataša Komac**

SLOVENSKO KULTURNO SREDIŠČE PLANIKA *skrbi za slovenski podmladek. Za programsko zasnovo in tečaje slovenskega jezika v Kanalski dolini že sedmo leto zapored skrbi mag.* ***Nataša Komac****, v šolskem letu 2002/03 pa ji pri delu z najmlajšimi pomaga* **Tanja Šturm**. ***Foto: Rudi Bartaloth***

O AKTIVNOSTIH MLADIH IN MLADINSKEM CENTRU

Tolmin – O mladinskem centru (MC), njegovem namenu, načinu delovanja in načelih smo sicer že govorili. Kljub temu pa se marsikdo še vedno vpraša: *"Pa ki nejč pagajnaje dele u tist lukn?"* Načeloma počnemo podobne stvari kakor do priboritve nam dragocene luknje že 10 let, le da nam tega ni več treba delati po partizansko, saj smo si z uspešnimi preteklimi akcijami zagotovili legitimnost ter avtonomijo v zaklonišču pod glavnim križiščem v Tolminu (v nekdanji diskoteki).

Lani jeseni je ***Zveza tolminskih mladinskih društev*** (ZTMD), ki jo sestavljajo ***Društvo Pod vplivom***, ***Klub tolminskih študentov***, ***KUD Karmakoma*** in ***KUD September*** končno ugledala zeleno luč za mladinske prostore, čeprav je bil trud naštetih članic dolgega trajanja, v primeru Društva Pod vplivom celih 10 let. Na eni strani je šlo za različne umetniško-kulturne akcije (filmski dogodki, delavnice, predavanja, koncerti, festivali, gledališke predstave, projekcije itd.) in na drugi za "papirnate akcije" (v obliki prošenj in obveščanja javnosti).

Ko smo izvedeli, da so nam namenili zaklonišče prostore, je našo koalicijo sicer pretresla manjša panika: vlaga doli je prehuda; mlad človek rabi svetlobo dneva; prostor nosi negativno stigmo že od prej itd., vendar smo se nazadnje odločili postaviti se po robu vsem težavam. Prostor smo sprejeli za svojega, ga pričeli po malem spreminjati in ga ob vikendih polniti z vsebinami – med izstopajočimi dogodki zadnjih nekaj mesecev velja omeniti predpremiero filma tolminskih filmarjev **Dimitra Anakieva** in **Simona Obleščaka** *Amigo* (film že potuje na festivale v Moskvo, Beograd, na Japonsko …), koncert italijanske etnojazz skupine ***Balkan Babau Orkestar***, predreferendumsko predavanje o sodobni družbi **Mihe Jensterleta**, **Antona Komata** in **Toma Križnarja**, koncert nizozemske avantrock skupine ***Palincxs***, soorganizacijo čistilne akcije ob Svetovnem dnevu voda na reki Soči itd.

Foto: Peter Kovačič

Vsekakor je naša sedanja ponudba še nepopolna in odgovarja razmeram, v katerih je trenutno prostor. Zaradi neopremljenosti in stanja prostorov mladim še ne moremo nuditi internetnega kotička, izobraževalnih delavnic, prostorov za njihovo umetniško izražanje (glasbena soba, sitotisk, temnica, montažni studio, razstaviščni prostor ipd.), vendar nameravamo s pomočjo ***Urada za mladino*** in ***Občine Tolmin*** prostorske pomanjkljivosti zakloniščа sčasoma odpraviti in ustvariti prijeten prostor kreativnega druženja.

Tako kot je s prostori, je tudi z organiziranostjo mladih, ki se bolje ali slabše vključujejo v delovanje centra. Čeprav je formalno center domena nekaj med sabo povezanih društev, pa pričakujemo aktivno sodelovanje in pomoč čim širših krogov lokalne mladine – tako posameznikov kot novih društev, v katere so se že začele združevati tudi mlajše generacije. Znotraj teh krogov aktivne mladine bomo skupaj z nekaterimi priznanimi umetniki iz Tolmina in okolice sestavili programski svet, ki bo zagotavljal poučen, t.j. raziskujoč program in širil obzorja mladim (pa tudi manj mladim).

Nedvomno je Tolmin mladinski center potreboval. Danes se Zvezi tolminskih mladinskih društev pridružujejo nova društva s članstvom mlajših generacij (npr. ***Društvo Umica***), ki bodo skupaj s "starimi" člani Zveze zagotavljala pestro kulturno ponudbo kraja, kot tudi umetniško in znanstveno produkcijo, za katero je avtonomija prostora ključnega pomena. Seveda pa se te nove tolminske pridobitve morda še bolje zavedamo in veselimo "stari mladci", saj so naši večji in nekateri večletni projekti (Mednarodni kreativni tabor Sajeta, Šola dokumentarnega filma *Z glavo, ne s kamero*, Filmski mozaik) brez primernih prostorov nemogoči. Prav od uspeha takšnih projektov pa je odvisna celotna dinamika okolja (vključno s turizmom kot njegovim glavnim razvojnim adutom) in prav pozitivna pretekla dinamika nam je odprla vrata centra. Naj živi v najlepši luči.

Miha Kozorog, predsednik Zveze tolminskih mladinskih društev

PREDPREMIERA DOKUMENTARCA "AMIGO"

Tolmin – V prostorih nekdanje "Amazonke" se je v marcu, odvijala predpremiera dokumentarnega filma ***Amigo*** avtorjev **Dimitarja Anakieva** in **Simona Obleščaka**.

Po besedah Dimitarja gre v filmu za portret znanega Tolminca, v zgodbi katerega se odsevajo težave sodobnih tranzicijskih družb. Film je refleksija družbenih dogajanj, dotika se socialnih tem, družbenega obrobja, je vpogled v čas in zgodovino. Hkrati pa v sebi nosi nek globlji, simbolični potencial. Glavni igralec **Walter Dragosavljević Rutar – *Amigo*** nam skuša skozi osebno zgodbo približati prav omenjeno. Dokumentarni film je posnelo ***Filmsko društvo Zvezda Tolmin***, ki ga je v oktobru ustanovila skupina zanesenjakov. Njihov namen je produkcija kratkih filmov in vzpodbuda filmske kulture pri nas. V rekordnem času je tako nastal 36 minut dolg dokumentarni film Amigo, ki je bil narejen v koprodukciji z ***beograjskim akademskim filmskim centrom*** (AFC) ter v sodelovanju z ***Zvezo tolminskih mladinskih društev*** in ***Klubom tolminskih študentov***. Za montažo je poskrbel **Andrija Dimitrijević** z AFC Beograd, kjer so film tudi brezplačno zmontirali. Premiero *Amiga* smo si lahko ogledali 18. aprila v tolminski kinodvorani. Ob tem pa naj še omenimo, da se je film že uvrstil na 50. festival kratkega filma v Beogradu in mednarodni filmski festival v Moskvi.

PREDPREMIERE DOKUMENTARNEGA FILMA AMIGO so se udeležili tudi (z leve proti desni): **Simon Obleščak,** igralca **Vahda Dragosavljević Rutar** in **Walter Dragosavljević Rutar – Amigo** ter **Dimitar Anakiev.**

Filmsko društvo Zvezda Tolmin je tudi v prihodnje polna načrtov in dobrih zamisli, s katerimi želijo pritegniti predvsem mlade. V aprilu se je tako začela 10-tedenska šola dokumentarnega filma *Z glavo, ne s kamero* pod vodstvom Dimitarja Anakieva in Simona Obleščaka, ki bo potekala ob petkih in sobotah. S slovensko kinoteko pripravljajo idejni projekt filmskega festivala, ki naj bi se avgusta letos odvijal pri sotočju Tolminske in Soče. Glede na precejšen finančni zalogaj so člani društva za pomoč zaprosili tudi ***Občino Tolmin***, vendar odgovora v tem trenutku še nimajo. V sodelovanju z ljubljansko kinoteko pa imajo v načrtu tudi organizacijo projekta *Frika film festa*. Se morda tako v prihodnje Tolminu obeta status mesta dokumentarnega filma?

Besedilo in foto: Peter Kovačič

Kadri na dlani

Iskalce ter iskalke zaposlitve vabimo, da izpolnite kuponček (lahko ga izrežete ali kopirate) in ga pošljete na naslov našega uredništva: ***Posoški razvojni center, Trg svobode 4, 5222 Kobarid, s pripisom "Kadri na dlani"***. Vašo delovno ponudbo bomo objavili trikrat zapored. Tisti, ki v tem času še ne boste dobili ustrezne zaposlitve in ki bi ponudbo želeli imeti objavljeno dalj časa, nam to sporočite po e-pošti ***epicenter@pososki-rc.si***, telefonu ***05/ 38-41-500*** ali faksu ***05/ 38-41-504***. V ***EPI-centru*** bomo o brezposelnih osebah objavili le podatke, ki so pomembni pri izbiri kadrov. Delodajalci, ki iščete nove kadre, lahko svoje zaposlitvene potrebe sporočite v naše uredništvo, posredovali jih bomo tistim, ki ustrezajo vašim zahtevam.

Za objavo v naši rubriki Kadri na dlani izpolnite naslednji obrazec in ga pošljite na naslov: **Uredništvo EPI-centra (za rubriko "Kadri na dlani"), Trg svobode 4, 5222 Kobarid**.

izreži

Šifra (Izpolni Epicenter!):

Za objavo v rubriki "Kadri na dlani" zapišite naslednje podatke:

Poklic:

Leto prve zaposlitve: | Delovna doba:

Jezik (aktivno):

Jezik (pasivno):

Spol (obkroži): M Ž | Vozniško dovoljenje:

Kraj oz. območje iskanja zaposlitve:

Dosedanja delovna mesta:

Opis delovne usposobljenosti:

Razdalja, ki ste jo pripravljeni opraviti za prevoz na delo: _____ km

Osebni avto za službo (obkroži): da ne občasno

Delovna področja, ki vas še posebej zanimajo:

- Po področju (obkroži): normirano delo administrativno delo strokovno delo drugo (naštej):
- Po vlogi (obkroži): neposredni izvajalec nižji vodja srednji vodja višji vodja koordinator specialist
- Po nalogi (obkroži): programirano delo kreativno delo drugo (naštej):

Kontaktne informacije *(Naslednji podatki ne bodo objavljeni!):*

Ime in priimek: _____

Naslov: _____

Telefon: _____

Šifra; Poklic; Leto prve zaposlitve; Delovna doba; Jezik – aktivno; Jezik – pasivno; Spol; Vozniško dovoljenje; Območje iskanja zaposlitve; Dosedanja delovna mesta; Opis delovne usposobljenosti; Razdalja, ki ste jo pripravljeni opraviti za prevoz na delovno mesto; Osebni avto za službo; Delovna področja, ki vas še posebej zanimajo; Po področju; Po vlogi; Po nalogi

37; **TEKSTILNOTKALSKA TEHNICA**; 1978; 24 let; angleški jezik, srbohrvaščina; -; Ž; DA; Tolminska; laborantka, normirka, tehnologinja, vodja proizvodnje; poštenost, natančnost, delavnost, učljivost, marljivost, pripravljenost na dodatna usposabljanja; 30 km; občasno; administrativno delo, strokovno delo; nižji vodja, srednji vodja, višji vodja; programirano delo, kreativno delo.

38; **TURISTIČNA TEHNICA**; 2000; 1,5 leta; angleški in italijanski; nemški in srbohrvaški; Ž; DA; Posočje, Severna Primorska; turističnoinformacijski center, receptorsko delo; poštenost, natančnost, delavnost, prilagodljivost, prijaznost, znanje jezikov, poznavanje osnov Worda, Excela, interneta; 50 km; DA; turizem, kulturna dediščina, geografija, delo z ljudmi; strokovno delo; neposredni izvajalec, nižji vodja, srednji vodja; kreativno delo.

39; **SODELAVEC V SREDSTVIH JAVNEGA OBVEŠČANJA**; 1990; 7 let; italijanski, angleški, srbohrvaški; španski, nemški, francoski; M; DA; Posočje; novinar, prodajalec, promotor, receptor; marljivost, natančnost, delo z računalnikom, knjižno obvladanje italijanščine; 40 km; DA; prevajanje; neposredni izvajalec, specialist; kreativno delo.

40; **KMETIJSKI TEHNIK**; 1997; 5 let; -; angleški jezik; Ž; DA; Tolmin, Kobarid, Nova Gorica; Bača Podbrdo, Merkantles, Fidemar; poštenost, vztrajnost, pripravljenost na dodatna usposabljanja; 30 km; DA; delo z ljudmi; strokovno delo; neposredni izvajalec; kreativno delo.

42; **UNIVERZITETNI DIPLOMIRANI SOCIOLOG, KADROVSKO MENEDŽERSKA SMER**; 2001; leto in 3 mesece; angleški jezik; -; Ž; DA; Primorska; referent v splošno kadrovskem sektorju; splošne kadrovske zadeve, organizacija izobraževanja odraslih, proučevanje organizacijske klime v podjetju in priprava za dvig motivacije zaposlenih, poznavanje standardov kakovosti in dela z računalnikom; 50 km; DA; kadrovsko področje, javna uprava, turizem; strokovno delo; neposredni izvajalec, višji vodja, koordinator, specialist, kreativno delo.

43; **DIPLOMIRANI INŽENIR TEHNOLOGIJE PROMETA**; 2002; 8 mesecev; angleški jezik; -; M; DA; Posočje; Avant d.o.o.; marljivost, natančnost, delavnost, vztrajnost, obvladanje dela z računalnikom Word, Excel, Power Point, internet, pripravljenost na dodatna usposabljanja; 60 km; DA; transport in logistika; administrativno in strokovno delo; nižji vodja, srednji vodja, višji vodja, koordinator; kreativno delo.

44; **GIMNAZIJSKI MATURANT, TRGOVINSKI POSLOVODJA, KNJIGOVODJA-RAČUNOVODJA**; 1982; 10; angleški, srbohrvaški; italijanski, ruski; Ž; B; Tolmin, Nova Gorica, Baška grapa; špediter, računovodja, poslovni sekretar, trgovinski poslovodja, referent nabave; opravljen izpit na GZS za trgovinskega poslovodjo, prijavljena na GZS za izpit za računovodjo, knjigovodja, samostojno ali skupinsko delo; 50 km; ne; administrativno delo, strokovno delo, raziskovalno delo; neposredni izvajalec, nižji vodja, srednji vodja, koordinator; programirano delo, kreativno delo

45; **EKONOMSKO-KOMERCIALNI TEHNIK**; 2001; 2; -; angleški, srbohrvaški; Ž; B; Tolmin, Bovec, Kobarid, Nova Gorica; PSC Tolmin delo na področju marketinga in tajniških del; marljivost, poštenost, pripravljenost na dodatno usposabljanje, obvladanje dela z računalnikom; 50 km; da; administrativno delo, strokovno delo; neposredni izvajalec, nižji vodja; programirano delo, kreativno delo ■

Javni razpisi

Na podlagi 5.in 6. člena *Pravilnika o oddaji neprofitnih stanovanj Občine Bovec v najem* (UG št.15/97) **Občina Bovec** objavlja

Javni razpis ZA ODDAJO NEPROFITNIH STANOVANJ V NAJEM

1. Predmet razpisa

1.1. Predmet tega razpisa je neprofitno stanovanje v stanovanjskem bloku Brdo 72 v izmeri 67,05 m2 in druga neprofitna stanovanja v Bovcu in Čezsoči, ki bodo na razpolago do naslednjega razpisa.

1.2. Neprofitna najemnina za razpisano stanovanje za marec 2003 znaša 30.568 SIT, za ostala stanovanja bo najemnina določena v skladu z Odlokom o metodologiji za oblikovanje najemnin v neprofitnih stanovanjih (Uradni list RS št. 23/00).

2. Razpisni pogoji

2.1. Upravičenci za pridobitev neprofitnega stanovanja v najem morajo izpolnjevati naslednje pogoje:
- da so državljani Republike Slovenije
- da imajo stalno bivališče na območju Občine Bovec
- da se mesečni dohodki na družinskega člana gibljejo nad mejo,ki jih izloča iz kroga upravičencev do dodelitve socialnega stanovanja v najem ter skupni dohodek družine, preračunan na družinskega člana za obdobje januar-december 2002 ne presega 80 % povprečne neto plače v državi pri enočlanskem gospodinjstvu, 50 % pri dvočlanskem, 20 % pri tričlanskem, 5 % pri štiričlanskem gospodinjstvu in dosega največ povprečno plačo v državi pri pet in veččlanskem gospodinjstvu;

2.2. Na razpisu za oddajo neprofitnih stanovanj v najem ne morejo sodelovati:
- državljani, ki so stanovanje odkupili v skladu z določbami Stanovanjskega zakona o privatizaciji stanovanj
- državljani, ki so lastniki ali solastniki drugega stanovanja ali stanovanjske hiše;
- državljani, ki jim je bilo v času do uveljavitve Stanovanjskega zakona že dodeljeno družbeno stanovanje in so po sklepu sodišča stanovanjsko pravico izgubili;
- prosilci, ki so najemniki ali podnajemniki občinskih stanovanj ali so to bili, pa so v času najema večkrat kršili najemno pogodbo v smislu določb Stanovanjskega zakona, zaradi česar lahko lastnik najemno pogodbo odpove

2.3. Kadar se na prednostni red za oddajo neprofitnih stanovanj v najem uvrstijo udeleženci razpisa z enakim številom točk, imajo prednost pri razvrstitvi na prednostni red udeleženci razpisa, pri katerih predstavlja višina neprofitne najemnine za primerno stanovanje manjši delež v družinskem dohodku.

3. Razpisni postopek

3.1. Vlogi za oddajo neprofitnih stanovanj v najem morajo prosilci priložiti:
- potrdilo o državljanstvu;
- potrdilo o stalnem prebivališču prosilca;
- potrdilo o družinskih članih ter številu družinskih članov;
- podatke o vseh dohodkih družine (vseh družinskih članov);
- potrdilo o premoženjskem stanju;
- izjavo, da so dohodki, ki jih prosilci prejemajo, edini dohodki v družini;
- najemno oz. podnajemno pogodbo;
- izjavo,da prosilci niso lastniki oz. solastniki stanovanja ali stanovanjske hiše;
- izjavo,da prosilcu v času do uveljavitve stanovanjskega zakona ni bilo že dodeljeno družbeno stanovanje in je po sklepu sodišča stanovanjsko pravico izgubil;
- potrdilo o delovni dobi družinskih članov, potrdilo o delovnem razmerju oz. brezposelnosti;
- potrdilo o šolanju otrok;
- izvid in mnenje zdravniške komisije o invalidnosti;
- potrdilo o strokovni izobrazbi prosilca in njegovega zakonca oz. izvenzakonskega partnerja;
- upravne takse v skupnem znesku 850 SIT.

4. Vloge

Vloge (obrazec dobite na Občini Bovec, Trg Golobarskih žrtev, 8-sprejemna pisarna) s popolno dokumentacijo morajo prosilci oddati osebno ali s priporočeno pošto na naslov: Občina Bovec, Trg Golobarskih žrtev 8, 5230 Bovec z oznako "Prijava na javni razpis za dodelitev neprofitnega stanovanja v najem".

5. Rok za prijavo je 4. junij 2003.

6. Dodatne informacije: dobite po telefonu: 05/ 38-41-908 ali osebno pri občinski upravi.

7. Splošne odločbe:

Seznam upravičencev do neprofitnih stanovanj bo objavljen na enak način kot razpis.

Prednostna lista po tem razpisu velja do naslednjega razpisa.

Danijel Krivec, župan občine Bovec

Javni razpis
ZA SOFINANCIRANJE PROGRAMOV ŠPORTA V OBČINI BOVEC ZA LETO 2003

1. Na razpisu lahko sodelujejo:
- športna društva;
- zavodi, gospodarske družbe, zasebniki in druge organizacije, registrirane za opravljanje dejavnosti v športu;
- ustanove, ki so ustanovljene za opravljanje dejavnosti v športu in so splošno koristne in neprofitne ter
- zavodi za področje vzgoje in izobraževanja.

2. Izvajalci športne dejavnosti morajo izpolnjevati naslednje pogoje:
- da imajo sedež v občini Bovec;
- da so registrirani najmanj eno leto;
- da imajo materialne, kadrovske in organizacijske pogoje za uresničitev načrtovanih športnih aktivnosti;
- da imajo organizirano redno vadbo, najmanj devet mesecev v letu;
- da imajo urejeno evidenco o članstvu in plačani članarini, v kolikor so organizirani v skladu z Zakonom o društvih ter
- da ima izvajalec sedež v drugi občini in prijavlja športno vadbo otrok, usmerjenih v kakovostni in vrhunski šport, v panogi, ki je ne izvajajo izvajalci s sedežem v občini.

Športna društva in njihova združenja imajo pod enakimi pogoji prednost pri izvajanju letnega programa športa v občini.

3. Sofinancirali bomo naslednje vsebine športnih programov: športno vzgojo predšolskih otrok, športno vzgojo šoloobveznih otrok, športno vzgojo mladine, športno dejavnost študentov, športno rekreacijo, kakovostni šport, vrhunski šport, šport invalidov, izobraževanje, usposabljanje in izpopolnjevanje strokovnih kadrov, športne prireditve ter delovanje športnih društev in zvez.

4. Prijava na razpis mora biti dostavljena na razpisnih obrazcih naročnika, ki jih lahko interesenti po objavi razpisa dvignejo na sedežu Občine Bovec, Trg golobarskih žrtev 8, 5230 Bovec, v času uradnih ur.

5. Orientacijska vrednost sredstev, ki bodo namenjena za sofinanciranje izvajalcev letnega programa športa v letu 2003, ***znaša 2 mio SIT***. Višina sredstev bo natančneje opredeljena po sprejetju proračuna za leto 2003.

6. Dodeljena sredstva morajo izvajalci letnega programa športa ***porabiti do 31. decembra 2003***.

7. Izbrane programe bomo sofinancirali na podlagi meril, pogojev in normativov za vrednotenje športnih programov, opredeljenih v ***Pravilniku o financiranju športa v Občini Bovec***.

8. Rok za prijavo na javni razpis "Šport 2003" je **4. junij 2003**.

9. Prijave z razpisno dokumentacijo pošljite v zaprti kuverti na naslov: Občina Bovec, Trg golobarskih žrtev 8, 5230 Bovec, kot je določeno z razpisno dokumentacijo.

10. Odpiranje prijav ne bo javno. Prejete vloge bo obdelala komisija in pripravila predlog delitve razpoložljivih proračunskih sredstev za šport, ki ga bo potrdil župan Občine Bovec. ***Sklep o delitvi sredstev*** za šport bodo prijavljeni ***izvajalci prejeli v roku 30 dni po poteku razpisnega roka***.

11. Dodatne informacije lahko dobite na Občini Bovec, Trg golobarskih žrtev 8, 5230 Bovec, pri Tatjani Pretner, tel.: 05/ 38-41-909.

Danijel Krivec, župan občine Bovec

Agencija RS za učinkovito rabo energije v Uradnem listu RS, št. 27/03 z dne 14. 3. 2003, str. 1250 objavlja **javni razpis za finančne spodbude za investicije v povečanje energetske učinkovitosti starejših stanovanjskih stavb**. Rok za predložitev vlog je najkasneje do 15. 9. 2003 oziroma do objave o porabi sredstev. **Dodatne informacije** dobite **po telefonu: 01/ 30-06-990**. Razpisna dokumentacija je na voljo na spletni strani: http://www.gov.si/aure.

Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport v Uradnem listu RS, št. 29/03 z dne 21. 3. 2003, str. 1486 objavlja **javni razpis za financiranje usposabljanja mladih raziskovalcev v letu 2003.** Rok za predložitev vlog je do vključno 24. 6. 2003 do 12. ure. **Vse dodatne informacije** v zvezi z razpisom dobijo interesenti na MŠZŠ **na telefonskih številkah: 01/ 47-84-610, 01/ 47-84-659, 01/ 47-84-661**. Razpisna dokumentacija je na voljo na spletni strani: http://www.msz.si.

Javni sklad RS za razvoj malega gospodarstva v Uradnem listu RS, št. 31/ 03 z dne 28. 3. 2003, str. 1653 objavlja **javni razpis za ugodnejše kredite malim in srednje velikim podjetjem v letu 2003.** Rok za predložitev vlog je do vključno 5. 5. 2003, 5. 6. 2003, 5. 9. 2003 in nato vsakega petega v mesecu do porabe sredstev. **Dodatne informacije** dobite **po telefonu: 02/ 234-12-64** ali na elektronskem naslovu: bostjan.vidovic@smg-sklad.si.

Javni sklad RS za razvoj malega gospodarstva v Uradnem listu RS, št. 31/ 03 z dne 28. 3. 2003, str. 1653 objavlja **javni razpis za odobravanje dolgoročnih investicijskih kreditov za mlade podjetnike v letu 2003.** Rok za predložitev vlog je do vključno 5. 5. 2003 in nato vsakega 5. v mesecu. Vloge bo obravnavala Uprava Sklada in o njih odločila najkasneje do 20. v prihodnjem mesecu. **Dodatne informacije** dobite **po telefonu: 02/ 234-12-64** ali na elektronskem naslovu: bostjan.vidovic@smg-sklad.si.

Agencija RS za regionalni razvoj v Uradnem listu RS, št. 37/03 z dne 18. 4. 2003, str. 2067, objavlja **Poziv k oddaji ponudb za projekt Phare nacionalni program, Ekonomska in socialna kohezija – Krepitev Slovenije na lokalni ravni, SI.01.06.01, sklop B2, Pitna voda, ki ga razglaša Ministrstvo za gospodarstvo.** Rok za vložitev prijav je do 14. julija 2003 do 12. ure. Dodatne informacije naj bodo poslane prek elektronske pošte: arr@gov.si. Razpisna dokumentacija je na voljo na internet naslovu: www.sigov.si/arr/.

Pregled javnih razpisov pripravila **Katja Kravanja**, Posoški razvojni center

Na osnovi 10. člena *Zakona o športu* (UL RS št. 22/98) in določil *Pravilnika o sofinanciranju športa v občini Tolmin* (Uradne objave št. 50/02) ***Občina Tolmin*** objavlja

Javni razpis ZA IZBIRO IZVAJALCEV LETNEGA PROGRAMA ŠPORTA V OBČINI TOLMIN V LETU 2003

I. Na razpis se lahko prijavijo*:* športna društva, njihova združenja in drugi subjekti, določeni v 8. členu *Zakona o športu*, ki izpolnjujejo pogoje iz *Pravilnika o sofinanciranju športa v občini Tolmin* (poglavje II). Športna društva in njihova združenja imajo pod enakimi pogoji prednost pri izboru.

II. Vsebina razpisa
V letu 2003 bomo sofinancirali naslednje vsebine programov:

1. športna vzgoja otrok, mladine in študentov
1.1. športna vzgoja predšolskih otrok
1.2. športna vzgoja šoloobveznih otrok (6 – 15 let)
1.2.1. interesna športna vzgoja otrok
1.2.2. športna vzgoja otrok, usmerjenih v kakovostni in vrhunski šport
1.3. športna vzgoja mladine (15 – 20 let)
1.3.1. interesna športna vzgoja mladine
1.3.2. športna vzgoja mladine, usmerjene v kakovostni in vrhunski šport
1.4. športna vzgoja otrok in mladine s posebnimi potrebami
1.5. interesna športna dejavnost študentov
2. športna rekreacija
3. kakovostni šport
4. vrhunski šport
5. šport invalidov

in naslednje **razvojne in strokovne naloge v športu:**

1. izobraževanje in izpopolnjevanje kadrov za delo v športu
2. pomembnejše športne in športnorekreativne prireditve
3. mednarodna dejavnost in sodelovanje z zamejci
4. delovanje društev in njihovih zvez
5. priznanja športnikom in športnim delavcem
6. promocijska dejavnost in informatika na področju športa

III. Prijave:
Prijavite se lahko izključno s pomočjo obrazcev, ki so vam na voljo na sedežu ***Zavoda za šport občine Tolmin***, Dijaška 12/c, kjer dobite tudi vsa dodatna pojasnila v zvezi s prijavo. Tel.: 041-695-675 (kontaktna oseba: **Branko Velišček**). Po naročilu obrazce dostavimo tudi prek e-pošte.

IV. Razpisni rok:
Prijave s potrebnimi prilogami pošljite **do 04.06. 2003** s priporočeno pošiljko in oznako "ZA RAZPIS" na naslov: Zavod za šport občine Tolmin, p.p. 80, 5220 Tolmin.

Nepravočasnih prijav ne bomo upoštevali, nepopolne pa bodo morali kandidati dopolniti v treh dneh od pisnega poziva Zavoda za šport občine Tolmin.

V. Izbira izvajalcev in višina sofinanciranja:
Okvirna skupna višina sredstev, namenjenih za predmet razpisa, je 13.000.000 SIT. Zneski sofinanciranja za posamezne programe in naloge s področja športa pa so razvidni iz *Letnega programa športa v občini Tolmin za leto 2003.*

Izbira programov in izvajalcev letnega programa športa ter določitev višine sofinanciranja posameznega programa bo opravljena v skladu s Pravilnikom o sofinanciranju športa v občini Tolmin, o čemer bodo vsi prijavljeni kandidati obveščeni v 30 dneh od zaključka prijav.

Z izbranimi izvajalci bodo sklenjene pogodbe v 15 dneh po dokončnosti sklepa o izbiri.

Ernest Kemperle, župan občine Tolmin

Utrinki

TOLMINSKI ŠTUDENTJE NA UDARU

Ljubljana – Medtem ko so ameriški in britanski vojaki na srednjem vzhodu še čakali na ukaz svojih nadrejenih, so tolminski študentje že začeli s prebojem fronte. ***Klub tolminskih študentov*** (KTŠ) je namreč sredi marca v ljubljanskem klubu ***K4*** že osmič zapored organiziral tradicionalno prireditev, imenovano *Preboj Soške fronte*. Gre za edino prireditev, ki jo KTŠ-jevci organizirajo v Ljubljani, in ki je dobrodošla spodbuda k druženju mladih iz Zgornjega Posočja v študentski prestolnici. Poleg tega je prireditev odlična priložnost, da KTŠ-jevci tudi širši študentski populaciji pokažejo, da ne počivajo. Letos se je z nalogo glavnega organizatorja prvič spoprijel KTŠ-jevec **Vasja Lesjak**. Kot je povedal, pri pripravi ni imel težav, presenetili sta ga samo lakota in žeja obiskovalcev prireditve. Tolminski sir in medvedova kri (da ne bo pomote, gre za liker), ki sodita k skoraj vsaki tolminski 'fešti', sta namreč zelo hitro pošla.
Letošnjo ofenzivo sta v poznih popoldanskih urah z diaprojekcijo uradno odprli **Tanja Vertelj** in **Klavdija Stergulc** iz Bovca. Dekleti sta se pred kratkim vrnili s Kube, zdaj pa sta s svojimi izkušnjami in svežimi vtisi iz Castrove domovine postregli tudi zbranim v K4. Prireditev se je nadaljevala z litrerarnim večerom **Regine Kralj**. V znamenje takrat še bližajočega se svetovnega dneva poezije, so študentje predstavili pesniško zbirko *Hex'n'šus*, v kateri so zbrani najnovejši haikuji znane tolminske avtorice. Glasbeni večer, v katerem smo se po besedah KTŠ-jevega predsednika **Marka Štucina** "lahko znova prepričali, da imamo v Tolminu veliko dobrih bendov," je začel vsestranski *duo* ***Salamandra Salamandra***. Za njim je oder s širokim spektrom glasbil zavzela jazz zasedba ***Jazz my ass***, ki so ji sledili metalci. Najprej letošnje 'odkritje' in edina netolminska skupina na tej prireditvi ***Peta dimenzija*** iz Podbrda, nato pa še že uveljavljeni ***Expulsion***. Zadnji so publiko, med katero je bilo poleg članov KTŠ-ja tudi veliko študentov iz ostale Slovenije, zabavali člani skupine ***Zahodno od tod***. In prav med njihovim nastopom, ko so študentje fronto dokončno prebili, je nekdo zahodno od nas izdal ukaz za nov preboj, kajti **Sadamu Huseinu** se je iztekel rok za umik z oblasti.

Predsednik kluba je povedal, da so na KTŠ-ju zadovoljni z letošnjim Prebojem, ker je potekal tako, kot so si sprva zamislili. "Prostor v klubu K4 se je izkazal kot zelo primeren, saj smo v njem lahko izpeljali vse načrtovane dejavnosti," je dejal Štucin in razložil, da so se letos za razliko od lanskega leta odločili celotno prireditev izpeljati v enem dnevu in na enem mestu prav zato, da bo dogajanje bolj strnjeno. Štucin meni, da je bil Preboj Soške fronte lep uvod v prireditve KTŠ-ja: na primer v vsakoletno *Mlado parado*.

Špela Kranjc, KTŠ

Prva knjiga Pregljevega zbranega dela

Elitna slovenistična zbirka Zbrana dela slovenskih pesnikov in pisateljev, *ki jo je leta 1946 ustanovil slavist* dr. **Anton Ocvirk**, *je s prvo knjigo* Pregljevega zbranega dela *dosegla že 208. številko knjig. A pot do izida te knjige je bila dolga in zapletena.*

Najprej dela **Ivana Preglja** *zaradi njegovega katolištva pod staro oblastjo sploh niso predvideli za objavo v omenjeni zbirki. Šele, ko je leta 1980 uredništvo zbirke prevzel slavist dr.* **France Bernik**, *je Pregelj dobil možnost vključitve v to zbirko, a tedaj se je pojavila nova težava. Urednik dolgo ni mogel najti slavista, ki bi bil pripravljen prevzeti to odgovorno in zahtevno nalogo. Ker je profesor* **Janez Dolenc** *iz Tolmina objavil že več člankov o Preglju zlasti v obeh Pregljevih zbornikih 1983 in 1999, je to nalogo ponudil njemu. Prof. Dolenc je v začetku marca 1998 tako uredniku predložil načrt Pregljevega zbranega dela v 12 knjigah. Prva v vrsti je bila poezija - objavljena in neobjavljena. Čeprav je Pregelj v javnosti veljal za prozaista, je Dolencu uspelo zbrati kar 440 pesmi, kar je le nekaj manj, kot jih je napisal* **Simon Gregorčič**. *Čez dve leti, marca 2000, je bila prva knjiga pripravljena za tisk. Tedaj se je pa pojavila tretja težava: dotedanja založnica te zbirke DZS je prešla v last privatnih menedžerjev, ki so v njej iskali le profit. Ker je pa ta zbirka izrazito neprofitna, so jo izločili iz založbe in jo prestavili v* ***mariborsko založbo Obzorja*** *v roke uredniku* **Andreju Brvarju**. *Toda tudi ta založba je bila že pretežno v lasti DZS in tako se je izločitev ponovila. Urednik Brvar je v reviji* ***Ampak*** *že objavil konec te zbirke, a se je zgodilo presenečenje. Zbirko so rešili mariborski študentje, ki so se odločili, da tako to zbirko kot tudi vse leposlovje založbe Obzorja z urednikom Brvarjem vred, sprejmejo v svojo* ***založbo Litera***. *Lani poleti je nato stekla priprava za tisk treh novih knjig te zbirke, med njimi tudi prva knjiga Preglja. Decembra lani je bil Pregelj že dotiskan v lepi, v platno vezani knjigi z avtorjevim posvetilom in 721 strani besedila.*

Foto: Peter Kovačič

Javne predstavitve vseh treh knjig so potekale v okviru kulturnega praznika: 5. februarja v Mariboru, 6. februarja v Ljubljani in 21. februarja v Tolminski knjižnici Cirila Kosmača, kjer je bila predstavljena samo Pregljeva knjiga. Udeležba občinstva je bila dobra, knjiga je bila zaradi popusta laže dostopna kot dosedanje zelo drage knjige te zbirke. Na prireditvi so sodelovali poleg ravnatelja knjižnice ***Viljema Lebana*** *še ravnatelj založbe Litera* ***Orlando Uršič***, *urednik* ***Andrej Brvar***, *pisec knjige* ***Janez Dolenc*** *ter dramska igralca* ***Sandi Krošl*** *in* ***Duška Ristić***. *Ravnatelj Leban je pozdravil navzoče, med katerimi je bila edina Pregljeva sorodnica* ***Elka Kogoj***, *ki še živi v Pregljevi rojstni hiši na Mostu na Soči. Med še živečimi Pregljevimi bližnjimi sorodniki je tudi njegova 82 letna hči* ***Bazilija***, *ki pa se je udeležila predstavitve v Ljubljani. Uršič je predstavil svojo neprofitno založbo, ki je že skoraj v celoti prodala prvo naklado Preglja, kar je presenečenje celo za za-*

Utrinki

ODER NE POČIVA

Tolmin – Na letošnjem *Območnem srečanju otroških gledaliških skupin*, ki ga je organiziral ***Javni sklad RS za kulturne dejavnosti, območna izpostava*** (JSKD OI) ***Tolmin***, so se v marcu predstavile tri otroške skupine in skupina staršev bovških otrok. ***Podružnična šola Kamno*** se nam je predstavila z igro *Miška in njena hiška* (mentorica in režiserka **Tatjana Leban**), ***Lutkarji in pol z osnovne šole France Bevk Tolmin*** so polepšali torkovo jutro z igro **Ferija Lainščka** *Ko se ptički ženijo* (mentorica in režiserka **Irena Stergar**), ***Skupina iz Hudajužne*** pa se nam je predstavila z igro **Žarka Petana** *Pet Pepelk* (mentorici in režiserki **Danila Šuen** in **Andreja Kemperle**). Popoldne je sledil še nastop skupine staršev bovških otrok, ki so odigrali igro **Svetlane Makarovič** *Sovica Oka* (mentorica in režiserka **Erna Wojčicki Germovšek**). Kot je povedala v.d. direktorica JSKD OI Tolmin **Silva Seljak**, je pri vseh predstavah sodelovalo okoli 50 udeležencev. Vsa srečanja (tako v Tolminu kot v območnih izpostavah Ajdovščine, Nove Gorice in Idrije) si je po strokovni plati ogledala tudi dramaturginja **Martina Mrhar**. Po srečanjih je nato opravila še razgovore z mentorji, s katerimi so "predebatirali" težave z delovanjem, izborom besedil, ustvarjanjem … Seveda pa se je na koncu morala odločiti, katera skupina se bo udeležila medobmočnega srečanja, ki je potekalo 12. maja v Tolminu. Slednjega se ni udeležila nobena izmed omenjenih posoških skupin, zato pa so si lahko otroci ogledali nastope: ***Gledališkega Cicikluba***, ***OŠ Draga Bajca Vipava – podružnica Vrhpolje*** in ***OŠ Cerkno – Dramski studio 7***. Srečanje je po strokovni plati spremljala **Maja Gal Štromar**. Ta srečanja otroških gledaliških skupin je JSKD OI Tolmin podaril otrokom, ki so si lahko vse predstave ogledali brezplačno. Odziv šol je bil zelo velik, saj je bila dvorana ob predstavah nabito polna.

Tolmin – V okviru *Medobmočnega srečanja odraslih gledaliških skupin* (v organizaciji ***Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti območna izpostava Tolmin***) nam je ***Amatersko gledališko društvo Kontrada*** iz Kanala v torek, 1. aprila, v tolminski kinodvorani predstavilo delo *Dohodnina*. Videli smo, kako je izpolnjevanje napovedi za davkoplačevalce mučno in neprijetno delo, od katerega "ima korist samo država", predvsem pa, kaj se zgodi, če posameznik poskuša državo opehariti in v kakšne nenavadne, zabavne in celo življenjsko usodne situacije lahko mimogrede zabrede. Na podlagi selektorskega mnenja režiserja **Emila Aberška**, ki si je ogledal vsa območna srečanja, so se medobmočnega srečanja udeležile naslednje skupine:

• v Ajdovščini se je predstavilo ***gledališče Petelin v Vinu*** iz Idrije z igro **Eugenija Ionesca** *Učna ura*;
• v Kulturnem domu v Novi Gorici se je predstavila ***gledališka skupina Zvonko*** z igro **Raymonda Queneaua** *Vaje v slogu*;
• Primorsko dramsko gledališče je gostilo ***Prosvetno društvo Štandrež*** z igro Daria Foa *Tat…a koristen*;
• v Kinogledališču Tolmin smo si lahko v izvedbi ***Amaterskega gledališkega društva Kontrada*** ogledali že prej omenjeno delo **Jeana-Jacquesa Bricairea** *Dohodnina*;
• zadnja predstava pa se je odvijala v Rudniški dvorani v Idriji, kjer se je predstavilo ***Kulturno prosvetno društvo Franc Zgonik*** iz Branika z igro **Hansa Schuberta** *Zveza za vse življenje*.

Vse predstave sta si ogledala strokovna spremljevalca **Miha Alujevič** in **Kajetan Čop**, ki sta po zaključku s skupinami opravila še razgovore in pregled predstav s strokovnega vidika. Seveda pa bosta morala spremljevalca še predlagati, katera skupina se je najbolje odrezala na regijskem nivoju in si s tem prislužila udeležbo na Linhartovem srečanju, kamor se lahko uvrsti le pet najboljših skupin iz posameznih kategorij: pet *vizij*, pet *ljubiteljskih odrov* in pet *otroških gledaliških skupin.*

Peter Kovačič

ložbo samo. Leban in Dolenc sta knjigo predstavila v pogovoru, medtem ko sta Krošl in Ristićeva dovršeno recitirala osem Pregljevih najboljših pesmi.
prof. **Janez Dolenc**

"Ivan Pregelj Zbrano delo prva knjiga – Romantika, 1910/ nezbrane pesmi/ prigodnice / aforizmi, epigrami in satire / neobjavljene pesmi / prevedene pesmi". IZDALA IN ZALOŽILA: Študentska založba Litera. UREDIL IN OPOMBE NAPISAL: Janez Dolenc. UREDNIK: Andrej Brvar. LETO IZDAJE: 2002. CENA: 4.588 SIT. OPOMBE: Knjigo lahko kupite v Mladinski knjigi Tolmin.

Pozabljeno Bohinjsko zlato

Knjiga **Iva Janeza Cundriča** Pozabljeno Bohinjsko zlato *preseneča in navdušuje s svojo široko interdisciplinarno zasnovo. Avtorju, diplomiranemu inženirju metalurgije, je uspelo povezati strokovno tehniško znanje z zgodovinskimi viri in arheološkimi najdbami. Knjiga je razdeljena na dva obsežnejša dela. Prvi del* Železarstvo

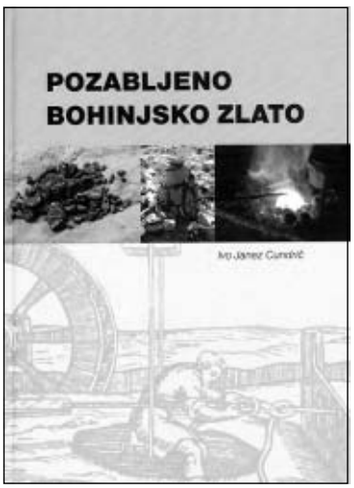

v Bohinju *obsega bogat historični pregled razvoja železarstva od železne dobe do današnjih dni. Osre-dnji del drugega sklopa* Železarstvo – teorija in praksa *pa je namenjen predstavitvi pridobivanja uporabnega jekla na osnovi starodavne tehnologije, v ilovnati peči, zgolj s "primitivnimi" delovnimi sredstvi in tehničnimi pripomočki. Knjiga je vsekakor zanimivo branje tudi za prebivalce Posočja, saj so nenazadnje naši halštatski predniki, naseljeni predvsem na območju današnjega Mosta na Soči, v tistem času "uvažali" železo iz Bohinja. Predstavitev knjige je potekala v* **Tolminskem muzeju**, *kjer so ob tej priložnosti predstavili tudi kratki film* ***Jadrana Strleta*** Odkrito Bohinjsko zlato, *ki nam o isti temi spregovori v drugačnem, filmskem jeziku.*

Odlomek iz knjige: "... Franki so v celotno Evropo vpeljali nov fevdalni družbeni red z zemljiškimi gospostvi, ki so izvajala kolonizacijo slovenskega ozemlja tudi iz nemških dežel. Iz prostorov Karantanije in Karniole so se kasneje vzpostavile dežele Koroška, Štajerska in Kranjska. Slovenski jezik ostane večinski samo v deželi Kranjski. Po daljši prekinitvi med starim in srednjim vekom je bohinjsko železarstvo znova zaživelo. Prav območje jugozahodno od Bohinjske Bistrice, ki se imenuje Pozabljeno, naj bi bilo spomin na pozabljene in znova obujene načine pridobivanja železa. Železarstvo vzpostavijo maloštevilni prvotni prebivalci z novimi naseljenci, ki so se v Bohinj priseljevali verjetno s Koroškega. Kasneje so v Bohinj prišli tudi ljudje z Laškega. Naseljeni pa so bili tudi koloni iz nemških dežel.

Posamezne peči v Bohinju postavljajo že v zgodnjem srednjem veku. V 11. st. naj bi bil železarski obrat v Mošencah na območju Soteske. V 14. stoletju naj bi se pojavil tudi ob Mostnici v Stari Fužini. Na začetku novega veka nastajajo v Bohinju še večji železarski obrati, iz katerih nato nastanejo fužine, ki svoje izdelke prodajajo na Furlanskem. Tja jih prinašajo še vedno po starodavnih tovornih poteh preko gorskih prelazov Južnih Bohinjskih gora.

V drugi polovici 19. stoletja, po 1000 letih neprekinjenega fužinarjenja, se je srce Bohinja ustavilo. Železarstvo je bilo dokončno pozabljeno. Bohinj se je zaprl sam vase. Preživel je cesarstva in več držav in še vedno ni našel tistega, kar ga je dolga leta bogatilo v materialnem in kulturnem smislu ..."

Knjiga Pozabljeno Bohinjsko zlato je izšla v nizu Gorenjski kraji in ljudje, številka 21. IZDALA: Založba Cerdonis, Slovenj Gradec. UREDILA: Ivo Janez Cundrič in Blaž Prapótnik. NAKLADA: 1.500 izvodov. KRAJ IN LETO IZDAJE: Maribor, 2002. CENA: Knjigo lahko kupite v Tolminskem muzeju po ceni: 5.500 SIT.

Utrinki

PONOVNO SNIDENJE FOLKORNIH SKUPIN

Bovec – ***Javni sklad RS za kulturne dejavnosti, območna izpostava Tolmin*** je tudi letos organiziral vsakoletno pregledno srečanje folklornih skupin Zgornjega Posočja.
Letos se je srečanja udeležilo deset skupin, od tega pet otroških (tri iz Bovca), kar kaže, da se očitno vse več dela tudi z otroškimi skupinami in da se nam za prihodnost folklore v naših krajih res ni bati. Na zanimivem večeru so člani folklornih skupin prikazali, kaj so se naučili v preteklem letu, srečanje pa je spremljal strokovni svetovalec **Andrej Butina** iz Portoroža. Ta je po zaključku z vsemi skupinami opravil razgovore, kjer so po strokovni plati pregledali strukturo sestava, program, izvedbo in koreografijo ljudskega plesa. V razgovorih je strokovni svetovalec z umetniškimi vodji skupin pregledal, kako in kaj bi se lahko izboljšalo pri posamezni folklorni skupini. Seveda pa je po zaključku srečanja tudi predlagal, katere skupine naj se udeležijo medobmočnega srečanja. Slednje se je za odrasle folklorne skupine odvijalo 9. maja v Tolminu, otroci pa so dan kasneje nastopili v Vipavi. Srečanja v Tolminu se je udeležilo pet skupin; dve iz Vipave in kar tri naše: ***folklorna skupina Razor*** Tolmin (umetniški vodja **Boris Laharnar**), ***folklorna skupina Bc*** (**Edo Gaberšek**) in ***folklorno društvo Ivan Laharnar – Planota*** (**Melita Drole**). Medobmočnega srečanja otroških folklornih skupin se je iz Zgornjega Posočja udeležila otroška ***folklorna skupina Pastirci izpod Krna*** iz Drežnice (umetniška voditeljica **Rina Berginc**). Tudi na teh srečanjih sta nad skupinami bdela strokovna svetovalca (**Nežka Lubej** v Vipavi in **Bojan Knific** v Tolminu), ki bo v bližnji prihodnosti odločil, katere skupine se bodo udeležile državnega srečanja folklornih skupin, ki se bo letos septembra odvijalo v Beltincih.

Peter Kovačič

OD "RAKUJA" DO "RAZPADAJOČIH LISTOV"

Kobarid – Čeravno niste ljubitelji razstav, imate možnost, da to še postanete. Prvi korak lahko naredite z ogledom zanimive razstave prstenih stvaritev **Ivana Skubina** in razstave likovnih del **Metke Erzar**. Umetnika sta namreč svoje stvaritve vse do konca junija postavila na ogled v kobariški ***galeriji Marsa***.

Ljubitelji keramike bodo na svoj račun prišli z ogledom keramičnega posodja Ivana, za katerega lahko rečemo, da je mojster v oblikovanju keramike. Njegova dela nas prevzamejo zaradi svoje dovršenosti in svojstvenosti. Raznovrstne plitve sklede in svojstvene vaze – ki jih najpogosteje najdemo v njegovem opusu – spominjajo na oblike iz narave. Skubin vselej snuje v dialogu z naravo in njenimi zakonitostmi. Zna ji prisluhniti in slediti. V njej najde primarni oblikovalski material, v nadaljevanju pa raziskuje ter odkriva materiale in postopke, ki dajejo njegovi keramiki dokončno podobo. Obliko nato nadgradi s peskom, pepelom ali modro galico … Avtor se rad sooči tudi s staro japonsko tehniko žganja gline ("raku"), ki so jo v 16. stoletju uporabljali predvsem za čajne skodelice. In prav v okviru te tehnike odkriva nove, dodatne izrazne možnosti. Sožitje z naravo, tradicijo, preteklostjo, znanje in nemirni raziskovalni duh se spojijo v stvaritev z zanimivo vizualno dokončnostjo, z avtorsko prepoznavnostjo, izvirnostjo, čisto ter estetsko dovršeno formo. Ta nas nagovarja nevsiljivo, celo asketsko, zato keramično posodje Ivana Skubina uvrščamo v sam vrh tovrstnega umetniškega izražanja.

Seveda pa ne gre pozabiti na slikarko Metko Erzar, ki nam z "govorico čopiča" odpira pogled v sfere osebnih razmišljanj in pogledov. Na njenih slikah pogostokrat zaživi simbol ladje, ki je v toku, na poti med tostranstvom in onostranstvom. Pomenljive pripovedi slikarke se pogosto tkejo tudi okoli lista. Le-ta ▶

Beležka iz Kobarida

O bitki pri Kobaridu je bilo sicer napisanih že veliko knjig, vendar nam vsaka nova odkrije še nekaj podrobnosti iz takratnega življenja. Tako je tudi z Beležko iz Kobarida, vojnim dnevnikom, ki zajema usodne dni od oktobra do novembra leta 1917. V tem dnevniku nam takrat 24-letni ***Carlo Emilio Gadda****, podporočnik italijanskih alpinskih enot, odkriva, kako je doživljal vojno. Poveljeval je strojnični četi, ki je zasedala bojne položaje na severnem pobočju Krasjega vrha v gorski verigi Polovnika. Vseskozi je vestno beležil svoja opažanja. Pri tem pa je na račun višjih poveljstev, ki so po njegovem mnenju premalo skrbela za povezave med enotami in bila včasih zelo nejasna pri izdajanju povelij, izrekal tudi številne besedne graje.*

Knjiga pa nam ponuja tudi odgovor na marsikatero neznanko oziroma zamolčano resnico. Med drugim pravi, da so avstrijsko-nemški napad pričakovali in da jim je bila znana celo moč nasprotnika. Pravi še, da so poznali celo odsek fronte, kjer je bil predviden najhujši sunek. Vedeli pa naj bi tudi za bojne pline, vendar niso pravočasno ukrepali. Opisano je do-

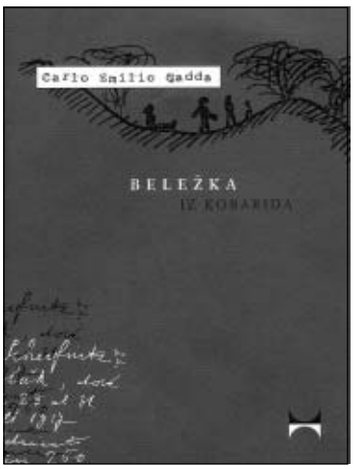

gajanje na območju, ki ga zgodovinopisje rado preskoči, saj se vsi pisci posvečajo dogajanju v dolini, na Kolovratu in na Stolu. Nikjer pa ni opisana usoda tisočerih, ki so se znašli v pasti. Pričevanje je tem bolj zanimivo, ker ga opisuje nižji oficir, ki je delil usodo z navadnimi vojaki. Zapisano pričevanje tako v marsičem izpodbija uradne trditve in iskanja vsemogočih opravičil za razsulo lastne armade. Prav zaradi tega so bili ti zapiski objavljeni šele po njegovi smrti.

Dnevnik je sestavljen iz treh delov. Prvi zajema vsakodnevna opažanja, ki si jih je Carlo, ki je kasneje postal priznan italijanski pisatelj, beležil "na grobo". Že deset dni kasneje se je, že kot vojni ujetnik v nemškem Rastattu, lotil natančne obdelave zbranih podatkov. Ta del je poimenoval Spomini na soško bitko *in je po mnenju bralcev tudi najbolj zanimiv. Za prevod tretjega dela se prevajalec* ***Vili Prinčič*** *ni odločil, saj ta del opisuje življenje v ujetniškem taborišču in menda za bralca ni tako zanimiv kot prva dva. Gaddov dnevnik vsebuje tudi avtorjeve risbe in skice, za lažje razumevanje pa je dodan še zemljevid Zgornjega Posočja.*

Odlomek iz Beležke pravi: "Šli smo skozi Ravne, kjer so bile vse hiše porušene in požgane. V kletnih prostorih hiš so vojaki zagledali velike zaloge hrane, stotine steklenic vina ter konzerv z marmelado in mesom. Hindenburg je verjetno zadal hud udarec kakemu vojaškemu prekupčevalcu. Na širšem prostoru med hišami so ležali zaboji cigaret znamke Macedonia. Cola in moštvo so se dodobra oskrbeli z njimi. Raje mi kot pa kasneje Avstrijci! Še naprej smo se spuščali po travnikih proti potoku, ki zbira vodo z drežniškega kota in je svojo strugo zarezal med Volnikom in Krasjim vrhom. V strugi smo bili skriti pred pogledi in obstreljevanjem s Krna, Vrat in Krasjega. Tudi druge enote so ubrale isto pot ..."

"Beležka iz Kobarida". AVTOR: **Carlo Emilio Gadda**. NASLOV ITALIJANSKEGA IZVIRNIKA: **Il taccuino di Caporetto**. IZDALO: **ZTT EST za založbo: Adriano Sosič**. PREVOD: **Vili Prinčič**. CENA: 2.000 SIT. OPOMBE: Knjigo lahko kupite v **Kobariškem muzeju**.

Franc Šavli Medved

Knjiga, izdana ob 100-letnici rojstva ***Franca Šavlija Medveda*** *ter ob 60-letnici njegove smrti, je bogata zbirka gradiva iz časa njegovega življenja in dela. V njej najdemo številne fotografije in dokumente tistega časa, ki nam takratno dogajanje še bolj približajo. Delo je razdeljeno na dva sklopa. Prvi, obširnejši, opisuje Medvedovo življenjsko pot, kjer spoznamo kratko, vendar ustvarjalno delo domoljuba in prvega tolminskega revolucionarja. Kljub težkemu otroštvu sta bila njegova trma in um neizmerna,*

Utrinki

▶ je največkrat prikazan v trenutku gibanja – natančneje padanja. Čeprav na prvi pogled odmira, razpada, pa slikarka poudarja, da s tem še ni vsega konec: *"Razkroj … in s tem rojstvo nečesa novega …"*. Sprva njena dela seveda zaznavamo vizualno, lahko celo taktilno. Če pa želimo, da se nam v polnosti razodenejo, se moramo podati na pot razmišljanj, morda celo meditacije. Šele tedaj namreč spoznamo njihovo bistvo. Sedaj, ko smo vam zaupali njene najpogostejše vsebine, pa vam postrežemo še s "tehničnimi podatki", ki o umetnici med drugim razkrijejo, da rada posega po nekonvencionalnih slikarskih materialih. Z njimi stvaritve razgiba ter jim da svojsko strukturo in zanimivo teksturo. Pastozno grundirane površine pa so prostor, v katerega vrezuje črte, praska, pušča sledi in navsezadnje prefinjeno razkriva globino slike. Naslednji ustvarjalni korak naredi z barvo – njena paleta obsega v glavnem zemeljske in vodne barve. Tu mora biti še posebej previdna, saj barva slike ne sme nadvladati oziroma je prekriti. Zato uporablja barve za svilo, ki so vpojne.

Če ste torej pozorno prebrali vsa naša "navodila", potem skorajda ne dvomimo, da si boste razstavo ogledali. Nenazadnje lahko popoldne izkoristite za skok v Kobarid, kjer se lahko ob številnih drugih zanimivostih naužijete tudi malce umetniškega duha.

Iz razstavnega kataloga **Anamarije Stibilj Šajn** povzela **Tatjana Šalej Faletič.**

SIMULAKRE FRANCA GOLOBA

Tolmin – V ***Tolminskem muzeju*** so v začetku aprila odprli likovno razstavo novogoriškega akademskega slikarja ***Franca Goloba***. Tolminci smo lahko nekaj Golobovih del spoznali že v 80-ih letih, ko je na ***Gimnaziji Tolmin*** poučeval likovno vzgojo. Takrat nam je v tolminski ***knjižnici Cirila Kosmača*** predstavil svoje akvarele, ki so nastali na temo smaragdne Soče in naše doline nasploh. Kasneje se z likovno dejavnostjo ni več aktivno ukvarjal, zato pa nas je tokrat presenetil z razstavo *Simulakre.* Svoje stvaritve je spojil z računalniško grafiko, zato so pri ustvarjanju vidni novi vizualni izzivi ter nove dimenzije izraza. Morda malce nenavadna, vendar zanimiva razstava bo na ogled vse do konca meseca junija.

Ada Klinkon

AKADEMSKI SLIKAR FRANC GOLOB *nas je tokrat presenetil z razstavo del, v katerih se je poigral z računalniško grafiko.* ***Foto: Peter Kovačič***

tako da je v svojih kratkih štiridesetih letih življenja dosegel izjemno veliko. Iz nič je postal razmeroma premožen obrtnik, si ustvaril družino, se pridružil TIGRU, postal prvi sekretar KPS za Tolminsko ter deloval kot narodni in družbeni buditelj, borec za pravičnejši ter boljši svet. Ker njegovo delovanje ni ugajalo takratnim oblastem, je leta 1943 padel pod sovražnikovo kroglo. Drugi del knjige je posvečen njegovi ženi, ***Mariji – Šavlijevi Mici****, ki je bila kot zavedna Slovenka po moževi smrti nadaljevala z domoljubnim in uporniškim delom.*

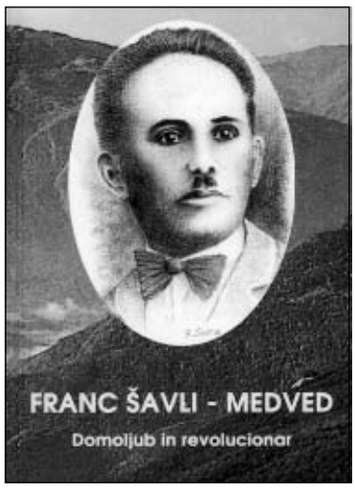

Delo so v spomin na očeta in mater spisali, zbrali in izdali njuni trije otroci: ***Sonja****,* ***Nada*** *in* ***Franc (Radko)****. Med drugim so v knjigo zapisali:* "Oče je ostal v ilegali. S sotovariši je po bližnjih planinah in oddaljenih hišah preživel zimo. Meseca marca sta on in njegov soborec **Mirko Skočir – Miško**, ki je bil prav tako iz Zatolmina, iskala nad pašnikom Laška seč, na kraju Podkuntar, primeren prostor za partizansko tiskarno. Odkrila ju je italijanska patrulja, ki je streljala. Franc Šavli je bil ranjen v peto. V njej sta ostala krogla in žebelj, ki ga je ta porinila iz čevlja v meso, prav do kosti. Bilo je 11. marca 1943. Kraj, kjer je bil ranjen, se nahaja med Javorco in Pologom, nad pašnikom za teleta Laška seč, pod stenami Rdečega roba (1916 m), in spada k planini Sleme.

Ker ni bilo prave zdravniške pomoči, se je rana zastrupila in je po nekaj dneh, v noči od 19. na 20. marec leta 1943 umrl na Vrsnem pri Štalarju, njegovih daljnih sorodnikih, kamor so ga bili prenesli tovariši ... Zdravnik, **Alberto Gentili**, ki bi ga lahko rešil z zdravili in operacijo ranjene noge, v kateri je tičala krogla, je lahko prišel šele naslednji dan. Da bi prikrili namen obiska zdravnika, ki je prišel iz kar oddaljene Sv. Lucije (Most na Soči), je **Mimi** legla v posteljo, in po vasi so razširili vest, da je zbolela.

Zdravnik, ki je kljub nevarnosti prišel k očetu, čeprav prepozno, je bil italijanskega rodu, a je pomagal partizanom, ker ni odobraval italijanske okupacije slovenskih krajev. Našega očeta pa je umorila krogla iz puške italijanskega vojaka. Kakšne dileme in nasprotja povzroči vojna! Tudi v njej ni le belih in črnih figur, temveč so le dobri in slabi ljudje, razmišljujoči in vodljivi ..."

AVTORJI BESEDILA: **Sonja Šavli Tramšek, Nada Šavli Beltram, Franc Šavli.** IZDAL: **Studio RO-založba Humar d.o.o.**. KRAJ IN LETO IZDAJE: Tolmin 2003. OPOMBE: Knjiga je na izposojo v tolminski knjižnici.

V strugi izbrušeni kamni

Nenavadna pripoved popotnika od izliva do izvira Soče

Mogoče je res, da je bilo o Soči, Julijcih in ljudeh ob njej napisanih že veliko knjig. Ali je sploh ostalo še kaj nenapisanega? Očitno je. Kot je v spremni besedi zapisal prevajalec ***Oskar Simčič****, nam lahko kraji in ljudje ob Soči odkrijejo še marsikaj, če se jim le približamo s srcem.*

Avtor knjige V strugi izbrušeni kamni ***Pierluigi Bellavite*** *se je rodil v Veroni leta 1954, študiral je na klasični gimnaziji v Gorici in na fakulteti za arhitekturo v Bentkah, a si je za življenjsko pot izbral delo bolničarja.*

Utrinki

ILUSTRACIJE MOJCE CERJAK

Tolmin –V ***Knjižnici Cirila Kosmača*** v Tolminu bodo do sredine junija na ogled ilustracije **Mojce Cerjak**. Ilustracije so pravljice v slikah. So čisto poseben svet v umetnosti, po eni strani so močno determinirane z besedilom, po drugi strani pa odpirajo domišljiji svet popolne svobode. Namenjene so najmlajši a hkrati najzahtevnejši publiki.

Njene ilustracije nas skozi velika vrata popeljejo na pravljični nivo sveta. V različnih tehnikah in izraznem slogu, ki se je v dvajsetih letih njenega ustvarjanja sicer spreminjal, je Cerjakovi vedno uspelo doseči zelo prijazen, veder in barvno raznolik prostor. Ilustratoričine največkrat drobne figurice v prostranem prostoru prepoznamo po značilnih polnih oblikah teles in skoraj naravnih proporcih. Na njenih delih je ravno tako pomembna okolica kot pravljični liki. Drevesa, hribi, mesta in gradovi imajo svoje karakterje in svojo čarobno moč. Mojca Cerjak pri ustvarjanju nikdar ne pozabi, da so njena dela namenjena otrokom, s preprostostjo in živahnostjo njenih ilustracij pa nas uspe popeljati v skriti svet vsemogočega tudi za odrasle.

Besedilo in postavitev razstave: Nika Simčič

JOHNNY BRAVO BAND NA MELODIJE MORJA IN SONCA

Piran – Tolminska glasbena skupina ***Johnny Bravo Band*** se je 14. maja s pesmijo *Jaz stvar obvladam* uvrstila na 26. festival *Melodije morja in sonca*, ki bo 21. junija potekal v portoroškem avditoriju. Avtor besedila je **Leon Oblak**, ki s teksti redno "zalaga" tolminsko glasbeno zasedbo, za glasbo in aranžma pa je tokrat poskrbel **Marino Legovič**. Žirija je za nastop na glavnem večeru festivala med 90 prispelimi izbrala 20 skladb, pomembno vlogo pri izboru pa so tokrat igrala besedila. Festival bomo lahko "v živo" spremljali prek naših televizijskih zaslonov na 1. programu TV Slovenija – člani zasedbe Johnny Bravo Band bodo nastopili kot osemnajsti.

T. Š. F.

ŠAHISTI OŠ TOLMIN DRŽAVNI PRVAKI

Ljubljana – Na državnem ekipnem prvenstvu, ki je potekalo v soboto, 12. aprila, v Ljubljani, je nastopilo 47 šahovskih ekip, med njimi tudi Ekipa šahistov ***tolminske osnovne šole Franceta Bevka***. Izrazitega favorita med njimi ni bilo, zato je bil boj za zmago še toliko hujši. Tolminski ekipi na začetku ni kazalo najbolje, saj so nepričakovano izgubili z moštvom iz Domžal. V nadaljevanju pa je igra stekla – osvojili so tri zaporedne zmage s 4 : 0 ter prevzeli vodstvo na lestvici. Sledila je bitka za vrh, bitka za vsako točko. Pred zadnjim krogom so imeli fantje iz Tolmina pol točke prednosti pred drugouvrščenim moštvom iz Hoč in dve pred ekipama iz Kranja in Jesenic. Njihov zadnji nasprotnik je bila ekipa iz Hoč. To je bil neposreden boj za zmago. Tolminski ekipi je za osvojitev naslova zadoščal neodločen izid, ki so ga tudi dosegli. Državni prvaki v kategoriji dečkov do 12 let so tako postali: **Domen Gabršček**, **Erik Hozjan**, **Matic Novak**, **Aleš Rutar** in **Jakob Uršič**. To je bila težka, vendar zaslužena zmaga mladih in talentiranih fantov, ki zagotovo še niso rekli zadnje besede.

Jožef Uršič, mentor

Obvestilo

CERKEV SV. DUHA NA JAVORCI

LTO Sotočje tudi letos organizira dežurstvo v cerkvici sv. Duha na Javorci. V maju in juniju bo odprta ob sobotah, nedeljah in praznikih med 10. in 17. uro. V primeru dežja bo zaprta. V času, ko bo cerkvica zaprta, lahko ključ dobite v našem turistično informativnem centru (Ulica Petra Skalarja 2, Tolmin), tel.: 05/ 38-00-480 med tednom od 8. do 18. ure, ob sobotah pa od 9. do 13. ure. Cena vstopnice za odrasle je 300 SIT.

Torej avtor ni ne pisatelj ne Goričan. Kljub temu je svojo živahno dijaško in študentsko življenje preživljal v Gorici in seveda ob Soči. Danes sicer živi v bližini Milana in je zaposlen kot bolničar. Še vedno pa ga navdušujejo hoja, planinstvo in neobičajna potepanja z nahrbtnikom. Ob branju knjige dr. ***Kugyja*** Iz življenja gornika *se je odločil, da se kot samotar odpravi na pot in spremlja Sočo od izliva do izvira. Ob tem pa spoznava tudi pokrajino ter tukajšnje ljudi.*

Nenavadno popotovanje se tako začne v Tržiču, z močjo poezije. Med popotovanjem pa je nastajal tudi dnevnik, v katerem se prepletajo opisi krajev in ljudi ter njegove misli. Kasneje spoznamo Sočo kot reko ptic, čudežev, krvi, veselja skozi trentarsko dolino vse do izvira. In morda boste ob branju prepoznali kakšen kotiček ob Soči, ki je prav vam še posebno ljub, morda kakšnega znanca ali pa celo naleteli na samega sebe …

"Najprej srečam starejšo in drobčkano ženico. S pretvezo, da iščem stezo, jo nagovorim. Ne govori italijansko, a je zelo vljudna in prijazna. '**Tonin**', pokliče s pojočim glasom, 'Tonin!' Mlad moški, ki ima opravka okrog nove hiše, prekine z delom in se radovedno približa, kajti tod ne hodi veliko turistov. Star je okrog 30 let. Videti je, da mu prija kratek odmor in tudi priložnost, da lahko uporabi svojo šolsko, sicer dobro italijanščino, v pogovoru z menoj. Srečanje postane kmalu prisrčno in skoraj bratsko ter odvrne mene od hoje, njega pa od dela. Oba imava precej vprašanj, rada pa bi tudi kaj slišala. Vsekakor sva presenečena ob naključju, ki naju je zbližalo. Tonin ni kak težak, ampak je hišni gospodar. Diplomiral je v Ljubljani, a se je vrnil med gore, ker ima rad mir. Njegova odločitev ni bila lahka, še zdaj mu razum prišepetava dvome. Ali ni bil to beg, umik pred svetom, odpoved lastni usodi? Srce odgovarja: ne! Njegove oči se zaiskrijo ob pogledu na lepoto, ki ga obkroža, njegove roke, ponovno žuljave, govorijo o strasti, s katero spreminja stvari …".

"V strugi izbrušeni kamni". AVTOR: **Pierluigi Bellavite.** NASLOV IZVIRNIKA: **"Sassi levigati dalla corrente".** PREVOD: **Oskar Simčič.** ILUSTRACIJE: **Pierluigi Bellavite.** IZDALA: **Goriška Mohorjeva družba.** KRAJ IN LETO IZDAJE: Gorica, 2002. CENA: 2.790 SIT. OPOMBE: Knjiga, ki vam je na voljo v Kobariškem muzeju, je izšla sočasno v italijanskem izvirniku in v slovenskem prevodu.

Regionalni razvojni program Severne Primorske

(statistične regije Goriška) od leta 2002 do leta 2006 – povzetek

"Dolgoročni cilj razvojnih prizadevanj Severne Primorske je, da postane prepoznavna kot regija uspešnih podjetij, ustvarjalnih ljudi, ohranjene narave, bogate naravne in kulturnozgodovinske dediščine, podeljenega podeželja, ki bo po ekonomskih kazalcih primerljiva z uspešnimi evropskimi regijami ter prijazna do lastnih prebivalcev in obiskovalcev … Bogata v svoji raznolikosti in privlačna za življenje je Severna Primorska zibelka mnogoterih možnosti, ki jih bomo skupaj izkoristili". *To je razvojna vizija statistične regije Goriška, ki so jo v več kot enoletnem procesu priprave prvega regionalnega razvojnega programa oblikovali predstavniki občin, strokovnih in razvojnih institucij, podjetij, nevladnih organizacij ter posamezniki.*

Regionalni razvojni program (RRP) je temeljni programski in izvedbeni dokument za usklajen trajnostni razvoj Severne Primorske. Pripravljen je za programsko obdobje do leta 2006.

Izhodišče za pripravo *RRP statistične regije Goriška 2002–2006 je Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja (Ur. l. RS, št. 60/99), ki opredeljuje RRP kot sredstvo za doseganje hitrejšega in usklajenega ekonomskega, socialnega in okoljskega razvoja posamezne regije, učinek njegovega izvajanja naj bi bil skladnejši regionalni razvoj v Sloveniji. Zakon določa tudi osnovna načela priprave, izvajanja, spremljanja in vrednotenja regijskih razvojnih programov.*

RRP je sestavljen iz strateškega in izvedbenega dela. V strateškem delu *je analizirana razvojna situacija v regiji, ugotovljeni ključni razvojni problemi in priložnosti območja, usklajena razvojna vizija in razvojne prioritete regije ter opredeljeni strateški –*

Utrinki

DIJAŠKO OBMEJNO SREČANJE PRIMORSKE 2003

Tolmin – Leta 1973 je minilo 260 let od slovitega tolminskega punta. Praznovanje te obletnice je odločilno vplivalo na to, da se je prvo *Dijaško obmejno srečanje Primorske* (DOSP) odvijalo v Tolminu. Prvi DOSP je tako v naše kraje pritegnil kar 625 slovenskih dijakov z obeh strani meje in postavil temelje nadaljnjim srečanjem. Prilagajala so se krajevnim, materialnim in organizacijskim zmožnostim posameznih šol gostiteljic.

Jubilejnega, že tridesetega DOSP-a, ki se je aprila v organizaciji ***Gimnazije Tolmin*** odvijal v Tolminu, se je udeležilo 14 srednjih šol iz Slovenije, Celovca in Trsta. Mladi so imeli tako tudi letos možnost snovanja novih poznanstev, ustvarjanja, športnega udejstvovanja in sodelovanja. Pomerili so se v malem nogometu, krosu in atletskem troboju, bolj umetniško navdahnjeni pa so ustvarjali v literarni ter likovni delavnici. Čeprav so rezultati ob takem druženju vse prej kot pomembni, poglejmo, kako so se odrezali najboljši.

V teku na 100 m je bila najhitrejša **Martina Benko** z Gimnazije Nova Gorica. **Martina Kodelja** z iste gimnazije je bila najboljša v skoku v daljino, v skoku v višino pa je šlo najbolje **Simoni Kavčič** z Gimnazije Tolmin. V krosu je najhitreje tekla **Tinjana Golob Mrak** z idrijske gimnazije Jurija Vege, pri fantih pa **Domen Rovšček** z Gimnazije Tolmin. Ekipno je v atletskem troboju največ točk zbrala ***Gimnazija Nova Gorica***. Mladi so bili aktivni tudi v literarni in likovni delavnici, kjer pa je zelo težko določiti najboljšega, saj so bila vsa dela zelo dobra. Kako dobra, pa naj oceni vsak sam, in sicer z obiskom spletne strani: *www.s-gimtol.go.edus.si*.

***UDELEŽENCI JUBILEJNEGA DOSPA**, ki je aprila potekal v Tolminu, so se pomerili v malem nogometu, krosu in atletskem troboju, bolj umetniško navdahnjeni pa so ustvarjali v literarni ter likovni delavnici.*

Besedilo in foto: Peter Kovačič

KROSI V POSOČJU

Kobarid – Tudi letošnji teki za pokal Sobote so se za mlade tekače iz Zgornjega Posočja začeli uspešno. Atleti tolminskega Posočja so namreč v letu 2002 celo ekipni zmagovalci. Očitno pa so na dobri poti, da svoj uspeh ponovijo. Na prvem teku v Kobaridu, ki se ga je udeležilo prek 400 tekačev, so se na stopničke za zmagovalce povzpeli naslednji tekači ***Atletskega društva*** (AD) ***Posočje***:

- letnik '88: **Uroš Roner** (1. mesto)

specifični razvojni cilji in aktivnosti za njihovo realizacijo. V izvedbenem delu *so opisani glavni programi in podprogrami ter navedeni nekateri predlogi projektov za uresničevanje razvojnih prednostnih nalog. Opredeljeni so tudi kazalci za merjenje uspešnosti izvajanja programov, finančno-organizacijski okvir za njihovo izvedbo ter postopki spremljanja, vrednotenja in dopolnjevanja RRP.*

Pripravo RRP je vodila **Severnoprimorska mrežna regionalna razvojna agencija** *(Mrežna RRA), ki je bila decembra 2000 ustanovljena kot pogodbena povezava med:*

- **Idrijsko-Cerkljansko razvojno agencijo** *(ICRA), ki deluje na območju občin Cerkno in Idrija;*
- **Posoškim razvojnim centrom** *(PRC), ki deluje na območju občin Bovec, Kobarid in Tolmin;*
- **Razvojno agencijo ROD**, *ki deluje na območju občin Ajdovščina, Vipava in Komen in*
- **Regijsko razvojno agencijo** *(RRA)* **severne Primorske**, *ki deluje na območju občin Brda, Kanal ob Soči, Miren-Kostanjevica, Vrtojba-Šempeter in MO Nova Gorica.*

Nosilno vlogo mrežne strukture je v tem času opravljala ICRA d.o.o. iz Idrije.

Za vsebinsko usmerjanje priprave in za spremljanje izvajanja regionalnega programa je Mrežna RRA ustanovila Programski odbor, *ki ga sestavlja 46 članov: predstavniki občin, delodajalci in delojemalcev, ministrstev, predstavnikov javnega in zasebnega prava ter zainteresirane javnosti. Za njegovega predsednika je bil izvoljen* ***Črtomir Špacapan***, *takratni župan MO Nova Gorica, za namestnika pa* ***Julijan Šorli***, *župan občine Tolmin. Programski odbor je aprila 2001 potrdil načrt in ožjo delovno skupino za pripravo RRP, v decembru 2001 strateški in v maju 2002 izvedbeni del dokumenta.*

Ožjo projektno skupino, ki je bila odgovorna za pripravo RRP, so sestavljali: mag. ***Rosana Ščančar***, *vodja priprave RRP, mag.* ***Almira Pirih***, *vodja delovne skupine za socialno okolje,* ***Tanja Golja***, *vodja delovnih skupin za gospodarstvo in turizem,* ***Iris Suban***, *vodja delovne skupine za podeželje in kmetijstvo ter* ***Andreja Trojar Lapanja***, *vodja delovne skupine za okolje, prostor in infrastrukturo.*

Pri pripravi dokumenta so sodelovali tudi drugi domači in tuji strokovnjaki, večina izmed njih v okviru programa PHARE CBC.

Namen priprave RRP za statistično regijo Goriška do leta 2006 je doseči trajnostni (usklajen, celovit) razvoj na področju gospodarske in socialne kohezije z uresničitvijo naslednjih celovitih ciljev:

- *preboj Severne Primorske (oziroma Primorske) med evropsko prepoznavne regije z visoko dodano vrednostjo v gospodarstvu in trajnostno naravnanim gospodarjenjem s prostorom,*
- *zmanjšati razvojne razlike med območji ter med urbanimi središči in podeželjem Severne Primorske,*
- *zmanjšati gospodarske in socialne razlike v primerjavi z drugimi regijami v Sloveniji ter s krepitvijo čezmejnega sodelovanja in čezmejnih struktur tudi do dežele Furlanija - Julijska Krajina v Italiji,*
- *zagotoviti možnost koriščenja državnih in mednarodnih razvojnih spodbud za projekte z območja Severne Primorske.*

*Ključni regijski izvedbeni program, ki je nastal v času priprave RRP, je INPRIME (**In**ovacijski preboj **Prim**orske r**egije**). Usmerjen je predvsem k spodbujanju inovativnosti na vseh področjih dela in življenja. Njegov cilj je doseči pospešen razvoj s sinergijo naravnih, človeških, finančnih in tehnoloških virov. Spodbuditi 2.500 primorskih študentov, da bi se letno izobraževali v okviru tehničnih smeri. Do leta 2015 zaposliti približno 2.000 visoko usposobljenih in motiviranih strokovnjakov na področju raziskav in razvoja v tehnoloških vozliščih regije. 3.000 prebivalcem regije nuditi zaposlitev v primorskih tehnoloških conah ter doseči, da bo 80 odstotkov produktov regije osnovanih na znanju in tehnologijah, ki se bodo prednostno izvažali. To so konkretni cilji, ki jih želi program uresničiti.*

Publikacija je povzetek celotnega razvojnega programa, ki je obsežen dokument in dostopen na spletni strani http://www.sigov.si/uetolm/rrp/, *na elektronskem naslovu vodje priprave RRP* rosana.scancar@gov.si *ter na vseh razvojnih agencijah, ki so sodelovale pri njegovi pripravi.*

mag. **Rosana Ščančar**

AVTORICE: mag. **Rosana Ščančar,** mag. **Almira Pirih, Iris Suban, Tanja Golja** in **Andreja Trojar-Lapanja**. IZDALA: **Severnoprimorska mrežna regionalna razvojna agencija**, zanjo **ICRA d.o.o.** Idrija. KRAJ IN LETO IZDAJE: Idrija, 2002. OPOMBE: Publikacija je na voljo na **Posoškem razvojnem centru**, na sedežih ostalih razvojnih agencij v regiji ter na občinah.

Utrinki

in **Blaž Rožič** (2. mesto);
- letnik '89: **Rok Kurinčič** (3. mesto);
- letnik '90: **Kristina Iskra** (1. mesto), **Krista Kenda** (2. mesto);
- letnik '91: **Maša Rutar** (3. mesto);
- letnik '92: **Andrej Mrak** (2. mesto), **Mateja Kragelj** (3 mesto);
- letnik '93: **Lucija Herman** (1. mesto);
- letnik '94: **Blaž Leban** (1. mesto);
- letnik '95: **Miha Klanjšček** (1. mesto) in **Bine Kavčič** (2. mesto);
- letnik '96: **Veronika Sovdat** (3. mesto).

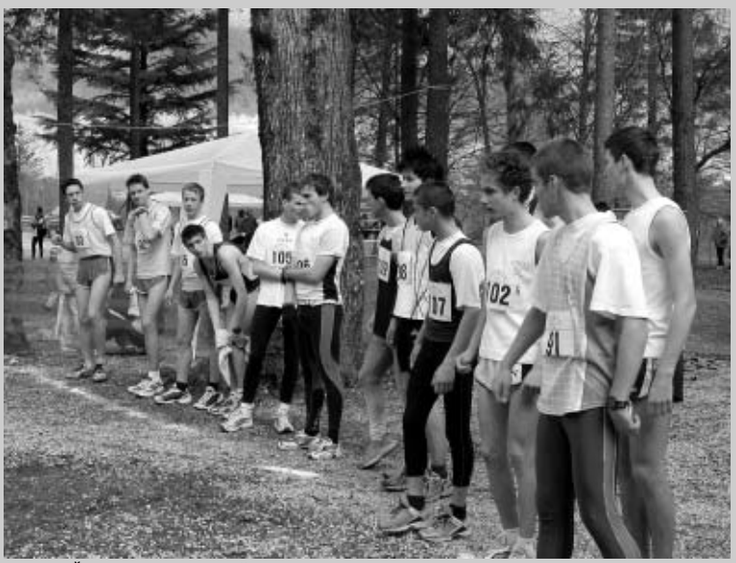

Foto: T. Š. F., arhiv LTO Sotočje

Tolmin – Drugi tek sotočja za pokal Sobote se je odvijal 19. aprila v Tolminu. V devetih kategorijah šolske mladine se je med seboj pomerilo skoraj 200 deklic in dečkov. Mladi iz Posočja so se tudi tokrat odrezali zelo dobro, ker pa bi bilo naštevanja preveč, naj tu omenimo le prva mesta naših: **Petra Humar** (AD Posočje) – letnik 88, **Rok Kurinčič** (AD Posočje) – letnik 89, **Kristina Iskra** (AD Posočje) – letnik 90, **Tine Zornik** (OŠ Bovec) – letnik 91, **Dean Melihen** (OŠ Bovec) – letnik 92, **Katarina Kurinčič** iz Kobarida – letnik 94, **Blažka Melihen** (OŠ Bovec) – letnik 95.

Tekmovanje je potekalo tudi v članski konkurenci, kjer se je v desetih moških in petih ženskih kategorijah na deset kilometrski progi pomerilo prek sto tekačic in tekačev. Tu se je najbolje odrezal **Edvard Sivec** (*TK Kobarid*), ki je v kategoriji moški 1948-44 stopil na najvišjo stopničko.

Matej Gaberščček, sekretar AD Posočje in **Peter Kovačič**

Za zlato jamo vem, zelene griče čutim

Vodnik po podeželju Idrijskega in Cerkljanskega, ki vam ga predstavljamo, je prvi, ki združuje vse vasi (Vojskarsko planoto, Črni Vrh nad Idrijo, Idrijske Krnice in Masore, Šebreljsko planoto in Jagršče, Ledine, Dolenje in Gorenje Novake ter Podlaniščе), kjer se je v preteklih letih izvedlo programe celostnega razvoja podeželja in obnove vasi (CRPOV).

V vsakem kraju nas vodnik seznani z življenjem na podeželju nekoč in danes, ob tem pa spoznavamo tukajšnjo naravno in kulturno dediščino ter pomembne dogodke in prireditve. Na koncu so predstavljena še Odprta vrata prijaznih domačij, kjer so opisane posamezne domačije in njihova ponudba. Vse vasi so za lažjo orientacijo označene tudi na manjših zemljevidih. V zaključku brošure bralca pričaka še nekaj slastnih presenečenj v obliki kuharskih receptov domačih dobrot. Seveda pa v vodniku ne manjkajo koristne informacije o kmečkih turizmih, hotelih, turističnih agencijah …

Celotno območje obeh občin že od sredine devetdesetih let usmerja vizija "Za zlato jamo vem, zelene griče čutim", ki z malo besedami pove veliko o tem območju – območju posebnih ljudi, zanimive pokrajine, zelenih gozdov in čistih rek, območju z bogato rudniško zgodovino in klekljarsko tradicijo, zato se je avtorjem zdela ta vizija več kot primerna tudi za naslov pričujočega vodnika po podeželju. Vodnik je namenjen tako obiskovalcem kot tudi prebivalcem ožjega inširšega okolišča – prvim kot osnovna informacija o tukajšnjih vaseh, drugim pa kot priznanje za opravljeno delo in spodbuda za nove razvojne naloge in aktivnosti. Najpomembnejši uspeh programov CRPOV je prav v tem, da so z njimi uspeli ponovno povezati ljudi – prebivalce podeželja – tako pri skupnih prizadevanjih za oživitev družabnega življenja, pri skupnem prostorskem urejanju vasi, kot pri iskanju in ustvarjanju novih podjetniških priložnosti. Javnosti najbolj vidni, a še zdaleč ne edini, so dosežki pri zaščiti geografske označbe za šebreljski želodec in dosežki pri zaščiti tradicionalnega ugleda idrijskih žlikrofov, številna organizirana predavanja o njihovi predelavi in izboljšani kakovosti ter strokovni ogledi podobnih primerov po Sloveniji.

"Od časov večje naselitve območja današnje KS Novaki, ki naj bi se zgodila v 14. stoletju, so se ljudje ukvarjali predvsem z živinorejo. Loški urbar iz leta 1290 navaja, da naj bi takrat tu zrasle prve domačije. Omenja kmetije v patriarhovem svetu, ki so loškim gospodom dajale po en velik sir za pašo na škofovem svetu na Črnem Vrhu in v smeri proti Blegošu."

"Za zlato jamo vem, zelene griče čutim". ZALOŽILA: **Idrijsko–Cerkljanska razvojna agencija d.o.o. Idrija**. UREDNICA IN AVTORICA BESEDIL: **Mateja Bizjak**. KRAJ IN LETO IZDAJE: november 2002. NAKLADA: 700 izvodov. OPOMBA: Brošura vam je na voljo na Idrijsko-Cerkljanski razvojni agenciji v Idriji.

Turistična ponudba in ponudniki v Bovcu

Lokalna turistična organizacija *(LTO)* **Bovec** *je izdala katalog turistične ponudbe in ponudnikov na Bovškem. To je prvi katalog, v katerem je predstavljena splošna turistična ponudba Bovške in njeni ponudniki. V katalogu je predstavljena nova celostna podoba bovškega turizma, ki omogoča nosilcem (LTO-ju oziroma Turistično informativnemu centru (TIC-u) ter turističnim ponudnikom) jasno razpoznavnost in je privlačen turistični cilj za potencialne obiskovalce, partnerje, investitorje … Rdeča nit kataloga je zgodba o naravi in po-*

nudbi bovške dežele Osnovni razpoznavni element zgodbe je idilična in neokrnjena okolica zgornje Soške doline, ki je osnova za počitnice v Triglavskem narodnem parku in njegovi neposredni bližini, obdani z gorami in ledeniškimi dolinami v ozadju ter prepleteni s smaragdnimi vodami. Katalog je namenjen domačim gostom ter tujemu trgu, ki v zadnjih letih na Bovškem presega 60 odstotkov vseh nočitev.

"Med gorami in smaragdnimi vodami leži dežela, v kateri vsakdo najde svoj najljubši kraj. Iskalci razburljivih drugačnosti, ljubitelji preproste domačnosti, družinski izletniki, v naravo zaljubljeni svetovni popotniki vsakič znova odkrivajo kraje s svojevrstnim podnebjem Alp in Jadrana, deželo na stičišču slovanske, germanske in romanske kulture, pokrajino, ki je tako blizu in tako daleč hkrati. Največji plani svet in najglobljе s prodom zapolnjena kotlina slovenskih Julijskih Alp je za mnoge najprivlačnejši cilj oddiha v srednji Evropi. Mogočni vršaci, s potmi prepredene ovčje in kozje planine, presenetljivi potoki, reke in slapovi pletejo razkošje doživetij pozimi in poleti …"

ZALOŽIL IN IZDAL: **LTO Bovec**. VSEBINSKA ZASNOVA: **Marko Vidič**. AVTORICA BESEDIL: **Ines Drame**. LETO IZDAJE: 2003. NAKLADA: 40.000 izvodov – 30 odstotkov je nemških, slovenskih in angleških, 28 odstotkov pa italijanskih. OPOMBA: Katalog je na voljo na LTO Bovec oziroma v prostorih TIC-a Bovec in pri turističnih ponudnikih, objavljenih v katalogu.

Zagrabki izletov

Nova zloženka Zagrabki izletov *predstavlja tematske enodnevne in dvodnevne izlete po Breginjskem kotu, na katerih lahko popotnik doživi veliko lepega, zanimivega očiščujočega in pravljičnega. Predstavljene so kakovosti Kota, ki naj bi popotnika tako navdušile, da bi jih ponesel v krog prijateljev, od koder prihaja. Na zloženki so številni geografski, tehnični in drugi podatki o ponudbi ter prireditvah v Breginjskem kotu.*

Zloženka je na voljo v slovenskem jeziku, dobite pa jo lahko pri turističnih ponudnikih v Breginjskem kotu, na **Lokalni turistični organizaciji** *(LTO)* **Bovec**, **LTO Sotočje**, **Turistični zvezi Gornjega Posočja** *ter v turističnih pisarnah v Čedadu in Nimisu oziroma Tarčentu. Od junija dalje bo zloženka na voljo tudi v "samopostrežni turistični pisarni" v starem breginjskem jedru, kjer si boste lahko postregli tudi z drugimi promocijskimi materiali in informacijami o Breginjskem kotu. V prihodnje nameravajo v* **Razvojnem društvu Breginjski kot** Zagrabke izletov *prevesti ter dopolniti z izleti po Terskih in Nadiških dolinah. Zloženka je bila izdana v okviru programa CRPOV.*

"Zagrabki izletov". IZDALO: **Razvojno društvo breginjski kot** v sodelovanju z **Občino Kobarid** in **Ministrstvom za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano RS**. AVTORICA BESEDILA: **Irena Velikonja**. VODJA PROJEKTA: **Pavel Tonkli**. LETO IZDAJE: oktober 2002.

MLADI POSOŠKI KARATEISTI so ob pomoči organizacijskega odbora v Kobaridu organizirali prvo šolsko tekmovanje v karateju. ***Foto: Izidor Markič***

KARATE TURNIRJA

Kobarid – ***Karate klub*** (KK) ***Tolmin – sekcija Kobarid*** je v telovadnici ***OŠ Simona Gregorčiča*** konec marca organiziral šolski karate turnir *Kobarid 2003*, ki se ga je udeležilo sto tekmovalcev. Tekmovanje je uradno odprla ravnateljica OŠ **Alenka Raspet**, ki je poudarila pomen, ki ga imajo za osnovnošolce športna vzgoja in medsebojna prijateljska druženja ter tekmovanja. Turnirja se je poleg domačega kluba udeležilo še šest drugih slovenskih klubov (***Olimpija Ljubljana***, ***Kimon Ljubljana***, ***Sokol Ilirska Bistrica***, ***Samuraj Bohinj***, ***Samuraj Nova Gorica***, ***Samuraj Ajdovščina***). Naj omenimo, da so se domači tekmovalci zelo potrudili in nekateri v svoji skupini premagali celo bolj izkušene. Trud in vložen čas se je poplačal ob pogledu na zadovoljne in nasmejane obraze mladih karateistov. Ob koncu tekmovanja so se trenerji klubov in sodniki strinjali, da so tovrstna tekmovanja dobrodošla, saj pomagajo tekmovalcem – predvsem mlajšim – prebroditi začetniško tremo, obenem pa jim nudijo prve izkušnje.

Pa poglejmo rezultate najbolje uvrščenih karateistov Zgornjega Posočja:

• **KATA**: dečki 1990/1991 – beli do oranžni pas: **Ilija Alekšić** (1. mesto); dečki 1990/1991 – zeleni in višji pas: **Mitja Markič** (3. mesto); dečki 1988/1989 – beli do oranžni pas: **Ian Stergar** (2. mesto) in **Tomaž Glišović** (3. mesto); dečki letnik 1988/1989 – zeleni in višji pas: **Brane Markovič** (3. mesto); deklice 1996 in mlajše – beli in rumeni pas: **Kitty Finc** (3. mesto); deklice 1994/1995 – beli in rumeni pas: **Gaja Kozar** (1. mesto); deklice 1990/1991 – beli do oranžni pas: **Demi Finc** (1. mesto) in **Anja Uršič** (2. mesto); deklice 1887-1889 – beli do oranžni pas: **Megi Kravanja** (1. mesto), **Bojana Aleksić** (2. mesto) in **Monika Tratnik** (3. mesto); deklice 1987-1889, zeleni in višji pas: **Naja Furlan** (1. mesto).

• **KUMITE (borbe)**: dečki 1992/1993 – beli do oranžni pas (Kihon): **Izidor Koren** (3. mesto); dečki 1990/1991 – beli do oranžni pas (Kihon Ippon): **Ilija Aleksić** (1. mesto); dečki 1990/1991, zeleni in višji pasovi (Jiju Ippon): **Mitja Markič** (2. mesto); dečki 1988/989 – beli do oranžni pas (Kihon Ippon): **Tomaž Glišović** (1. mesto) in **Ian Stergar** (2. mesto); dečki 1988/1989, zeleni in višji pas (Jiju Ippon): **Bojan Jovanovič** (1. mesto) in **Brane Marković** (3. mesto); deklice 1995 in mlajše – beli do oranžni pas (Kihon): **Gaja Kozar** (1. mesto) in **Kitty Finc** (2. mesto); deklice 1992/1993 – beli do oranžni pas (Kihon): **Urša Koren** (2. mesto) in **Sara Kranjc** (3. mesto); deklice 1990/1991 – beli do oranžni pas (Kihon Ippon): **Demi Finc** (1. mesto) ter **Anja Uršič** (2. mesto); deklice 1987-1989, beli do oranžni pasovi (Kihon Ippon): **Megi Kravanja** (1. mesto), **Bojana Aleksić** (2. mesto) in **Adelina Kofol** (3. mesto); deklice 1987-1989, zeleni in višji pasovi (Jiju Ippon): Naja Furlan (1. mesto).

Organizatorji se ob tej priložnosti zahvaljujejo domačim sponzorjem: ***OŠ Simon Gregorčič*** iz Kobarida, ***Občini Kobarid***, ***Zavarovalnici Triglav***, ***Prostovoljnemu gasilskemu društvu Kobarid***, mlekarni ***Planika Kobarid***, podjetju ***Oplast Franc Ofentavšek s.p.*** in ***Restavraciji Kotlar s prenočišči.***

Ljubljana – Tolminski karateisti so se aprila udeležili tudi 4. pokalne tekme *Ljubljana 2003*, kjer so se med seboj pomerili karateisti ljubljanskih osnovnih šol ter karateisti povabljenih Karate klubov iz Divače, Kopra, Tolmina in Sežane. Mladi tolminski karateisti so tudi tokrat pokazali, da z njimi ni šale, saj so osvojili kar lep niz odličij: Kata 2A – dečki, 6,7 let: **Benjamin Medvešček Murovec** (3. mesto); Kata 2D – deklice+dečki,13-14 let: **Megi Kra-vanja** (1. mesto); Kata – team malčki: **Urša Koren**, **Gaja Kozar**, **Ana Vukelić**; Kihon Ipon Kumite 3B – deklice 8,9 let: **Ana Vukelić** (1. mesto) in **Gaja Kozar** (3. mesto); Kihon Ipon Kumite 3C – deklice, 11/12 let: **Anja Uršič** (2. mesto); Kihon Ipon Kumite 3D – deklice+dečki 13/14 let: **Megi Kravanja** (3. mesto).

Vesna Kozar, članica organizacijskega odbora KK Tolmin – Sekcije Kobarid

MLADI TOLMINSKI KOŠARKARJI V BELGIJI

Predmestje Bruslja (Belgija) – Mladi ***košarkarji iz Tolmina*** (letniki 1986/87) so se med 11. in 13. aprilom udeležili mednarodnega turnirja v predmestju Bruslja, kjer so odigrali pet tekem. Na turnirju je sodelovalo 8 ekip iz Belgije, Anglije, Latvije in Slovenije.

Čeprav so Tolminci nastopili z eno leto mlajšo ekipo (turnir je bil namenjen letnikom 1985/86), so se z nasprotniki dokaj uspešno kosali. V svoji tekmovalni skupini so dvakrat izgubili in enkrat zmagali ter v skupnem seštevku dosegli 3. mesto. Prvi dan so še čutili posledice dolge poti in so za 30 točk izgubili z (ob koncu drugouvrščeno) ***belgijsko kadetsko reprezentanco***, ki se pripravlja za kvalifikacijske tekme na kadetskem evropskem prvenstvu. Drugi dan so najprej izgubili s končnim zmagovalcem turnirja, mladinsko ekipo belgijskega prvoligaša ***Lueven*****,** za 14 točk, nato pa za 12 točk premagali angleško prvoligaško ekipo ***Bristol Bombers***.

V tekmah za razvrstitev so najprej za 16 točk premagali belgijsko ekipo ***FACOM Damme***, nato pa v lepi in dramatični borbi za 5. mesto za 2 točki izgubili z mladinci ***KK Ajdovščina***, s katerimi so skupaj potovali na ta zanimiv in kakovostno organiziran turnir. Ekipa je tako dosegla 6. mesto, za Ajdovščino, domačo mladinsko ekipo, ekipo BJSS iz Rige ter prej omenjenima finalistoma. Kljub dolgi in naporni poti se je turnir izkazal za koristnega, fantje so odigrali tekme zelo solidno, si nabrali dodatnih izkušenj in še enkrat potrdili, da bi lahko – ob primernem pristopu – uspešno nastopali tudi v majskih kvalifikacijah za 1. slovensko mladinsko oziroma kadetsko ligo.

Besedilo in foto: Branko Velišček

EKIPNI POSNETEK KK Tolmin *in* ***belgijske reprezentance****.*

SKOKI 2003

Slap ob Idrijci – Prizadevni člani ***Rekreativnega društva Slap*** (RDS) so letos že petič zapored organizirali tradicionalne prvomajske skoke v vodo. V Idrijco, ki je ta dan merila 12°C, se je z desetmetrskega mostu pognalo devet skakalcev. Najstarejši je štel 63 let, najtežji je tehtal 130 kilogramov. Obiskovalci pa med tekmovalci nismo zasledili nobene predstavnice nežnejšega spola, saj so očitno menile, da je voda kljub sončnemu vremenu zanje malce premrzla.

Po oceni sodnikov se je najbolje odrezal **Tomaž Jenko**, ki je v prvi seriji izvedel 1,5 salto naprej skrčeno, v drugi pa salto nazaj stegnjeno. Drugo mesto si je s skokom na glavo v pregibu in lastovko priskakal **Miloš Lozar**, tretje mesto pa je pripadlo **Marku Hribarju**, ki se je v obeh serijah odločil za lastovko. Od naših se je najbolje odrezal **Sergej Manfreda** iz Modreja, ki je zasedel odlično četrto mesto, domačin **Simon Lapanja** pa je v skupni razvrstitvi pristal na šestem mestu. Vsi najboljši so prejeli prvomajsko obarvane pokale, takšne v obliki srpa in kladiva. Poskrbljeno pa je bilo tudi za varnost skakalcev, saj je bil v vodi v času skokov nenehno prisoten potapljač. Zvečer je nato sledila še zabava za staro in mlado.

Naj omenimo, da je dan poprej RDS organiziralo tudi kresovanje, ob katerem na Slapu po tradiciji ne sme manjkati peka odličnih palačink. Oba dneva pa je na igrišču ob Idrijci potekal tudi turnir trojk v malem nogometu. Tu se je najbolje odrezala ***ekipa Elektrodoma*** iz Tolmina. Sončno vreme je na prireditve privabilo številne obiskovalce, tisti najbolj pogumni pa so se v Idrijci tudi že okopali.

Člani RDS so še enkrat dokazali, da tudi na podeželju živijo mladi in sposobni ljudje, ki bi svoj kraj radi oživili. Vsekakor pa se strinjajo, da bi jim lahko na pomoč priskočila tudi Občina. Če že ne pri organizaciji njihovih številnih prireditev, pa vsaj pri dokončanju igrišča ob Idrijci. Slednje je namreč še vedno brez prepotrebne ograje, da predvidene razsvetljave niti ne omenjamo ...

Besedilo: Peter Kovačič

Datum	Kraj	Prireditev	Informacije
26.5.- 31.5.	**TOLMIN**; Kozlov rob	**Teden gozdov 2003** – prireditve s poudarkom na organiziranem vodenju po gozdni učni poti na Kozlov rob	Zavod za gozdove – OE Tolmin; Dani Oblak: 05/38-01-252
30.5.	**TOLMIN**; kinogledališče	**Osrednja prireditev ob občinskem prazniku** – slavnostna seja občinskega sveta in proslava 40. obletnice ustanovitve Gimnazije Tolmin	Občina Tolmin in Gimnazija Tolmin; Miran Drole: 05/38-19-513, Lenart Barbič: 05/38-11-230
30.5.	**ŠENTVIŠKA GORA**; dvorana	**Gospodarska poslopja skozi čas** – predstavitev projekta in priložnostna razstava s kulturnim programom	OŠ Most na Soči, PŠ Šentviška gora; Aleksandra Božič: 05/38-09-676
30.5.-1.6.	**MATREI (AVSTRIJA)**	**Igre brez meja 2003**: tradicionalne športno-zabavne igre mladih treh dežel	Verena Tuta: 05/ 38-19-518
31.5.	**BOVEC**; teniška igr. pod hotelom Kanin	**"PAMP TENIS 2003"** – športno družabna prireditev	Nataša Vrhunec: 01/56-58-100
31.5. (19.00)	**TOLMIN**; dvorana šolskega centra	**Revija upokojenskih pevskih zborov Primorske**	Jožica Jarc: 05/38-82-949, Rudi Rauch: 05/38-82-033
31.5.	**TOLMIN**	**Proslava ob 122-letnici PGD Tolmin** – razstava slik in muzejskih dokumentov, svečana akademija	PGD Tolmin; Dejan Šavli: 031-677-549
31.5.	**VRŠIČ**	**Rekreativni kolesarski izlet čez Vršič** – celodnevni izlet s kolesom	Rekreativno društvo Slap; Egon Pavšič: 031-563-725, Edi Manfreda: 041-614-687
31.5.-1.6.	**ITALIJA – AVSTRIJA – SLOVENIJA**	**Mednarodni kolesarski maraton treh dežel** – dvodnevna mednarodna kolesarska prireditev; dolžina proge 300 km	KK Soča; Pavel Sivec: 05/38-85-234
1.6.	**DOLENJA TREBUŠA**	**Srečanje ostarelih** – maša, predavanje in kult. progr., nastop pevskega zbora in folklorne skupine KPD Justin Kogoj	Marica Mrak: 05/38-05-055, Župnijski urad: 05/38-05-703
1.6. (15.00)	**KOSEČ**	**Koseški praznik** – maša pri sv. Justu, tradicionalni pohod skozi Koseška korita, pokušina specialitet koseških gospodinj, družabni program	Vaška skupnost; Vinko Kranjc: 041-594-526
1.6.	**PODBELA**	**Ob bistri Nadiži nam pesem zveni** – mednarodno pevsko srečanje v sklopu Kotarskih dnevov pri cerkvici sv. Helene	KD Stol Breginj; Vida Škvor: 041-398-085
6.6.	**TOLMIN**	**Odprtje stalnih muzejskih razstav** v Tolminskem muzeju (zgodovinsko-etnološka in arheološka)	Tolminski muzej; 05/38-11-360
7.6. (22.00)	**TOLMIN**; sotočje	**Praznovanje 25. obletnice ustanovitve MNK Herbie 53** – koncert skupine Johnny Bravo	MNK Herbie 53; Dani Oblak: 041-657-059
7.6.	**PODBELA**; Kamp Nadiža	**Veter ob Nadiži – vseslovenska akcija "Veter v laseh – s športom proti drogi"**	Evgen Marcola: 041-443-535
7.6.	**TRNOVO OB SOČI**	**Tekmovanje na Soči v kajaku in kanuju** – mednarodni slalom	Soške elektrarne in Občina Kobarid; Branko Brezigar: 041-735-208, Nada Pajntar: 05/38-90-106
7.6.	**BOVEC**; gasilski dom	**Predstavitev knjige - kronike PGD Bovec**	PGD Bovec; Miro Bozja: 041-650-341
7.6. (20.00)	**TOLMIN**; dvorana šolskega centra	**Koncert APZ "Canto ergo sum"**	Janja Gruden: 041-781-731
8.6.	**MOJSTROVKA**	**Planinski pohod na Mojstrovko**	PD Tolmin; 05/38-83-211 (čet. 17h – 19h)
13.6.	**KOBARID**	**Praznovanje sv. Antona**	Občina in KS Kobarid; Nada Pajntar: 05/38-90-106
14.6.	**PODBELA**; Kamp Nadiža	**Zaključna prireditev vseslovenske športne akcije "Veter v laseh – s športom proti drogi"** – tekmovanje najboljših ekip, druženje in zabava	Evgen Marcola: 041-443-535
14.6.	**BOVEC**; kulturni dom	**Razstava likovnih umetnikov Posočja** – slikarji se predstavijo, kulturni program s plesno skupino Korak	Javni sklad RS za kulturne dejavnosti – OI Tolmin; Silva Seljak: 05/38-01-170
14.6.	**BOVEC**; gasilski dom	**Otvoritev spominske plošče in gasilske razstave ob 100-letnici PGD Bovec** – srečanje gasilcev veteranov	PGD Bovec; Miro Bozja: 041-650-341
15.6.	**ČENEBOLA (Italija) – PODBELA**	**10. pohod prijateljstva Čenebola – Podbela** (14 km)	Danica Hrast: 05/38-81-116, Evgen Marcola: 041-443-535
15.6.	**ŠENTVIŠKA GORA**	**Ajns** – 11. tradicionalna folklorna prireditevz mednarodno udeležbo	Folklorno društvo Ivan Laharnar–Planota; Nataša Ozebek: 031-835-001
15.6.	**BOHINJSKE PLANINE**	**Planinski pohod**	Planinsko društvo Tolmin; 05/38-83-211 (ob četrtkih od 17.00 do 19.00)
15.6. (11.00)	**KRED**; pokopališče	**Odkritje grobnice** dvanajstim padlim v NOB	Območni odbor ZB NOB; 05/38-81-036
15.6. (19.30)	**TOLMIN**; dvorana šolskega centra	**Koncert flavtistk Irene Kavčič in Marjetke Luznik**	Maja Klanjšček: 041-973-949

Informacije za mesečni koledar prireditev lahko posredujete: za občino Tolmin na LTO Sotočje: 05/ 38-00-480, e-pošta: info@lto-sotocje.si, za **občino Kobarid** Nadi Pajntar: 05/ 38-90-106, e-pošta: nada.odsev@gmx.net in za **Bovško** na PRC: 05/ 38-41-500. **Informacije o prireditvah v prihodnjem mesecu nam sporočite najkasneje do 20. v mesecu!**

"Razsodišče"

Baška grapa ostaja Baška grapa

Prebivalci Baške grape se zagotovo še spominjajo lanskoletne razprave v našem glasilu, kjer smo jih spraševali, katero ime se jim zdi primernejše glede na ponujene argumente: Baška grapa ali Baška dolina. Po 21-ih prispelih predlogih domačinov in petih predlogih naših bralcev iz Ljubljane, Kranja, Celja in celo Ptuja odločitev sploh ni bila sporna, saj so se vsi (razen enega samega) strinjali, da naj Baška grapa tudi v prihodnje ostane grapa.

Izmed pravočasno prispelih razglednic, dopisnic, pisem in elektronskih pošt smo izžrebali tri nagrajence, katerim bo ***Lokalna turistična organizacija Sotočje*** podarila Turistični zemljevid Kobarid – Tolmin. In kdo so nagrajenci?

Janko Valentinčič, Podbrdo; **Boris Dakskobler**, Podbrdo in **Cvetko Kenda** iz Klavž. Nagrajencem iskreno čestitamo, vsem, ki so se odzvali našemu povabilu za sodelovanje, pa se iskreno zahvaljujemo!

Uredništvo EPI-centra